

Zapisnik

III. rednega zasedanja skupščine Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki je bila v torek 22. maja 1951 od 16. do 19. ure in sredo 23. maja 1951 od 8. do 12.30 ter od 15.30 do 20.30 ure v sejni dvorani Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, Mestni trg 1.

Predsednik skupščine tov. *Krivic* Vlado otvori III. redno zasedanje skupščine MLO glavnega mesta Ljubljane, ki jo je sklicalo predsedstvo na podlagi 15. člena Zakona o delu ljudskih odborov.

Zapisnik zasedanja bo vodila tov. *Pečaver* Albina.

Na predlog tov. *Maček* Toneta se izvolita za overovatelja zapisnika tov. *Mostar* Ignac in *Bole* Dušan.

Predsednik skupščine sporoči ljudskemu odboru, da je dne 18. marca 1951 umrl ljudski odbornik tov. *Pleško* Srečko ter predlaga, da v spomin njegove smrti spregovori tov. *Kovačič* Leo, ki izvaja:

Tovariši in tovarišice!

Še pred tremi meseci, ko je zasedal naš ljudski odbor, nihče od nas ni mislil, da bomo tako kmalu zgubili enega najboljših naših ljudskih odbornikov in vztrajnega borca za izgradnjo socializma. Kruta smrt je iztrgala iz naše srede tovariša Srečka Pleškota ter zadala težak udarec ne samo njegovi družini, marveč vsemu kolektivu našega ljudskega odbora in mestu Ljubljani.

Smatram za dolžnost, da se na današnjem zasedanju spomnimo umrlega tovariša, ki nam je s svojim vztrajnim in požrtvovalnim delom vedno dajal vzgled ter dolga leta skupno z nami kot dober tovariš pomagal graditi boljšo bodočnost našega naroda.

Tovariš Srečko, ki ga poznamo kot neumornega borca za pravice delovnega človeka, je že v rani mladosti stopil na revolucionarno pot. Zato tudi v najtežjih časih za naše narode ni bil nepripravljen ter se odzval klicu svojega ljudstva in Partije in se kljub slabemu zdravstvenemu stanju, takoj prvo leto vključil v vrste prvoborcev v oboroženem odporu proti fašističnemu okupatorju. Vodstvo našega gibanja je komaj 21-let-

nemu mladeniču poverilo važno nalogo v ilegalnih tiskarnah, kjer je tovariš Srečko pod najtežjimi pogoji podtalnega dela* vestno in vztrajno opravljal svojo revolucionarno dolžnost. Mnoge tiskarne iz časa okupacije, ilegalna tehnika »Podmornica« na Brdu, tiskarna »Toneta Tomšiča«, »Triglav«, »Urška« in »Partizanska tiskarna« so tesno povezane s spomini na njega, ki je s svojimi organizacijskimi in strokovnimi sposobnostmi omogočil širjenje ilegalnega naprednega tiska med množice — a s svojo neustrašenostjo rešil mnoge naše tovariše grozodejstev razrednega sovražnika.

Tudi po osvoboditvi se moramo zahvaliti mnogim uspehom v tiskarnah »Slovenskega poročevalca« in »Ljudske pravice« neumornemu in požrtvovalnemu delu umrlega tovariša, ki je bil svojemu delovnemu kolektivu dober vodja, tovariš in svetovalec.

S svojim nesebičnim delom in uspehi med okupacijo in po osvoboditvi si je pridobil tov. Srečko še večje zaupanje ljudstva in Partije. L. 1947. je postal član mestnega ljudskega odbora ter član biroja mestnega komiteja Komunistične Partije. Pri mestnem ljudskem odboru mu je bilo zaupano odgovorno mesto poverjenika za industrijo in obrt, ki je bila tedaj šele v začetku svojega razvoja. Svojo nalogo, da dvigne zaostalo mestno industrijo, je dobro opravil, kar je bila predvsem zasluga njegovih organizacijskih sposobnosti, ki so se pri tem delu v polni meri razmahnile. V tem času je napravila naša lokalna industrija znaten vzpon in zgodovina povojne industrije našega mesta bo vedno povezana z imenom tov. Srečka in njegovim delom. Po njegovi zamisli in pod njegovim vodstvom je mestni ljudski odbor pričel graditi novo stavbo podjetja »Unitas«. Za zgraditev novega »Unitasa« je največ prispeval sam kolektiv podjetja, ki je videl vzor v svojem poverjeniku. S to gradnjo si je tov. Pleško postavil najlepši spomenik — spomenik dela, ki nas bo vedno spominjal na njega, ki nam je pokazal kakšen mora biti novi socialistični človek.

Partija, ki je pravilno ocenila njegovo delo, mu je dala priznanje za njegove zasluge s tem, da mu je poverila vedno važne funkcije ter mu z višjim partijskim tečajem l. 1944 in dvo-letno partijsko šolo v Beogradu l. 1949. omogočala temeljito poglobljanje njegovega teoretičnega znanja. Žal je njegovo šolanje v Beogradu prekinila težka bolezen, ki je pozneje dobrega in priljubljenega tovariša iztrgala iz naše srede.

Toda tudi v času bolezni tovariš Srečko ni počival ter ponovno kandidiral v mestni ljudski odbor, kot član mestnega komiteja Komunistične Partije pa se je prostovoljno udeleževal političnega in partijskega dela.

Življenjska pot tov. Srečka je bila polna neumornega delovanja in lepih načrtov za bodočnost. Toda ni ostal samo pri načrtih, njegove zamisli so se ostvarjale druga za drugo, kjer je delal tov. Srečko, je vla-

dala vedrina in živa dejavnost ter vera v novo življenje. Bil je dober tovariš svojim sodelavcem, dober tovariš in vodnik svojim podrejenim. Pri njegovem delu ga je odlikovala resnicoljubnost in revolucionarnost, skrajna mržnja do vseh intrig in podlosti ter neomajna predanost Partiji in svojemu ljudstvu.

Tovariši in tovarišice! Danes, ko se ponovno spominjamo umrlega tovariša Srečka, katerega delo je bilo odraz doslednega revolucionarja, znova obljubljam, da bomo nadaljevali njegovo začeto delo ter da bomo po njegovem vzoru vodili dosledno borbo za uresničitev načel, ki jim je tov. Srečko do smrti ostal zvest.

Slava njegovemu spominu!

Ljudski odborniki počaste spomin umrlega tovariša z enominutnim molkom.

Tajnik skupščine *Pečaver* Albina ugotovi, da šteje ljudski odbor 123 izvoljenih ljudskih odbornikov in da so bili vsi odborniki pravilno vabljeni, kar je pravilno izkazano iz povratnic. Navzoči so 103 ljudski odborniki, odsotnih 20 ljudskih odbornikov in to: Babnik Andrej, Bajuk Stana, Boh Jože, Debevec dr. Franc, Dolgan-Boruta Ančka, Jurančič Janko, Kavčič Jože, Majer Boris, Mirtič Franc, Modic dr. Heli, Pelko Gašper, Repinc Ivan, Rudolf Anica, Sever Stane, Tratnik Stane, Vojska dr. Danilo, Vrščaj-Holy Zima, Brecelj Tone, Jančar Marija, Klavžar Alojzij. Od teh je opravičeno odsotnih 18 ljudskih odbornikov, zadnja dva pa sta neopravičeno odsotna. Iz izkazanega sledi, da je sklepčnost podana.

Predsednik skupščine prečita ukaz Prezidijske ljudske skupščine LRS, ki se glasi:

»Na podlagi 4. točke 72. člena Ustave LR Slovenije in 14. člena Zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov izdaja Prezidijska ljudska skupščina LR Slovenije

U k a z

o novi določitvi števila odbornikov ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane.

1. Z ukazom Prezidijske ljudske skupščine LR Slovenije z dne 12. XII. 1950 U. št. 224 določeno število odbornikov ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane se zviša od 120 na 130.

2. Ta ukaz velja takoj.

U. št. 9 — Ljubljana, dne 14. maja 1951.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

SEKRETAR: France Lubej l. r.

PREDSEDNIK: Josip Vidmar l. r.«

Predsednik skupščine objasni, da je povečano število ljudskih odbornikov zahtevala predvidena reorganizacija Izvršilnega odbora MLO, kar je analogen ukrep k reorganizaciji zvezne in republiške vlade, ter predlaga, da poda v smislu člena 29. Zakona o delu ljudskih odborov poročilo o tem mandatno-imunitetna komisija.

Tov. *Rakarjeva* poroča, da je v zvezi z ukazom Prezidija ljudske skupščine LR Slovenije, ki ga je prečital tov. predsednik, Izvršilni odbor MLO razpisal nadomestne volitve v 6 volilnih enotah na območju mesta Ljubljane. Volitve so bile v nedeljo 20. maja 1951 in so dale nasleden rezultat:

Skupna udeležba	99,5 %
za kandidate liste OF	98,6 %
za skrinjico brez liste	1,4 %

S tem so bili izvoljeni za odbornike Mestnega ljudskega odbora naslednji tovariši:

10. volilna enota	Novak Franjo, nameščeneec, Slomškova 9
10./a volilna enota ...	Brecelj Tone, nameščeneec, Komenskega 10
32. volilna enota	ing. Stare Ostož, direktor, Parmova 41
32/a volilna enota	Krese Leopold, Pleteršnikova 13
109. volilna enota ...	Kristan Ivan, Nunska ul. 4
109./a volilna enota ...	dr. Ravnikar Anton, zdravnik, Knafljeva 2

Volitve so v redu potekle.

Komisija predlaga, da ljudski odbor odobri mandate novo izvoljenim odbornikom.

Dalje predlaga komisija, da se z ozirom na izpraznjeno mesto umrlega ljudskega odbornika *Pleško* Srečkota verificira mandat njegovemu namestniku tov. *Mohar* Marjanu.

Predsednik skupščine da poročilo mandatno-imunitetne komisije v razpravo in sklepanje.

Soglasno sprejeto!

Predsednik skupščine pozove novoizvoljene ljudske odbornike: Krese Leopolda, Ravnikar dr. Antona, namestnika Mohar Marjana ter odbornike, ki še niso prisegli zaradi odsotnosti od dosedanjih zasedanj: Di Batista Franca, Košir Jožeta, Suhadolc Antona in Škravaj Milana, da opravijo in podpišejo prisego.

Pozvani ljudski odborniki prisežejo pred predsedstvom skupščine in podpišejo besedilo prisege.

Predsednik skupščine predlaga, da se prečita zapisnik II. rednega zasedanja Mestnega ljudskega odbora samo v izvlečku in da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Tajnik skupščine tov. *Pečaver* Albina prečita izvleček zapisnika. Ugotovi se, da je Izvršilni odbor vse sklepe II. rednega zasedanja skupščine MLO izvršil.

Predsednik skupščine predlaga, da se zapisnik sprejme in da predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Predsednik skupščine predlaga nato sledeči

dnevni red:

1. Obrazložitev reorganizacije Izvršilnega odbora MLO glavnega mesta Ljubljane.
2. Poročilo o poteku zborov volilcev.
3. Poročilo komisij MLO (skupščine).
4. Poročilo Izvršilnega odbora od I. rednega zasedanja do danes.
5. Izvolitev novega Izvršilnega odbora.
6. Spremembe in dopolnitev komisij — določitev namestnikov.
7. Sprejem odloka in odločb.
8. Sprejem poslovnika ljudskega odbora.

Soglasno sprejeto!

1. Obrazložitev reorganizacije Izvršilnega odbora MLO glavnega mesta Ljubljane

Predsednik IO MLO tov. Maležič Matija:

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki! Skladno z reorganizacijo zvezne in republiške vlade prehajajo tudi ljudski odbori k reorganizaciji svojega poslovanja. Nov sistem v našem gospodarstvu, nov sistem katerega glavne obrisne smo s strani naših vodilnih tovarišev že slišali, bo dejansko zelo važna prelomnica v celotnem gospodarskem in političnem življenju. Tovariš Kardelj in tov. Kidrič sta označila to spremembo v sistemu gospodarstva ljudskih odborov kot prvi korak v socializem. S prehodom uvajanja v nov sistem gospodarstva prehajamo dejansko v stanje, v katerem bodo neposredni proizvajalci samostojno odločali o večini viška svojega dela. Že samo to dejstvo bo sprožilo celo vrsto ukrepov v pogledu samega upravljanja naše države. V razpravljanju je reorganizacija našega sodstva, tožilstva, vprašanje organov za upravno kaznovanje itd. V zvezi s tem so se že reorganizirali naši vrhovni in republiški organi ter je istočasno zvezni Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti izdal teze o novem sistemu ljudskih in izvršilnih odborov. Bistvo teh tez, ki so v diskusiji je, poglobitev socialistične demokracije

pri upravljanju našega gospodarstva in naših ljudskih odborov. Ob zaključku poročila bom konkretno predlagal organizacijske spremembe v Izvršilnem odboru MLO, uvodoma pa bi navedel bistvene momente, ki jih je treba upoštevati ob reorganizaciji. Tov. Kardelj je nedavno označil glavne naloge ljudskih odborov, ki se morajo izvesti v zvezi z reorganizacijo in jih razdelil na tri točke:

1. Razširitev samoupravljanja posameznih lokalnih organov.
2. Razbiti birokratski centralistični odnos do podjetij in ustanov, ki so pod upravo sedanjih ljudskih odborov.
3. Dvigniti strokovnost aparata ljudskih odborov.

Pri razvijanju birokratskega centralističnega odnosa do podjetij in ustanov je važno pripomniti, da je treba lokalno gospodarstvo in vse ustanove čim bolj osvoboditi v pogledu njih delovanja. Lokalno gospodarstvo je v celoti oddvojiti od ljudskega odbora in ga prepustiti delovanju ekonomskih zakonov. K temu sistemu so pred kratkim že pristopila zvezna in republiška podjetja, in imajo topogledno že precej urejeno, vršila so se že zasedanja gospodarskih združenj po raznih strokah, dočim je v lokalnem merilu to delo še na zaostanku. Še vedno so pojavi administrativnega upravljanja naših gospodarskih podjetij. Trgovska, gostinska in druga obrtna podjetja, dalje industrijo je treba pustiti na svobodni trg, da se tam po ekonomskih zakonih uveljavljajo in da samostojno razvijajo svojo iniciativo. V zvezi s tem je treba naglasiti, da sedanji pojem lokalno, republiško, zvezno podjetje odpade in da v zelo kratkem času te opredelitve v našem gospodarstvu ne bo, ker v novem sistemu ta opredelitev ne bo mogla obstojati.

Predvideva se, da bo moralo vsako podjetje brez ozira v katerem sektorju je, gotov procent (okrog 30 %) svojega dobička odvajati v proračun države. Ta procent, ki ga bodo morala podjetja odvajati, bodo pobirali ljudski odbori, ki ga bodo nato porazdelili po določenem ključu v proračun republike, v zvezni proračun in proračun ljudskega odbora, na katerega teritoriju se podjetje nahaja. Na osnovi tega se bo spremenil dosedanji odnos ljudskega odbora napram podjetjem, na drugi strani pa bodo posamezna gospodarska podjetja do lokalnih organov zavzela popolnoma drugačen odnos; to velja zlasti za zvezna in republiška podjetja, ki doslej niso imela pravega dotikališča z LO. Zanimiva je pripomba, ki jo je dal tov. Kardelj na diskusijo o tem, kaj je boljše, da imamo krajevne oz. okrajne gostilne. Odgovoril je, da ni bistveno ali so gostilne krajevnega ali okrajnega pomena, temveč je bistvo v tem, da morajo biti te gostilne samostojna gospodarska telesa, ki na osnovi ekonomskih zakonov skrbijo za svoj procvit. Ta primer kaže, kako se mora gospodarstvo ljudskih odborov razvijati in kako bodo odslej ljudski odbori enako zainteresirani

na delu velikih in malih podjetij. Ljudski odbori so se doslej predvsem zanimali za delo lokalne industrije in se je n. pr. Mestni ljudski odbor Ljubljana zelo malo zanimal za važno podjetje kot je Litostroj, kemično ali kovinsko industrijo, ker so bila to podjetja zveznega oz. republiškega pomena, v bodoče pa bo morala nastati zelo tesna povezava vseh podjetij na teritoriju Ljubljane. Vsa industrija na teritoriju Ljubljane brez razlike bo nujno morala težiti k medsebojnemu gospodarskemu dopolnjevanju in medsebojni harmoniji. Prav to bo tisti prvi element komunalne skupnosti o kateri je govoril tov. Kardelj in ki jo je že pred 100 leti nakazal Marx.

Sprememba gospodarskega sistema bo bistveno vplivala na delo ljudskih odborov. Problem lokalne skupnosti, ki bo zainteresiral enako vse neposredne proizvajalce na teritoriju ljudskega odbora, bo zahteval poglobljanje samoupravljanja v posameznih lokalnih edinicah, mestih oz. okrajih in krajih. Kar se tiče razširjenja samouprave je treba naglasiti, da so doslej Izvršilni odbori v nekem smislu preprečevali razširjenje in poglobljanje lokalne samouprave in je bilo v dosedanjem sistemu našega gospodarstva to neizbežno. Mnogokrat so se organizirali sveti državljanov, komisije, zbori volilcev, vendar kljub vsemu se je neprestano ugotavljalo, da Izvršilni odbor povsod precej samostojno s svojim močnim sestavom plačanih poverjenikov vrši svoje delo in da v zvezi s tem le malo poslov opravlja skupščina ljudskega odbora. V tem smislu je potrebno izvršiti, kot pravi tov. Kardelj, dekoncentracijo oblasti na neposredne proizvajalce in s strani Izvršilnega odbora na plenum ljudskega odbora. Da bo to možno je treba postaviti tako organizacijo Izvršilnega odbora, da bo plenum ljudskega odbora imel večjo vlogo kot doslej ter da bo tako upravljanje v lokalnem merilu tesneje povezano z ljudskimi množicami. V perspektivi se predvideva mesta dosedanjih poverjenikov nadomestiti z odbori odbornikov, v katere bi bili vključeni tudi državljani. Tako bi načelniki uprave ne bili poverjeniki temveč odbor ljudskega odbora. Predsedniki teh odborov naj bi se v bodoče še imenovali poverjeniki in bi skupaj s predsedniki svetov tvorili svet, ki bi koordiniral vse posle, ki pa ne bi imel take pravice in vloge kot jo ima Izvršilni odbor. Bistvo v tem pa je, da ti poverjeniki ne bodo plačani, temveč ljudje iz produkcije, ki bodo poleg svojega rednega dela vršili posle v posameznih odborih. N. pr. za komunalno dejavnost bo treba formirati odbor iz odbornikov, v njem pa bi sodelovali tudi člani delavskih svetov najvažnejših tovarn, zadrug, zastopniki družbenih organizacij itd. Kar se tiče ustanov prosvete, kulture, socialnega skrbstva, je prav tako važno pripomniti, da je tudi tu potrebno reorganizacijo postaviti na princip čim večjega prehajanja poslov na same ustanove. Ni dovolj, da se vrši reorganizacija samo v tem smislu, da se kompetence prenašajo na nižje organe,

temveč je treba te kompetence prenašati neposredno na same ustanove, kajti poverjenišтва bodo prenehala obstojati in bo delo Izvršilnega odbora in skupščine v tem, da se bo boril za proračun teh ustanov.

Pri novem sistemu dela Izvršilnega odbora pa bo potreben zelo dober in strokovno močan aparat. V tem pogledu se je že mnogo izboljšalo, vendar še ni upravni aparat na zadostni strokovni višini. Vloga upravnega aparata bo spremenjena. Doslej je ta aparat delal pod vplivom poverjenikov in so bili primeri, ko strokovna višina uslužbencev ni mogla priti do izraza. Predvideva se, kot je naznačeno tudi v tezah, da bo tajnik Izvršilnega odbora najvišji uradnik v tem aparatu, da bo to jurist, ki bo administrativni šef celotnega upravnega aparata. Posamezni odseki, ki bodo odgovarjali državni upravi, bodo pod administrativno kontrolo tajnika, istočasno pa pod kontrolo odborov oziroma celotnega ljudskega odbora.

Nov sistem bo istočasno terjal postavitev in sprejetje statuta ljudskega odbora. Pri dosedanjem sistemu dela Izvršilnega odbora kljub direktivam za sprejem statuta, to praktično ni bilo mogoče izvesti, dočim bo nov sistem zahteval statut, ki bo predvideval vlogo posameznih organov in ki bo istočasno zaščitil sam administrativni aparat. Predvideva se, da bo administrativni aparat ljudskega odbora vse posle, ki izvirajo iz obstoječih zakonov, vršil samostojno in na strokovni višini in da bo v primeru nepravilnega sklepa ali naloge, postavljene s strani ljudskega odbora, lahko administrativni aparat zahteval od višjega organa državne uprave razveljavitev zakonom nasprotujočega naloga. Pri izvajanju novega sistema se bo strokovna sposobnost aparata dvignila, kar bo imelo pozitivno posledico v tem smislu, da bodo naši državljani lažje prišli do rezultatov, ker je sedaj prav zaradi nesposobnosti uslužbencev bilo to otežkočeno. To so kratke pripombe glede na principe, po katerih se bodo v bodoče razvijali ljudski odbori. Na vsak način je to nekaj izredno pozitivnega in novega v našem državnem in upravnem življenju.

Pristop k novemu sistemu pred dyema letoma ni bil mogoč, ker je dosednji sistem zahtevalo delo samo, ker ljudski oziroma Izvršilni odbor ni imel na razpolago dovoljna materialna sredstva. S spremembo sistema gospodarstva pa je potrebna tudi sprememba upravnega vodstva. Ta skok pa je treba pravilno razumeti in bi bila velika nevarnost, če bi se hotelo na kakršenkoli način v reorganizaciji prehitovati. Pri diskusiji o tezah, ki jih je izdala zvezna vlada se je pokazala tendenca, da je treba »čez noč« likvidirati rajonske izvršilne odbore itd. Vsak tak ukrep bi samo škodoval in bi vodil v anarhijo. Predhodno je treba usposobiti organe oblasti, podjetja in ustanove, da bodo lahko prešla na tak sistem dela. Usposobiti je treba delo samih skupščin, komisij, odborov, anketnih

komisij in to v mestnem kot rajonskem odboru in preko zborov volilcev pripraviti do tega same ljudske množice.

Kar se tiče teritorialne razdelitve se bo morala sedanja čvrsta meja med mestom in okraji nekako odstraniti in ublažiti, ker bo praktično nemogoče oddvojiti mesto od okoliških okrajev. Zdravstvene ustanove, bolnice, ambulate, kmetijstvo, trgovina, promet, kultura itd. bodo morale vršiti v mestih isto funkcijo kot neposredno zaledje.

Zveza med posameznimi deli mesta in med okraji mora funkcionirati kot ena celota.

Rajonski ljudski odbori so odigrali precejšnjo vlogo in bi v dose-danem sistemu bilo poslovanje brez rajonov nemogoče. Gotovo pa je, da rajoni niso neka zaokrožena celota, temveč le del celote in zato ne morejo ustvariti neke komunalne lokalne skupnosti. Gospodarske usta-nove in podjetja, kolikor jih še opravljajo rajoni, bodo morali preiti v združenja v merilu vsega mesta in praktično rajoni ne bodo imeli posla z neposrednim gospodarstvom. V zvezi s tem se bo poslovanje rajonov lahko v precejšnji meri reorganiziralo in zmanjšal aparat. Navedeni proces spremembe Izvršilnih odborov z ozirom na spremembo sistema gospo-darstva bo možno mnogo hitreje izvesti pri rajonih, kot pri Mestnem ljudskem odboru. V Rajonu V. je situacija zrela že v toliko, da lahko večina poslov, ki jih je doslej opravljal Izvršilni odbor, preide na plenum. Pri tej reorganizaciji je treba upoštevati konkretne prilike posameznega rajona in konkretne prilike z ozirom na teritorij vsega mesta.

Reorganizacijo Izvršilnih odborov je treba usmeriti na način, kot je bilo to izvedeno pred kratkim v merilu republike. Usmeriti jo je tre-ba predvsem na krepitev naših podjetij in ustanov ter jih navajati k sa-mostojnosti.

Izvršilni odbor je na svoji zadnji seji razpravljal o reorganizaciji in predlagal novo shemo. Obstoja je že gospodarski svet, ki je bil sestav-ljen iz vseh gospodarskih poverjenikov. Po novi shemi pa naj bi se orga-niziral gospodarski svet kot samostojni resor, v katerem bi sodelovali poleg poverjenikov še direktorji ustanov in podjetij ter potrebni stro-kovnjaki. V ta gospodarski svet naj bi bila vključena planska komisija, ki bi kot samostojen resor prenehala obstojati. Prav tako pa bi funkci-onalne posle poverjenišva za kmetijstvo, ki naj bi se tudi ukinilo, uprav-ljal gospodarski svet v kolikor ne bi bili prenešeni v sklad kmetijskih zadrug. Nadalje bi še obstojalo poverjenišvo za finance, poverjenišvo za notranje zadeve, poverjenišvo za trgovino in gostinstvo. Doslej sta obstojali ločeni poverjenišvi za trgovino in ločeno za gostinstvo. Zdru-ženje se predlaga, ker bodo posli gostinstva zelo minimalni (vprašanje kontrole socialističnega zakupa, vprašanje inšpekcije, ki se lahko upravlja skupaj s trgovinsko inšpekcijo). Vse gospodarske posle gostinstva pa bo

prevzelo Združenje gostinskih obratov in Združenje obratov množične prehrane. Svet za komunalne zadeve bi poleg dosedanjih poslov vključil v svoj delokrog tudi posle poverjenišтва za gradnje in poverjenišтва za lokalni promet. Poverjenišтво za gradnje je upravljalo predvsem operativne posle, ki se bodo prenesli na podjetja, dočim so posli poverjenišтва za lokalni promet povsem sorodni in spadajo v področje komunalne dejavnosti (tramvaj, uprava cest). Kot samostojna organizacijska enota bi ostalo poverjenišтво za stanovanjske zadeve, zaradi perečih problemov distribucije in razdeljevanja stanovanj. Glede vzdrževanja zgradb ljudske imovine se bodo po novi Uredbi Zvezne vlade eno in dvodružinske hiše oddale v najem odnosno prodale delavcem in nameščencem tako, da bodo dejansko pod upravo zgradb prišle le večje večstanovanjske zgradbe ter bi bilo razmisliti o tem, če ne bi kazalo rajonske uprave zgradb združito v mestno upravo zgradb. Pri poverjeništvu za delo, ki bi tudi še nadalje obstojalo kot samostojno, bi bilo potrebno organizirati posebno posredovalnico za delo, ki bo imela v novem gospodarskem sistemu zelo važno vlogo posredovanja dela delavcem in nameščencem, ki bodo premeščeni iz podjetij in ustanov. Sedanja sveta za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo bi se združila v eno organizacijsko enoto. Enako bi se združila tudi dosednji Svet za kulturo in umetnost in Svet za prosveto. Svet za lokalno industrijo in poverjenišтво za obrt bi se reorganizirala v poverjenišтво za obrt in industrijo. Ta aparat bi bil sicer zelo majhen, ker bo večina poslov obrti prešla na obrtno zbornico, večina poslov Sveta za industrijo pa na Združenje industrijskih podjetij. Glede tega poverjenišтва ni bilo enotnega stališča in so bili nekateri člani Izvršilnega odbora mnenja, da je to poverjenišтво kot samostojna organizacijska enota še potrebno, drugi pa so bili mnenja, da bi te posle lahko vršil gospodarski svet.

Nova organizacijska shema IO naj bi na osnovi obrazloženega obsegala:

1. Predsednik in podpredsednik.
2. Tajnik.
3. Gospodarski svet
4. Poverjenišтво za notranje zadeve.
5. Svet za komunalne zadeve.
6. Poverjenišтво za finance.
7. Svet za prosveto in kulturo.
8. Svet za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo.
9. Poverjenišтво za stanovanjske zadeve.
10. Poverjenišтво za delo.
11. Poverjenišтво za trgovino in gostinstvo.
12. Poverjenišтво za obrt in industrijo.

Izvršilni odbor bi se na ta način zmanjšal za sedem poverjeništev. To je na vsak način precejšnje zmanjšanje samega sestava Izvršilnega odbora, kar bo imelo za posledico tudi zmanjšanje aparata Izvršilnega odbora.

Spričo take reorganizacije je Izvršilni odbor na svoji zadnji seji soglasno sklenil Mestnemu ljudskemu odboru podati ostavko, oziroma prosti za razrešnico celotnega Izvršilnega odbora.

Ob tej priliki se v imenu tovarišev, članov dosedanjega Izvršilnega odbora, najlepše zahvalim vsem odbornikom za sodelovanje in pomoč pri delu. Isto velja vsemu osebju poverjeništev, vsem našim ustanovam, podjetjem in njihovim predstojnikom. Člani Izvršilnega odbora želijo novemu izvršilnemu odboru uspešno delo za bodoče in zagotavljajo kot odborniki Mestnega ljudskega odbora tudi sodelovanje s svoji strani.

Ob koncu mi dovolite, da se tudi osebno zahvalim vsem odbornikom in sodelavcem v Izvršilnem odboru za razumevanje pri dosedanjem delu. Priznati moram, da sem to delo, skupaj z vsemi ves čas z veseljem opravljal. Z enakim veseljem pa sedaj po štiri in pol letih odhajam tudi na drugo delo.

Želim novemu predsedniku Izvršilnega odbora enako podporo od vas, kot sem jo bil deležen jaz, želim mu čim več uspeha pri delu za razvoj našega mesta.

Predsednik skupščine se zahvali za obrazložitev reorganizacije ter odreja 15 minuten odmor.

Kot prvi se prijavi k diskusiji

tov. Avšič Jaka: V celoti se strinjam z izvajanjem tov. predsednika glede nakazane problematike in reorganizacije Izvršilnega odbora. Reorganizacije so prirodna posledica sprememb, ki se vrše v državni upravi in ljudski skupnosti. Zavedati se moramo, da je družbena ureditev rezultat pogojev, v katerehi smo se razvijali in da je v teku in razvoju ljudske oblasti moralo priti do vseh teh stopenj. Centralno planiranje v prvi fazi razvoja ljudske oblasti je bilo nujno, če smo hoteli naše gospodarstvo iz zaostalosti speljati na pot, po kateri smo dosegli, da smo v naših ključnih pozicijah postali močnejši in da prav zaradi tega sedaj lahko razvijamo samoupravno in socialistično demokracijo, za kar so nam dani polni pogoji. Nov način gospodarstva ni bilo mogoče uvesti takoj, ker so bila socialistična gospodarska podjetja bolj šibka in se je moglo k temu pristopiti šele sedaj, ko so se ustanovila močna gospodarska podjetja, močna industrija in sicer prav v tistih ključnih fazah, ki so osnova za nadalnje razvijanje socialističnega gospodarstva. Z ustanovitvijo delavskih svetov in upravnih odborov se daje podjetjem večja garancija za samostojno upravljanje, kar je tudi pogoj za prehod na nov finančni

sistem. Gotovo pa je, da bodo v začetku še težave in zavisi od sposobnosti vodilnih oseb v podjetjih, da bodo s pravimi prijemi pristopili k delu.

V bodoče se ne bo moglo v podjetja administrativno posegati, in se bodo razvijala le na osnovi zakona vrednosti, ker le na ta način bodo na novo zaživela in tudi ustvarjala večjo produkcijo. Zmanjšanje produkcije, ki se v zadnjem času zapaža, gre v škodo ljudskih množic. Najvažnejša naša naloga pa je dvigati življenjski standard, kar pa bo možno zopet samo v primuru dviga produkcije.

Tov. Maležič je v svojem referatu omenil tudi potrebo po dvigu strokovnosti administrativnega aparata, ki naj bi bil v pomoč samemu Izvršilnemu odboru, svetom in komisijam. Strokovni aparat se je v zadnjem času že mnogo izboljšal in mora doseči stopnjo, da bo lahko na osnovi zakonov in odredb ter nalogov samostojno vršil posle. To pa ne velja samo za aparat IO, ampak tudi za upravni aparat podjetij in ustanov. S tem bomo dosegli, da bodo naše ljudske množice prišle hitreje do svojih pravic in da bodo hitrejšje reševale zadeve, ki jih je možno rešiti že na osnovi veljavnih zakonov. Za kontrolo dela svojega aparata pa imajo organi oblasti itak vse možnosti. Večkrat se je doslej uslužbenca iz upravnega aparata zapostavljalo in se jim ni dalo možnosti njih razvoja ter jim je v bodoče te možnosti vsekakor omogočiti. Naš cilj mora biti, da v vsakem pogledu zadovoljujemo ljudske množice in da postane ljudska oblast res tista, ki k temu največ doprinaša in skrbi za čim boljše življenje svojih ljudi. Za doseg tega cilja bo po novem statutu, kot je navedel tov. Maležič, dana strokovnemu aparatu večja veljavnost in pravica, da se v primeru napačno postavljenih nalogov s strani voljenih predstnikov, lahko pritožijo na IO, ki daje dokončni sklep.

Tov. Dr. Pretnar Jože: K reorganizaciji sami bi pripomnil, da nikakor ne smemo prezreti poudarka, ki ga je podal tov. predsednik Maležič, da pri vsem delu ne smemo prehitovati, ker bi to lahko imelo dalekosežne posledice in je za to potrebno temeljitega razmisleka. Omenil bi tu vprašanje svetov. Mnogo svetov in komisij se je volilo pred vojno in po vojni in so poznane izkušnje, ki pokažejo, da je prvi teden ali mesec delo šlo dobro in so se člani redno udeleževali sestankov, kar pa je sčasoma ponehavalo, bilanca koncem leta pa je navadno pokazala, da delo teh svetov ni bilo zelo koristno. Vzroki za to so bili različni, največkrat pa je nastal zastoj vsled prezaoptenosti članov na drugih delih in pomanjkanje časa, potrebnega za proučevanje problematike, ki je povezano z dobrim delom v svetu samem. Da bodo sveti opravili svojo nalogo, ki jim je poverjena, je odvisno od programa, ki ga je izdelati vnaprej, kot

tudi od discipline vodilnih organov ter redne kontrole o izvrševanju sklepov.

Popolnoma novo obdobje je nastopilo pri upravi podjetij kjer je dana upravnim odborom in delavskim svetom velika sproščenost. Tu se je potrebno ozreti na vodstvo lastnika privatnega podjetja, ki je vse svoje sile, kot tudi denar, vložil v podjetje in le na ta način dosegel uspehe. Dosedanja praksa pa pokaže, da je 20 do 30 % podjetij socialističnega sektorja pasivnih, kar bo imelo za posledico samoupravljanja nujen konkurz in v tem primeru konkurz socialističnega gospodarskega sektorja. Zaradi tega je zelo važna pripomba tov. Maležiča, da se bo finančni efekt podelil tako, da bo odpadlo 30 % v zvezni, republiški odn. lokalni proračun, ostanek pa ostane pri podjetju. To nam pove, ako postavimo podjetja socialističnega sektorja v isto linijo, kot privatne obrtnike, da mora biti tudi enaka obdavčitev. To bo imelo za posledico, da bodo morala imeti socialistična podjetja v svojih vodstvih sposobne ljudi, ves aparat pa discipliniran in izločiti iz njega vse one elemente, ki so podjetju le v balast. Tu nastopi ena važnih nalog izbira kadra.

Osvetliti bi bilo tudi vprašanje obrtne zbornice v zvezi z direkcijo. Čim je podjetje navezano na direkcijo kot družbeno ekonomsko organizacijo, po drugi strani pa na zbornico, bi tu nastalo dvojno delo. Ker bi se v tem primeru večja naloga polagala na delo direkcije, bi obrtna zbornica ne odigrala svoje vloge. Smatram za umestneje, da bi se mesto ustanavljanja direkcij poverila ta naloga obrtni zbornici, ki bi imela za posamezne grane samostojne odseke, in le tako bi zbornica lahko pokazala efekt svojega dela. S tem problemom bi bilo potrebno seznaniti operativne ljudi v podjetjih, ker so oni tisti, ki nosijo vso odgovornost za vodstvo zaupanih jim podjetij. S pravočasnim medsebojnim razpravljanjem in razčiščevanjem se bo mogoče izogniti marsikateri pogrški, ki se je izvršila sedaj prav zaradi tega, ker se stvar ni pravočasno dovoljno razčistila.

Ing. Stare Ostoj: V petih letih našega gospodarjenja se je vključilo v upravni aparat oblasti, kot tudi v upravo podjetij veliko število mlajšega kadra, ki jim v bistvu ni poznan problem ponudbe in povpraševanja. Da ne bi pri upravljanju po novem finančnem in gospodarskem sistemu v prehodni dobi prišlo do večjih neprilik, bi bilo potrebno organizirati poseben inštruktorski aparat, ki bi temu mlajšemu kadru dajal potrebna pojasnila. Ta inštruktorski aparat pa bi moral biti na visoki strokovni višini. Prav zaradi neznanja uslužbencev so stranke navezane na čakanje svojih rešitev, kot tudi ne prejmejo potrebna pojasnila, če se obračajo na tega ali onega referenta. Novi gospodarski sistem bo dal

vse možnosti strokovnemu kadru za uveljavljanje svojih sposobnosti in se ta ukrep zlasti pri starejših uslužbencih v podjetjih pozdravlja.

Tov. Kreačič Ivan: Nova reorganizacija ni nepričakovana. Že leto dni se je podjetja opozarjalo na njihovo osamosvojitev in je sleherni delovni kolektiv, če je pravilno opravljal svojo nalogo nato pripravljen in z veseljem pričakuje uvedbo novega finančnega sistema. V tej smeri so bile izvedene razne organizacije boljšega sistema dela, ustanovljeni so bili delavni sveti, upravni odbori in se delovni kolektivi zavedajo, da gre tu za njih boljše življenje. Sleherni direktor se bo z večjo odgovornostjo zanimal za finančno stanje, ker bo za gospodarstvo svojega podjetja soodgovoren. Mnenja sem, da večina naših podjetij pozdravlja to novost in da se bodo ob letu dni pokazali mnogo boljši uspehi, kot jih je bilo možno doseči doslej.

Tov. Onič Franc: V uvodnem poročilu je bila poudarjena tudi naloga poverjenišтва za delo, ki bo moralo organizirati posredovalnico dela za one uslužbence, ki bodo izpadli iz dosedanjih mest vsled krčenja aparata. Ker se v upravnem aparatu polaga pažnja na strokovnost kadra, kar je gotovo pravilno, se pa istočasno ne sme pozabiti na ljudi, ki mesta niso zasedli po lastni volji. Večino ljudi je doba njih zaposlitve v upravnem aparatu oddvojila od njih osnovnega poklica. Večina takih ljudi je prišla s podeželja in delavskih vrst in so se nekako moralno pokvarili ter niso vsi pripravljeni ponovno prijeti za fizično delo. Ni dovolj, da se sedaj te ljudi mehanično prenese nazaj v produkcijo odnosno na deželo, temveč jih je treba o tej potrebi prepričati in jim nuditi pomoč. Poverjenišтво za delo bo zato moralo temu vprašanju posvetiti vso svojo pozornost in bo moralo biti povezano z posredovalnico dela republike, da se bo lahko odvišna moč nameščala na prava mesta. V nasprotnem primeru bi se pri mehaničnem premeščanju kadra ustvarjal neke vrste lumpenproletariat, ki bi destruktivno vplival na nameščenstvo oz. delavstvo v podjetjih, kamor bi bil delegiran proti svoji volji.

Tov. Maležič Matija: Na zaskrbljenost, ki jo je omenil tov. dr. Pretnar glede prehoda na nov gospodarski sistem v podjetjih in ustanovah bi pripomnil, da se mi zdi ta zaskrbljenost v nakazani obliki neutemeljena. Gotovo je, da bodo podjetja, ki imajo slabe ljudi in slaba vodstva propadla in je prav da propadejo, ker so sedaj životarila na breme družbe. Že dosedanje izkušnje nekaterih podjetij, kjer dobro poslujejo delavski sveti in upravni odbori, kažejo, da je nov način gospodarstva povsem pravilen, ker to ni nekaj abstraktnega, temveč je to zahteval razvoj sam. Pokazal se bo uspeh podjetij, ki bodo morala poslovati na

osnovi zakona vrednosti. Še tak dober inštruktorski aparat, ki bo hotel inštruirati naša podjetja, bi bil v bistvu administrativno birokratsko poseganje v vodstvo podjetij ter bi preprečeval svobodni zakon vrednosti. Za čim prejšnjo usposobitev podjetij je treba zaupati ekonomskemu zakonu. Dosedanje izkušnje kažejo, da vsi administrativni ukrepi niso dosegli namena, pri uvedbi ekonomskih ukrepov, ko efekt vpliva tudi na zaslužek proizvajalcev, je nastala razlika, ki kaže uspeh. Z ozirom na znižanje članov IO bodo nekateri od poverjenikov prevzeli vodilna mesta večjih lokalnih podjetij, kar bo gotovo tudi okrepilo naša podjetja in ustanove, ki bodo tako prešla v vodstvo strokovnih ljudi, in ni bojazni, da bi taka podjetja slabo uspevala.

Predsednik skupščine prekine zasedanje ob 19. uri in objavi, da se bo nadaljevalo naslednji dan, v sredo, 23. V. ob 8 uri zjutraj.

Predsednik skupščine objavi 23. V. ob 8 uri zjutraj nadaljevanje večerajšnjega zasedanja in da besedo

tov. prof. Kraiger Urošu, ki predlaga plenumu sprejetje naslednje brzojavke maršalu Josipu Broz-Titu:

»Člani plenuma Ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, zbrani na tretjem rednem zasedanju mestne skupščine, kjer razpravljamo in sklepamo o nadaljnjih korakih demokratizacije našega javnega življenja na poti v socializem, hočemo izkoristiti to priliko, da se spomnimo vas, dragi naš tovariš Tito, z borbenimi pozdravi in prisrčnimi voščili. Pri-
družujemo se neštevilnim množicam vseh bratskih narodov, ki širom naše domovine naročajo udeležencem Titove štafete najiskrenejše čestitke za vaš rojstni dan. Želimo vam, dragi naš učitelj in voditelj, mnogo zdravja in še mnogo nadaljnjih zmag v delu za srečo naših narodov, za napredek in za procvit socializma na svetu.«

Vsi navzoči ljudski odborniki predlagano brzojavko sprejmejo z velikim navdušenjem.

Pred prehodom na nadaljnjo točko dnevnega reda seznanili predsednik skupščine ljudske odbornike o tem, da imajo s pravico posvetovalnega glasu možnost udeležbe na zasedanju skupščine MLO zastopniki vlade LRS, vsi ljudski poslanci, ki so izvoljeni na teritoriju mesta Ljubljane, zastopnik Javnega tožilstva in Okrajnega ter Okrožnega sodišča. Nadalje smejo ljudski odborniki pošiljati pismena vprašanja predsedstvu MLO ali Izvršilnemu odboru odn. posameznim poverjenikom, na katera se potem dajejo odgovori bodisi takoj, bodisi na zasedanju.

2. Poročilo o poteku zborov volivcev

Tajnik skupščine tov. Resnik Julijana:

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki!

Zbori volivcev predstavljajo najbolj široko obliko sodelovanja volivcev pri izvrševanju naše ljudske oblasti. Volivci na zborih volivcev neposredno sodelujejo z ljudskimi odborniki, ki so jih izvolili v predstavniške organe oblasti, s katerimi neposredno razpravljajo o delu ljudskega odbora in dajejo svoje predloge. Važen politični pomen zborov volivcev je v tem, ker predstavljajo močno orožje ljudskih množic v borbi proti vsem birokratskim pojavom in proti eventuelni samovolji upravnih organov. To nalogo nam je med drugim kot bistveno važno nakazal tov. Kardelj na predvolilnem zborovanju za republiško skupščino LRS.

Z zakonom o zborih volivcev, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LRS decembra lanskega leta ni rečeno, da šele pričenjamo s to obliko sodelovanja volivcev. Dejstvo pa je, da je ta zakon le uzakonil obstoječe oblike, ki zagotavljajo, da more ljudstvo skladno po določenih zakona izvajati in nadalje poglobljati socialistično demokracijo.

Zborov volivcev smo se dosedaj vse premalo posluževali. Kolikor pa smo se jih posluževali, se bistveno niso razlikovali od množičnih sestankov Osvobodilne fronte.

Dosedanja slabost zborov volivcev je bila tudi v sami vsebini, s katero volivcev nismo seznanjali dovolj stvarno o delu ljudskega odbora in tudi nismo čutili odgovornosti, da izvedemo predloge, ki so jih predlagali.

Z zadnjimi zbori volivcev, ki so bili letos v mesecih marcu, aprilu ter delno še v maju, smo napravili znatno izboljšanje.

Ljudski odborniki so tolmačili zakon o zborih volivcev in razliko množičnega sestanka Osvobodilne fronte od zbora volivcev, kar je obnavljala pretežna večina zborov.

Ljudski odborniki so poročali o delu rajonskih ljudskih odborov. V razpravah pa so volivci stavliali številna vprašanja o nejasnih problemih in dali tudi številne predloge za bodoče delo ljudskih odborov.

Izboljšalo se je bistveno, ne pa še v celoti pojmovanje zborov volivcev kot neposredna oblika sodelovanja ljudstva z ljudskimi odbori.

Pokazale pa so se pomanjkljivosti, ki nam narekujejo nalogo, da o tem razpravljamo.

1. Z ljudskimi odborniki nismo predhodno dovolj temeljito razpravljali o vseh tekočih problemih, da bi ti mogli takoj nanje odgovoriti, kar velja posebno za probleme, ki se tičejo mesta kot celote. Smatramo, da je treba tu ustvariti večjo povezanost odbornikov mestnega ljudskega od-

bora samih in večjo povezanost z rajonskimi ljudskimi odborniki v odnosu do volivcev. To šibkost so nekateri naši ljudski odborniki že predhodno občutili, kajti razvoj demokracije je napravil pri naših volivcih dokajšen napredek in ni slučaj, da se na zborih volivcev ljudstvo ni zadovoljilo s poročilom ljudskega odbora.

2. Ljudski odborniki niso vedno predhodno objavili dnevni red zbora, ki omogoča volivcem predpripravo za razpravljanje.

3. Bili so še primeri, da se zbori volivcev še niso v celoti razlikovali od množičnih sestankov Osvobodilne fronte. Zbore volivcev so ponekod še sklicevali odbori Osvobodilne fronte in ne ljudski odbori.

4. Na splošno pa moremo ugotoviti, da še ne moremo biti zadovoljni z udeležbo na zborih volivcev. V pretežni mieri so ljudski odbori sklicevali zборе volivcev v obsegu mestnih volilnih enot ter je bil dosežen povprečni odstotek udeležbe ca 20 %. Povsod, kjer so zборе volivcev sklicali v obsegu rajonskih volilnih enot, pa je bila udeležba znatno boljša in smo dosegli do 57 %. Najslabša udeležba pa je bila 5 % volivcev. Prav tu pa nastopa naloga odborov Osvobodilne fronte, ki naj občutijo večjo odgovornost za številnejši obisk in potek zborov volivcev. Ko našo socialistično demokracijo bolj in bolj poglobljamo in odpravljamo upravni aparat kot aparat nasilja in bomo v bodoče prenašali tudi več odločanja na široki krog volivcev, tedaj je važno tudi to, da to sodelovanje dejansko tudi z udeležbo dosežemo.

5. Grajati pa moramo tudi ljudske odbornike, ki se brez opravičljivega vzroka niso udeležili zbora volivcev. V Štepanji vasi, n. pr. zboru volivcev ni prisostvoval niti en odbornik.

Po določilu zakona o zborih volivcev sklicujejo ljudski odbori zборе vsaka dva meseca. Da pa med tem časom čim bolj povežemo volivce in ljudske odbornike, smo za več volilnih enot v okviru terenov Osvobodilne fronte uvedli določeni dan v tednu, ko so ljudski odborniki na razpolago volivcem. Ta način sodelovanja ljudskih odbornikov in volivcev se je po dosedanjih podatkih dobro izkazal. Na volilnih enotah, kjer ta način sodelovanja z volivci uporabljajo, se zglaša do 20 volivcev tedensko po raznih nejasnih problemih do ljudskih odbornikov. Vsekakor je potrebno, da to obliko sodelovanja utrdimo in naj se za to borijo tudi odbori Osvobodilne fronte.

O ČEM SO RAZPRAVLJALI NAŠI VOLIVCI

Po zbranih podatkih rajonskih ljudskih odborov I., II. in III. rajona (za IV. in V. rajon podatkov še nimamo), so volivci razpravljali o številnih problemih, ki se tičejo neposredno terena, rajona in mesta. Na zborih volivcev je bilo sprejetih v posameznih rajonih ca 70—100 pred-

logov, kar pomeni znaten napredek prav zato, ker je večina teh predlogov utemeljenih in so večinoma izvedljivi. V kolikor to ne bo mogoče takoj, pa predstavljajo vsekakor prispevek za bodoči plan dela.

S tajniki rajonskih ljudskih skupščin smo zbrali predloge, ki spadajo v pristojno rešitev Mestnega ljudskega odbora in jih predlagamo skupščini v razpravo:

1. Glede preskrbe so volivci obravnavali preskrbo z mlekom. Posebno pri ženah-materah je nastala nekaka bojazen, kako bodo mogle zagotoviti mleko svojim otrokom, predvsem dojenčkom ob ukinitvi obvezne oddaje mleka. Mnogo je bilo tudi kritike glede delitve mleka v prahu — pomoč Care. Ker mesto Ljubljana v prvem mesecu ni dobilo zadostne količine mleka v prahu, ni bilo mogoče zadovoljiti vseh upravičencev, in so se tudi pri razdeljevanju po terenih upoštevali različni kriteriji razdeljevanja. Obravnavali so nadalje tudi vprašanje kritja mesa. Mnogo so volivci razpravljali o problematiki sprostitve trgovine.

2. Pestra je bila razprava o komunalni dejavnosti.

Zbori volivcev, predvsem na obrobnihi volivnih enotah so obravnavali slabo javno razsvetljavo mesta. Predlagali so, naj se razsvetlijo predele, ki so danes v popolni temi.

Splošno so volivci kritizirali stanje zgradb, predvsem zgradb ljudske imovine in šolska poslopja, kjer nastaja velika škoda zaradi tega, ker se zgradbe ne popravljajo in slabo oskrbujejo. Ostra je bila kritika zaradi brezvestnosti posameznih stanovalcev. Predlagali so, da se izdela hišni red, odstrani hišne upravitelje, ki ne opravljajo nič drugega kot to, da poberejo mesečno najemnino in naj se mesto njih namestijo hišni oskrbniki.

Volivci so predlagali, da naj MLO uredi imenovanje ulic, predvsem tistih, ki imajo danes po več imen in označi s tablicami.

Volivci ponovno izražajo željo, da se jih seznani z regulacijskim načrtom mesta Ljubljane.

Dalje so volivci predlagali:

1. ureditev ljubljanskega gradu in potov,
2. da se pred kolodvorom napravi vodovod,
3. ureditev Kolodvorske ulice, kjer naj se porušijo še obstoječe stare zgradbe, ki še zavirajo dokončno razširitev ulice,
4. postavitev javnih stranišč (Ambrožev trg, na otroškem igrišču v Tivoli, v Mostah),
5. postavitev javnih kopališč,
6. zavarovanje ribnika v Tivoliju,
7. vprašali so, kakšni so izgledi z izgraditvijo železniškega prehoda med Janševo in Černetovo ulico, obravnavali so slabo stanje cest,
8. volivci Bežigrada zelo težko pričakujejo, kdaj bo stekel trolejbus.

Pereče stanovanjsko vprašanje se je močno odrazilo na zborih volivcev, za to so volivci predlagali, naj se vrne stanovanjska zgradba na Starem trgu, ki jo uporablja za poslovne prostore ministrstvo drž. nabav. S tem bi pridobili najmanj 10 stanovanj.

Volivci so predlagali izpraznitev lokalov, ki se danes še uporabljajo za skladišča, so pa primerni za obrt ali trgovino. Predlagali so tudi, da se izpraznijo stanovanjski prostori, ki jih zasedajo še nekateri odbori Osvobodilne fronte.

Po vprašanju šolstva so predlagali, da MLO upošteva skrajno preobremenjenost šolskih poslopij, naj se zato vrnejo prvotnemu namenu zgradbe, ki so služile šoli, n. pr. Mladika, Rakovnik in poslopje bivših Škofovih zavodov v Št. Vidu.

Volivci na Vrhovcih — Brdo, so predlagali gradnjo šole, ker morajo otroci obiskovati šolo na Viču.

OBRT

O obrti zbori volivcev niso mnogo obravnavali. Vendar pa se odraža vprašanje obrtne dejavnosti pri obravnavanju dosedanjih komunalnih del. Predlagali so le povečanje čevljarских in šiviljskih delavnic.

NARODNA MILICA

Na nekaterih zborih volilcev so volivci obravnavali tudi o organih ljudske milice. Pri tem je najbolj izstopilo dvoje predlogov, t. j.: prebivalci v centru mesta predlagajo, da organi ljudske milice ostreje ukrepajo napram kršilcem nočnega miru, ki jim ne privoščijo potrebnega počitka. Obrobni predeli mesta pa pogrešajo organe ljudske milice. Predlagali so dalje tudi, da organi ljudske milice, ki ne opravljajo službe, ne bi obremenjevali vozil pri izstopu, temveč naj bi za iste veljalo isto pravilo, ki velja za civilno prebivalstvo in vojsko.

Predlagam, da skupščina v razpravi dopolni poročilo, ker iz dveh rajonov še nimamo podatkov.

Sigurno nas zanima, kako ljudski odbori, oziroma njihovi izvršilni odbori izvajajo predloge.

Rajonska ljudska odbora I in III sta predloge že obravnavala na sejah izvršilnega odbora ter jih predložila pristojnim poverjeništvom v izvršitev. RLO III je tudi že prazpravljal o problematiki zborov volivcev z vsemi odborniki.

Tovariši in tovarišice ljudski odborniki!

Navedena dejstva kažejo, da naši volivci dojemajo pojem demokracije, nam pa nalagajo obvezo, da odgovorne naloge dosledno izvajamo.

Predsednik skupščine predlaga, da podajo poročila vse komisije na Izvršilni odbor o svojem delu od zadnjega zasedanja, na kar bi sledila razprava o podanih poročilih.

Soglasno sprejeto!

3. Poročilo komisij MLO (skupščine)

a) Komisija za gospodarski plan in finance.

Tov. ing. Lapajne-Oblak Sonja poroča:

Naša komisija je iskala metode dela, ki bi odgovarjale njenim nam. Zavedamo se, da je vse naše dosedanje delo še začetek in le prvi poizkus pravih dela, vendar pa smatramo, da smo prišli do gotovih rezultatov, katere vam tu sporočamo in predlagamo v odobritev. Veliko od predlogov in ugotovitev, kot bom tu navedla, pa bo po včeraj obravnavani novi reorganizaciji ljudskega in izvršnega odbora samo od sebe odpadlo, vendar jih poročam kot ugotovitve naše komisije in kot podkrepitev nujnosti predlagane reorganizacije.

Kot prvo je naša komisija hotela pregledati, kako dotekajo v mestnem proračunu predvideni dohodki.

Ker je eden od važnih dohodkov MLO znižanje polne lastne cene, ki znaša za letošnje leto 48 milijonov, to je preko 28 % celotnih dohodkov in ker se nam je zdel ta dohodek najbolj problematičen, smo se za realizacijo tega najprej detajlno pozanimali. Ugotovili smo, da so se prilično visoke vsote planiranega znižanja polne lastne cene skoraj vsi prestrašili in nišo niti pristopili k temu, da bi vsoto razbili na podjetja, ki so čakala navodil, še manj, da bi se sprovedla borba za znižanje polne lastne cene v delovnih kolektivih. Tako je bilo stanje skoraj v vseh mestnih poverjeništvih, razen v svetu za komunalne zadeve in deloma v gradbeništvu. Ugotovili smo tudi, da so malokje razumeli pomen znižanja polne lastne cene, da je to borba za znižanje proizvodnih stroškov v najrazličnejših oblikah, da je to uvedba novih racionalizacij, nove mehanizacije itd., temveč so tam, kjer so to odvajali, to izvajali administrativno v knjigovodstvu, ali odvajajo procent določen po strukturi cene, ne da bi bili o tem seznanjeni delovni kolektivi in se resnično borili za to znižanje. Nekateri upravniki so se celo izjavili, bomo že od nekoč plačali. Opozorili smo na te naše ugotovitve vsa poverjenišтва in jim predlagali, da sestavijo posebne komisije, ki bi sprovedle pravilno tolačenje in sprejetje individualnih obvez za znižanje polne lastne cene v vseh mestnih delovnih kolektivih. Posebno velik uspeh sprejemanja individualnih obvez za znižanje polne lastne cene po delovnih kolektivih se je pokazal posebno pri lokalni mestni industriji, kjer so skoro v vsa-

kem podjetju samoiniciativno razmišljali in ugotavljali možnost izboljšanja delovnega procesa, zmanjšanja režije, uporabe odpadkov itd. Vsota individualnih obvez delovnih kolektivov lokalne industrije za letno znižanje polne lastne cene znaša 25 milijonov, dočim jim je bilo določenih le 21 milijonov, torej se vidi, da prvotno predvidene velike vsote niso bile pretirane, le pravilno je bilo treba k temu pristopiti. Vendar to ni bilo povsod sprovedeno, kar kažejo tudi trenutni rezultati, ker je bilo do 10. maja za znižanje polne lastne cene realiziranih le 4.600.000 din, kar ne znaša niti 10 % vsega predvidenega letnega znižanja. Tudi to sedaj doseženo znižanje polne lastne cene ne predstavlja povsodi stvarno znižanje in zaradi tega s tem ni dosežen povsod uspeh stvarnega znižanja stroškov proizvodnega procesa.

Sedaj je pa potrebna še temeljita pomoč, instruktaža v borbi pri sprovajanju in realizaciji obvez, na kar se tako rado pozabi, kar pa bi bilo z ozirom na izredno dobre in koristne predloge izboljšanja delovnega procesa v posameznih delovnih kolektivih velika škoda. Smatramo, da bo po novem finančnem sistemu, ko bodo delovni kolektivi in posamezniki denarno soudeleženi pri znižanju proizvodnih stroškov, ta problem v vseh kolektivih še veliko bolj obravnavan in upoštevan.

V celoti je bilo od predvidenih 170 milijonov letnih dohodkov do konca aprila realiziranih že 79.6 milijonov, to je 46.5 %. K temu visokemu prekoračenju predvidenih dohodkov so največ doprinesli razni dohodki iz gospodarstva, nepredvideni tržni dobiček od gostinskih podjetij in nepredvideni dohodki iz prejšnjih let.

Izdatkov je bilo realiziranih 59 milijonov, to je 34.6 %, kar približno odgovarja planirani vsoti.

Kot drugo nalogo si je komisija zadala, da pregleda gospodarjenje na naših kmetijskih posestvih. Ogledali smo si skupno s tov. poverjenikom posestvi Jesenkovo in Pšato in mu dali več nasvetov za izboljšanje gospodarstva, od katerih nekatere navajamo v sledečem: Podjetja so veliko premalo samostojna, preveč so navezana na direktive od zgoraj, tako je glede personalnih zadev, delovne sile, strokovnega kadra, planiranja itd. Podjetja niso elastična, ne podpirajo navzdol samoiniciative, ne polagajo dovolj važnosti na delavske svete in njih predloge. Manjka jim tudi dobrih samostojnih kmetijskih strokovnjakov, ki bi znali svoj sektor samostojno obvladati in voditi. Te je treba poiskati, ker pri reorganizaciji Ministrstva za kmetijstvo niso bili vsi razporejeni.

Z ozirom na 50 ha še neobdelane zemlje na Pšati — zaradi pomanjkanja delovne sile — smo dali Mestnemu odboru OF predlog, da bi se člane fronte, ki bi delali na tem posestvu, stimuliralo za njihov efekt dela z jesenskim pridelkom krompirja iz tega posestva. IO fronte je sprejel ta predlog in pričakujemo pozitiven uspeh, če se bo to takoj vsem članom

fronte objasnilo in če se bo sprovedla pravilna propaganda in organizacija po vseh rajonskih odborih in štabih za prostovoljno delo. Na vseh teh dosedaj še neobdelanih 50 ha je bila v letošnjem letu predvidena proizvodnja, ki bi dala krmo za živino in s tem mesne in mlečne proizvode. Zato je že sedaj velika gospodarska škoda, da se to ni preje sprovedlo.

Iz mestnih kmetijskih posestev, razen delno iz Jesenkovega, niso dovažali mleko v Ljubljano, kljub temu, da je bilo celo zimo in spomladi veliko pomanjkanje mleka za naše najmlajše in najpotrebnejše, temveč so delali sir in maslo, ker je bilo to za njih lažje, enostavnejše in donosnejše. Sedaj dobiva podjetje Mleko iz teh posestev že 630 l mleka dnevno, kljub izredno nizki povprečni molznosti krav na obeh pregledanih posestvih, na kar je treba v bodoče polagati večjo pažnjo.

Na posestvu Pšata nimajo ažurnega knjigovodstva, zaključni računi manjkajo za leto 1949 in 1950. Iz takega stanja knjigovodstva upravnik pač ne more ugotoviti gospodarsko stanje posestva in ga ne more kljub svoji sposobnosti pravilno voditi. Brez ažurnega knjigovodstva posestvo ne bo moglo samostojno gospodariti kot gospodarsko podjetje, ker nima nobenega pregleda o finančnem stanju, o pasivnosti ali aktivnosti podjetja.

Posestvo Jesenkovo ne bo moglo pravilno uspevati, dokler si ne bo uredilo gospodarskih poslopij in utrdilo dohod do njih, kar je zaradi barja zelo težavno in za kar je potrebno več 10 tisoč kub. metrov nasisa. Ta bi se dal dobiti pri izkopu predora skozi grad, tudi če bo odvažanje do tam dražje in predlagamo, da se sprejme ta sklep.

Posestva pošiljajo še vedno preveliko število poročil za okraj, mesto in Ministrstvo za kmetijstvo. Tudi poverjenišтва za kmetijstvo na naših rajonih so pošiljala še vedno po 15 poročil, deloma 10-dnevnih, deloma mesečnih.

S predvideno reorganizacijo na rajonskih ljudskih odborih bodo odpadla seveda tudi ta poročila.

Kot tretjo nalogo je komisija pregledala, koliko je bilo do sedaj realiziranih letošnjih investicij. Od rednih investicij, ki so bile sprejete v proračunu in ki znašajo 90 milijonov, je bilo realiziranih do konca aprila le 9 milijonov, to je 10 %, dočim je bilo od investicij vzporednega plana, ki je bil naknadno odobren od izvršilnega odbora in katere znašajo 60 milijonov, izplačano do 30. aprila 25 milijonov, torej 42 %. V maju bo izkoriščanje investicij, kakor kažejo podatki iz prve polovice meseca, zelo naraslo, zopet pa veliko bolj pri vzporednih naknadnih kot pri rednih investicijah. Iz teh ugotovitev se vidi, da so stvarne potrebe popolnoma drugačne, kot so bile predvidene v našem proračunu in da je dosedanji način sestave letnih proračunov bil le formalen, ne pa realen postopek urejanja gospodarstva.

K sejam naše komisije smo pritegnili tudi predsednike komisij za gospodarski plan in finance iz rajonskih ljudskih odborov. Ljudski odbori iz četrtega in petega rajona teh komisij niso izvolili. Skupno smo z njimi prediskutirali o načinu našega in njihovega dela in uvideli, da nam bodo ti skupni sestanki in izmenjavanje izkušenj prinesli dosti koristi in zato bomo s tem načinom dela tudi nadaljevali.

Nadalje se nam zdi pravilno, da bi naša komisija sodelovala pri reševanju važnih gospodarskih problemov; ne pa tako kot do sedaj, ko lahko ugotavlja le izvršena dejstva. Zato predlagamo, da bi bil na sejo izvršnega odbora, ko se bo razpravljalo o važnih gospodarskih vprašanjih, posebno o finančnih zadevah, povabljen tudi član naše komisije. Na ta način bi se tudi predlogi naše komisije, iznešeni dosedaj posameznim poverjenikom, lažje skupno sprejeli in odobrili in bi bila njih izvršitev bolj zasigurana. Z reorganizacijo izvršnega odbora, kakor jo je včeraj podal predsednik Maležič, bo ta naš predlog popolnoma možno izvesti, ker bo itak večja povezava med komisijami, ljudskimi odbori in izvršnim odborom.

b) *Komisija za vzdrževanje in pravilno izkoriščanje stanovanjskih in ostalih zgradb.*

Tov. Trtnik Lojze poroča: Za vzdrževanje zgradb obstojajo uprave zgradb pri RLO h katerim spadajo tudi Remontne delavnice, v mestnem merilu pa je odsek za vzdrževanje javnih zgradb, kateremu je priključena ena Remontna delavnica. Po posameznih zgradbah so nameščeni hišniki odnosno upravitelji, ki jim je poverjeno večje število zgradb v upravo. Komisija je pri pregledu poslovanja uprav zgradb ugotovila, da hišni upravitelji dejansko pobirajo le najemnino, za ostala dela pa se ne brigajo dovolj, čeprav so za poverjene posle honorirani. V upravo zgradb pa ne spadajo samo stanovanjske, zgradbe, temveč tudi ostale gospodarske zgradbe in skladišča ter je komisija ugotovila, da so te stavbe v zelo slabem stanju, niti ni odgovorne osebe, ki bi skrbela za vzdrževanje in pravilno izkoriščanje. Pri reviziji se je ugotovilo mnogo zapisnikov, ki sicer popisujejo zgradbe z ozirom na njih obseg, sestavljeni so bili tudi proračuni za popravilo, vendar te vsote so tako visoke, grede celo ponekod v milijarde in je popolnoma nerealno in nemogoče take proračune odobravati ter kaže vse to delo izrazito administrativno birokratsko postopanje oseb, ki jim je bilo poverjeno vzdrževanje zgradb splošne ljudske imovine.

Remontne delavnice, ki so bile ustanovljene predvsem za vzdrževanje zgradb, poslujejo precej administrativno ter čakajo le na dodelitev materiala, po drugi strani pa se je ugotovilo, da jim primanjkuje potrebne delovne sile. Zato je bilo poslovanje vseh Remontov nesamostojno, administrativno, ker so prevzeta dela izvrševali le tedaj, če se jim je dala

na razpolago delovna sila odnosno material. Napačno je tudi bilo, da se ni postavilo prioritetnega reda glede popravila zgradb ter so se zato dela izvrševala nenačrtno.

Po vseh stanovanjskih zgradbah, kot tudi gospodarskih poslopijih so se postavili hišniki, katerim so se obrazložile naloge in dolžnosti ter pravice, ki jih jim nalaga ta služba. Precejšnjo oviro v izvrševanju njih posla pa jim daje hišni red, ki še vedno ni odobren od Komiteta za komunalne zadeve, dasi ga je stanovanjski svet že izdelal.

Pri vzdrževanju zgradb je treba ločiti dvoje: notranje in zunanje vzdrževanje. Za zunanje vzdrževanje so uprave zgradb predvidele potrebna denarna sredstva vsaj v minimalni višini, dočim se za notranja popravila ne skrbi, čeprav so stranke same pripravljene nositi del stroškov. Celotno breme notranjih popravil pa ni mogoče prevaliti na stranke, v kolikor se tiče izrazito hišnih del, ker so cene zelo visoke in jih ni mogoče v celoti prevaliti na najemnike. Neelastičnost se kaže tudi v tem, ko morajo hišni upravitelji za vsako najmanjšo popravilo prejeti nakaznico od Rajonske uprave, namesto da bi jim bilo prepuščeno samostojno iskanje potrebnih obrtnikov. Ob izselitvah se puščajo stanovanjski prostori v zelo slabem stanju in je dan nalog upraviteljem, da s pogodbo oddajajo in prevzemajo stanovanja ter se vse okvare morajo popraviti na račun najemnikov.

Z ozirom na navedbe tov. Maležiča, da se bodo manjše zgradbe (dvo- in eno-družinske) oddale v najem oz. odprodale, je komisija mnenja, da bi bilo potrebno razmisliti o prenosu rajonskih uprav zgradb v enotno upravo pri Mestnem ljudskem odboru, ki bi imelo v svojem sklopu tudi Remont. Na ta način bi prišli v upravo zgradb strokovni ljudje, katerih naloga bi bila redna kontrola o stanju zgradb splošne ljudske imovine in skrb za popravila.

Z ozirom na reorganizacijo, ko se je skrčil aparat v ustanovah in državni upravi, so poslovni prostori nezadostno izkoriščeni in bi predlagal, da se izvede utesnitev oziroma izprazni predvsem zgradbe, ki so služile stanovanjskemu namenu ter jih ponovno upostavi in vseli v njih stranke. Če se podjetja oz. ustanove taki utesnitvi upirajo, se je treba poslužiti sankcij.

c) Komisija za javni izgled in red.

Tov. Repič Ivanka poroča:

Dosedanje delo komisije za javni izgled in red se je v glavnem osredotočilo na obravnavo in reševanje vprašanj in predlogov, ki so se postavljala na masovnih sestankih, zborih volivcev ali pa so nanje opozarjali članki v dnevnem časopisju. Skoro vsa ta vprašanja so bila takega značaja, da jih je komisija rešila z direktno intervencijo, ali pa je pred-

loge in sklepe predložila pristojnemu poverjeništvu, ki je prevzelo obvezo, da jih v določenem roku izvede, oz. odpravi nedostatke. Ugotoviti moram, da smo skoro vedno našli razumevanje pristojnih faktorjev, ki so, v kolikor tudi sami niso sodelovali pri razpravah, soglašali s predlogi komisije.

O kakih večjih, vidnejših uspehih dela naše komisije danes še ne moremo govoriti. Kot skromen uspeh komisije pri izboljšanju izgleda mesta bi bila ureditev plakatiranja. Skrb za to je prevzelo mestno podjetje, ki je namestilo nove rekmalne deske in bo vzpostavilo v uporabno stanje že obstoječe reklamne kioske. Ker je istočasno izdal svet za komunalne zadeve prepoved o »samoiniciativnem« plakatiranju, bo ukrep, kot se je že do sedaj pokazalo, imel nedvomno uspeh.

Nadaljnje vprašanje, ki nam ga pa še ni uspelo popolnoma rešiti, je vprašanje parkiranja koles, ki sedaj, prislonjena ob stene, občutno ovirajo promet pešcev na najbolj prometnih in ozkih cestiščih, kot je n. pr. Čopova ul., Šelenburgova ul., Tyrševa cesta itd. Sklep komisije je bil, da svet za komunalne zadeve določi primerne prostore in postavi stojala za kolesa, enako pa naj bi tudi večja podjetja in ustanove preskrbeli primerne prostore, n. pr. dvorišča, kamor bi njihove stranke lahko shranjevale kolesa. Dočim je svet za komunalo izvedel sklep komisije, pa podjetja in ustanove večinoma niso upoštevala naših predlogov. Komisija bo zato ponovno intervenirala v najbolj kritičnih primerih.

Poverjeništvu za notranje zadeve je komisija stavila predlog, naj se puščanje koles na hodnikih smatra kot prekršek cestno-policijskega reda, vendar je bil predlog zavrnjen.

Kot posebna skupina vprašanj, o katerih je komisija razpravljala, so bila vprašanja *čistoče in izvajanja higienskih predpisov* pri odvažanju smeti in prevažanju živil, zlasti mesa in kruha.

Danes ugotavljamo lahko vsi, da je čistoča in higiena v Ljubljani na precej nizki stopnji, čeprav je bila Ljubljana svoje čase znana kot zelo snažno mesto in je strogo izvajala sanitarne predpise. Vprašanje snage se je v zadnjem času za spoznanje izboljšalo, toliko, da lahko rečemo, da smo se premaknili z mrtve točke. Izpiranje ulic, ki se vrši od časa do časa, pa še zdaleka ne more očistiti vse tiste nesnage, ki se pri tolikem prometu nabira dnevno na naših ulicah in cestiščih. Potrebno bo večje število pometalcev, ki bodo dnevno očistili tudi tiste ulice in kote, kamor škropilni avto ne doseže. Večjo disciplino bo treba zahtevati tudi od prebivalstva samega, ki je v vprašanju snage včasih zelo nemarno. Nadomestiti bo treba tudi manjkajoče košarice za odpadke, oz. povečati njih število.

V času univerzalnega čiščenja, ob pripravah za kongres OF, so se člani komisije povezali z RLO in jim pomagali z nasveti pri čiščenju in okrasitvi.

Pri predlogih za izboljšanje čistoče so tereni predvidevali potrebo po večjem številu javnih stranišč. O tem je komisija razpravljala s svetom za komunalne zadeve, ki pa vseh predlogov ni mogel upoštevati zaradi visokih investicijskih stroškov, katerih za enkrat v tem letu še ne zmoremo. Pač pa se bo uredilo predlagano javno stranišče ob tramvajski postaji v Mostah, v Latermanovem drevoredu in ob otroškem igrišču v Tivoliju, uredila pa se bodo tudi že obstoječa javna stranišča, ki zaradi okvar sedaj niso bila uporabna.

Osvojil se je tudi predlog, da se uredi vodovod v parku pred kolodvorom.

Z nastopom toplejšega vremena je postalo zopet aktualno *vprašanje smradu tovarne za klej*. Intervenirala je posebna komisija RLO III, v kateri je sodelovala tudi sanitarna inspekcija, ki je na licu mesta ogledala situacijo in dala potrebna navodila upravi tovarne.

Nadalje je bila komisija opozorjena na pomanjkljivo izvajanje sanitarnih predpisov pri *odvozu smeti*, kar je podjetje Snaga na opozorilo komisije takoj izboljšalo in dalo v promet zopet zaprte vozove, ki so bili tedaj v popravilu.

Če so bile upravičene pritožbe potrošnikov v jeseni nad nekulturnim razvažanjem in razdeljevanjem krompirja, so toliko bolj upravičene pritožbe nad nehigienskim prevažanjem mesa v zamazanih, nepokritih kamionih, s katerih razkladajo meso, stopajoč z umazanimi škornji po njem. Sanitarna inspekcija, ki je bila od nas opozorjena na konkretne primere, je izjavila, da pač ne more ničesar ukreniti, ker klavnica nima možnosti nabave odgovarjajočega avtomobila, intervencija na klavnici sami pa je imela uspeh v toliko, da bo klavnica preuredila kamijon za prevažanje mesa tako, da bo vsaj v glavnem zaščitila meso pri prevozu pred blatom in prahom. Nujno potrebno pa je, da se nabavi za prevoz mesa kakor tudi kruha zaprte vozove.

Komisija smatra za potrebno, da sanitarna inspekcija posveča večjo skrb izvajanju vsaj najnujnejših sanitarnih predpisov.

V Ljubljani je še vedno pereče vprašanje *javne razsvetljave*. V mestu je od 3.900 svetilk le 2.100, ki imajo žarnice in tako služijo svojemu namenu. Primanjkuje torej preko 1.800 žarnic. Podjetje Javna razsvetljava si je stalno prizadevalo, da razsvetljavo uredi, nadomesti uničene in manjkajoče žarnice, vendar je v mnogih primerih bilo ugotovljeno, da so žarnice že po enem ali dveh dneh bile ukradene ali pa so jih zlikovci razbili s kamenjem. Organi NM so zasledili skupino ljudi, ki se je bavila z načrtno krajo žarnic in jih potem preprodajala na trgu.

Zahteva volivcev je, da se taki primeri eksemplarično kaznujejo. V kratkem se bodo manjkajoče žarnice nadoknadile, ker je uspelo nabaviti večje število ladijskih žarnic, ki bodo, nekoliko predelane, nadomestile navadne žarnice. Potrebno pa je, da bodo ljudje tudi sami pazili in javljali vse primere, kjer se zavestno uničujejo naprave javne razsvetljave.

Komisija je nadalje obravnavala tudi vprašanja, ki se tičejo *javnih parkov, otroških igrišč in ureditve Gradu*. V podrobnosti se tu ni spuščala, ker rešujejo ta vprašanja že posebne, za to določene komisije. Soglašala je s predlogom zbora volivcev, da se tudi za urejevanje in čuvanje nasadov in igral na otroških igriščih nastavi stalnega čuvaja s primerno nagrado. Ta praksa se je namreč zelo dobro obnesla pri čuvanju javnih nasadov in so izdatki za čuvaja mnogo nižji, kot stalna popravila poškodovanih nasadov.

Predlog, da se križevniški in *Cojzov vrt* preuredi v *otroško igrišče* se je odklonil, ker se bo tu uredil okrasni park v Valvazorjevem stilu. Pač pa se bo uredilo otroško igrišče na velikem vrtu bivšega uršulin-skega samostana.

O ljubljanskih ulicah, razdrtih cestiščih in zanemarjenih stavbah se na terenih mnogo razpravlja. Več kot 10 let se že zanemarja redno vzdrževanje in ne izvršuje potrebnih popravil, tako da danes v Ljubljani skoraj ni ceste, ne stavbe, ki ne bi kazala odprte rane, razjede časa. Vse to daje mestu izgled velike zanemarjenosti in povzroča ogromno škodo ter je popolnoma umesten predlog, ki ga je komisija tudi osvojila, *da se sprovaja uredba o obveznem vzdrževanju zgradb*. Predvsem naj velja to tudi za ustanove, ki upravljajo zgradbe ljudske imovine.

Že dalj časa so se na množičnih sestankih in zborih volivcev razvijale debate o *delu in odgovornosti organov NM*. Tudi z zadnjih zborov volivcev je bilo v zvezi s tem predloženih več kritičnih pripomb in predlogov.

Komisija je skupno s poverjenikom tov. Kutinom o predloženem razpravljala in prišla do zaključka, da je kritika v gotovih primerih res utemeljena, da pa je treba biti previden, da se stvari ne posplošuje, ker obstoja možnost, da bi naši političnimi nasprotniki skušali ustvariti sovražno razpoloženje in nezaupanje proti organom NU. Upoštevati je treba, da je sektor NU moral zrasti iz popolnoma novih osnov, da dela z novim kadrom, ki si mora pridobiti šele potrebno znanje in sposobnosti in da so se vrinili tudi v NM negativni elementi, ki rušijo njen ugled. Primere nevestnega opravljanja službe, prekrškov in ostalih nepravilnosti, ki bi jih zagrešili posamezni organi NM je javiti upravi, ki bo izvedla proti njim kazenski postopek. To bo sedaj toliko lažje, ker so se uvedle spoznavne številke. Zavrnil pa se je predlog zbora volivcev, da bi morale biti številke večje in nižje kot neupravičen in neutemeljen.

Pomanjkljiva kontrola nad prekrški je posledica neizkušenosti, pa tudi številčno nedovoljnega kadra. Uvedeni pa so kontrolni obhodi zlasti v nočnem času in v »živahnejših« predelih mesta in predmestja.

Mnogo težav imajo organi NM z nočnimi razgrajaci in pijanci, ki jih mnogokrat tudi fizično napadejo in zmerjajo. Zato je komisija mnenja, da se v takih primerih uporablja zelo ostre kazni, izda pa naj se tudi prepoved, da se pijanemu gostu ne postreže z alkoholnimi pijačami.

H koncu pripominjam še predlog javnosti, naj se stavi na vpogled regulacijski načrt mesta, izvede naj se tudi preimenovanje ulic.

Odprta so še razna vprašanja, o katerih bo morala komisija še obširneje razpravljati in jih razčistiti, kot je n. pr. vprašanje kompetence organov Narodne milice in ostalih upravnih organov v zadevah prekrškov, raznih predpisov in uredb.

Na sejo Izvršilnega odbora bi bilo treba tudi povabiti zastopnika komisije, kadar se razpravlja o problemih, ki se tičejo komisije.

d) Poročilo anketne komisije za splošno preskrbo.

Tov. Žagar Fani poroča: Velike spremembe v naši preskrbi, posebno v zadnjem času so vso problematiko bistveno spremenile. Poročilo se nanaša predvsem na preskrbo za čas od obstoja komisije, ki se je po svoji izvolitvi trudila seznaniti s celotno problematiko poverjenišтва za trgovino in preskrbo. Ugotovljenih je bilo več perečih problemov, od katerih so nekateri spadali v kompetenco drugih anketnih komisij, ki so delale po teh vprašanjih.

Zanimali smo se zlasti za distribucijo prehrabnenih artiklov racionirane in proste prodaje. Kar zadeva racionirana živila, je bilo 100% kritje potreb v moki, sladkorju in maščobi. Ostali artikli, zlasti meso, ki je od februarskega 100% kritja obroka, padlo do aprila na 47%, je poleg tega nastal velik problem tudi v mleku in milu. Republiški dodatki so bili 100% stavljeni v prodajno mrežo, le s časovnimi zamudami. Težave, ki so nastale v naši preskrbi in so se z nastopajočo psihozo v pričakovanju uredbe o sprostitvi kmetijskih proizvodov še povečale, se je na splošno pokazala velika potreba po artiklih prostega odkupa, t. j. masla, jajc in drugih kmetijskih proizvodov. Nabava teh artiklov pa je odvisna od sposobnosti rajonskih uprav z njihovimi odkupnimi aparati.

Komisija si je kot prvo nalogo zadala pregled vseh trgovskih podjetij prehrabnene stroke, ki so bila zlasti v mesecu februarju delno pasivna. Glavni vzrok pasivnosti je bil na eni strani previsoka režija uprav podjetij, po drugi strani pa premajhni promet in to zaradi tega, ker si podjetja niso za svojo distribucijo zagotovila zadostnih količin blaga na prostem trgu. Krivda je bila deloma v tem, da podjetja niso razpolagala s potrebno gotovino in zaradi nepravilnega postavljanja nabavnih cen

blaga, zlasti še, ker so druge republike dovoljevale nabavo blaga po znatno višjih cenah in se je izvršil preliv blaga tja, kjer se je blago dražje plačevalo.

Komisija je dala poverjeništvu za trgovino in preskrbo predloge, da se odpravi te nedostatke, kot so bili:

1. Poverjeništvu za trgovino in preskrbo naj bi sestavilo komisijo, katera bi pregledala stanje rajonskih trgovskih uprav.

A) Rentabilnost posameznih uprav v zvezi z zmanjšanjem režijskih stroškov.

B) Vskladiti vprašanje uslužbencev v upravah s prometom in številom poslovalnic. Uprava I. rajona je imela 13 nameščencev za upravljanje 50 poslovalnic, kjer je bilo zaposlenih 152 uslužbencev. Dočim je imela Uprava rajona III. zaposlenih 12 nameščencev za 20 poslovalnic, v katerih je bilo zaposlenih 50 uslužbencev.

Predlagali smo tudi, da se mora kvalitetno okrepiti nabavni kader.

C) Dalje je bilo predlagano poverjeništvu MLO, da posreduje pri rajonskih upravah glede zaposlitve žena v trgovskih poslovalnicah. V III. rajonu smo ugotovili, da so v poslovalnicah zaposlene izključno samo žene, ki morajo same prenašati težke vreče ter poleg tega še trikrat v mesecu prevažati material s centralnega rajonskega skladišča v svoje poslovalnice. Predlagali smo, da se uredi tako, kot ima urejeno I. rajon, da je na gotovo število poslovalnic zaposlen moški, ki opravlja izredna težaška dela. To je nujno potrebno za zaščito zdravja naše žene.

D) Proučiti potrebo obstoja centralne »Prehrane«.

Ti predlogi so bili izvedeni sledeče:

A) Rentabilnost posameznih uprav se je izboljšala v tem, da so razširili nabave blaga proste prodaje, t. j. galanterije, največ pa artiklov kmetijske proizvodnje.

B) V III. rajonu so skrčili kader za 9 uslužbencev in to največ iz uprave.

C) Za okrepitev nabavnega aparata se je uredilo tako, da sta se dve upravi, t. j. I. in II. rajona vezali s svojim nabavnim aparatom na centralno »Prehrano«, glede nabave prehrabnenih artiklov v drugih republikah. II. in IV. rajon pa sta združila skupno nabavno službo. Ti ukrepi so že pokazali pozitivne rezultate, kar se vidi v večjem asortimanu blaga.

D) Glede namestitve moške delovne sile ni urejeno z izgovorom, da jo je težko dobiti, ker se vključujejo v tovarne, ovirajo pa tudi centralizirani dinamični plani.

Kot naslednjo nalogo je komisija pregledala tudi podjetje »Tekstil«, »Na-Ma« in »Sadje-zelenjava«.

Vprašanje tekstila je v glavnem zadovoljivo, razen volnenih tkanin za vrhnje obleke, velike nepravilnosti pa so glede asortimana blaga. Dogaja se še vedno, da prejema podjetje razno blago v času, ko zanj ni potrebe, to je zimsko v pomladi in obratno ter nepravilno postavljene cene za gotove vrste tekstila in sicer zelo iskano in kvalitetno blago je imelo prenizke cene, medtem ko je imelo slabše in neidoče blago višje cene, tako da je obstojala bojazen, da bo tako blago ostalo za delj časa v skladiščih, zaradi česar so bila obratna sredstva podjetij blokirana. Posamezna podjetja so se hitro znašla in so te nedostatke odpravila v svojem delokrogu.

Širša problematika se je pokazala pri podjetju »Sadje-zelenjava«, ki v tem času z dobavljenim blagom ni moglo zadovoljiti potreb ljubljanskih potrošnikov, niti uspešno intervenirati visokim cenam, ki jih je postavljala privatni sektor. V kolikor pa je bila intervencija uspešna pa je bila kvaliteta njihovega blaga slaba, razen špinače, tako da so potrošniki zaradi tega opuščali nabavljanje. Podjetje je skušalo zagotoviti večje količine blaga, vendar je le delno uspelo (ker ga je moralo nabavljati v glavnem v drugih republikah), ker se državna podjetja niti kmetijske zadruge, kakor tudi ne privatniki v naši republiki niso hoteli pogodbeno vezati v pričakovanju sprostitev trgovine, o čemer se je živahno diskutiralo, še preden je bila ta odločba izdana. Delno so sicer s proizvodi, nikakor pa s cenami že intervenirala na trgu državna kmetijska in združna podjetja, vendar s tem nedostatom, da je njihova prodajna mreža preozka, zaradi česar so pred njihovimi trgovinami stalno dolge vrste potrošnikov.

Mnenja smo, da je nepravilna politika naših državnih kmetijskih podjetij v tem, da so si zadali kot osnovno nalogo trgovanje s kmetijskimi proizvodi, ter pri tem pozabljajo na osnovno nalogo, na dvig lastne proizvodnje. Cilj odločbe, da se jim dovoljuje prodajati v lastni režiji, je bil po našem mnenju ta, da se jim omogoči svoje pridelke prodajati po višjih cenah. To pomeni zanje stimulacijo ter dvig rentabilnosti svojih podjetij, nikakor pa ne v tem, da nabavljajo blago po sosednjih republikah in prodajajo na domačih tržiščih. S tem prekupčevanjem krijejo svojo pasivo zaradi zanemarjanja osnovne naloge proizvodnje.

S sprostitvijo trgovine se odpira naši komisiji novo področje dela, ki bo moralo biti usmerjeno predvsem v to, da bodo podjetja nabavljala zadostne količine blaga in s pravočasnimi intervencijami nižala cene na tržiščih.

Skrb komisije mora biti tudi, da se bo preko svetov potrošnikov zagotovilo prioriteto nabavljanje prehrabnih artiklov, t. j. mleka in drugo. Urediti je tudi nepravilno kategorizacijo gospodinjskih na-

kaznic, ker so v primeri z gospodinjskimi pomočnicami v odločnem nasprotju.

e) *Poročilo komisije za proučitev problema preskrbe mesta Ljubljane z gorivom.*

Tov. Drnovšek Viktor poroča:

Komisija je zajela samo vprašanje preskrbe mesta Ljubljane z drvmi, ker je to trenutno najtežji problem, posebno še z ozirom na vsesplošno težavno situacijo v lesni industriji.

Za potrebe mesta Ljubljane je bil v letošnjem letu dodeljen kontingent v višini 125.000 prn iz čvrstega plana, poleg tega pa še 40.00 prn iz republiškega dodatka; skupno torej 165.000 prn, dočim je bil lanskega letni kontingent v višini 198.000 prn ostvarjen s 149.000 prn.

Komisija je smatrala, da bi realizacija dodeljene in pa pravilno razdeljene količine zadoščala za potrebe mesta Ljubljane prav z ozirom na to, da je bila v lanskem letu mila zima, ter je prebivalstvo v splošnem še precej založeno z drvmi, sicer ne bi v lanskem letu ležala drva mesece in mesece na ulicah, ker tu ni bilo samo vprašanje žagarjev, ki je letos rešeno, pač pa tudi vprašanje polnih drvnic.

Za realizacijo dodeljenega kontingenta drv skrbi trgovsko podjetje »Kurivo«, katero je po razdelilniku zaključilo pogodbe s posameznimi LIP in to:

LIP Ljubljana	za 31.500 prn
LIP Kočevje	za 30.000 prn
LIP Novo mesto	za 27.000 prn
LIP Ribnica	za 17.569 prn
LIP Cerknica	za 10.000 prn
LIP Brežice	za 5.930 prn
LIP Ilirska Bistrica	za 3.001 prn

skupno 125.000 prn

Posamezna LIP izvršujejo kvartalno dobave:

LIP Ljubljana	11 ^{0/0} — v zaostanku 7689 prn
LIP Kočevje	63 ^{0/0} — v zaostanku 4305 prn
LIP Novo mesto	86 ^{0/0} — v zaostanku 872 prn
LIP Ribnica	50 ^{0/0} — v zaostanku 1878 prn
LIP Cerknica	60 ^{0/0} — v zaostanku 846 prn
LIP Brežice	101 ^{0/0}
LIP Ilirska Bistrica	103 ^{0/0}

Iz navedenega je razvidno, da je najslabše stanje glede izvrševanja dobav pri LIP Ljubljana, dočim je pri ostalih za računati, da bodo izvršili svoje obveze. LIP Ljubljana ima sicer visoko zadolžitev, poleg tega je pa v te dobave precej vključen privatni in združni sektor, ki pa

obvez ne izpolnjuje ter se v glavnem izgovarja na slabo vreme v I. kvartalu.

Podjetje »Kurivo« je zaradi tega prevzelo od LIP Ljubljana približno 20.000 prn na panju, ter je od tega do sedaj oddalo v sečnjo raznim sindikalnim podružnicam in ustanovam okoli 11.300 prn. So to po večini manjši kolektivi in ustanove, ki ne morejo prevzeti sečnje iz republiškega dodatka zaradi prevelike oddaljenosti.

Iz republiškega dodatka je bilo dodeljeno:

v Kočevju	20.000 prn
v Novem mestu	20.000 prn

Od tega je bilo do sedaj oddano v posek:

pri gozd. gospodarstvu Kočevje	5.100 prn
pri gozd. gospodarstvu Novo mesto	6.000 prn
skupno samo	11.100 prn

Komisija je že v marcu intervenirala pri MTP in predlagala, da se skliče konferenca vseh merodajnih in zainteresiranih forumov, do katere ni prišlo, ker se je smatralo, da je bilo slabo vreme v I. kvartalu objektivni vzrok, ter da se bo stanje v naslednjih mesecih izboljšalo.

Iz današnje situacije pa je razvidna nujnost, pokreniti vse potrebno, da se izkoristi kontingent iz republiškega dodatka, kateri bo sicer ostal neizkoriščen, odnosno bo Ljubljana komaj 80% preskrbljena z drvni. O stanju so že obveščeni vsi merodajni forumi, ter je v teh dneh predvidena konferenca pri MTP, kjer se mora to vprašanje rešiti.

Vprašanje preskrbe s premogom ni problematično, ker do sedaj dobave v redu potekajo.

f) *Komisija za preskrbo Ljubljane z mlekom.*

Tov. inž. Letonja Emilija:

Na zadnjem zasedanju MLO je bila izvoljena začasna komisija za preskrbo Ljubljane z mlekom — mlečna komisija. Komisija se je takoj sestala in fiksirala najprej svojo nalogo: voditi brigo o preskrbi prebivalstva mesta Ljubljane z mlekom v kvantitativnem in kvalitativnem pogledu.

Pri tem moram najprej omeniti, da je delo komisije padlo baš v čas, ko so višji odgovorni forumi razpravljali ali o sprostitvi obvezne oddaje mleka in v čas, ko je končno ta uredba bila v Uradnem listu objavljena. Kontinuirno delo komisije je bilo zato otežkočeno. Komisija je ugotovila, da je potrebovala takrat Ljubljana za kritje kartnega sistema dnevno približno 37.000 litrov mleka (otroci do 14 let, bolniki, doječe, noseče, starci in delavci zaposleni pri zdravju škodljivem delu). Povprečno je kartni sistem nudil Ljubljančanom približno 3 dcl mleka

dnevno, ni pa bil nikoli krit. Naredili smo tudi kratek račun, da bi ugotovili, koliko potrebuje Ljubljana dejansko mleka za približno kritje fizioloških potreb prebivalstva po mleku.

Če upoštevamo, da ima Ljubljana

otrok 0— 2 let	6268, ki bi potrebovali	6.268 l mleka
otrok 2— 7 let	10.145 (a 7 dcl), ki bi potrebovali	7.623 l mleka
otrok 7—14 let	9.112 (a 5 dcl), ki bi potrebovali	4.556 l mleka
gravidne žene	1.313 (a 1 l), ki bi potrebovali	1.313 l mleka
doječe žene	753 (a ½ l), ki bi potrebovali	376 l mleka
stari ljudje	11.649 (a ½ l), ki bi potrebovali	5.824 l mleka
bolnikov (rač.		
povpreč. 10 ⁰ / ₀		
od prebival-		
stva)		
	12.000 (a ½ l), ki bi potrebovali	6.000 l mleka
Vsi ostali pre-		
bivalci mesta	0,3 l, ki bi potrebovali	20.628 l mleka
bolnice, zavodi	približno	4.000 l mleka
S k u p n o		56.588 l mleka

(V Ljubljano sicer ne bo treba dovažati vse te količine, ker proizvajamo na teritoriju mesta Ljubljane že sami precej litrov mleka.)

Na prebivalca bi prišlo potemtakem dnevno povprečno 0,47 l. Najvišja količina mleka, razdeljena v letu 1950, je bila 25. oktobra in je znašala 32.191 l. Komisija je že v začetku svojega dela ugotovila, da je Poverjeništvo MLO izdalo večje število mlečnih nakaznic, kot pa jih je imelo podjetje »Mleko« registriranih. Verjetno so potrošniki od Poverjenjstva MLO dobljene nakaznice uveljavljali v Ljubljani - okolici.

Zbirno področje mleka za Ljubljano je danes v primeri s predvojnimi dosti večje. Pred vojno se je zbiralo mleko le v ožjem zbirnem področju v glavnem Ljubljana - okolica, Gorenjska do Kranja in Kamnika, po vojni pa je morala Ljubljana seči tudi po širšem zbirnem področju, kamor je preje posegala le v izjemnih primerih, tako Trebnje, kočevski okraj, del novomeškega okraja, Rakek, Postojna in celo v zelo oddaljene kraje kot Ljutomer in Murska Sobota. Da je Ljubljana posegla po širšem zbirnem področju mleka, je razumljivo, ker mora del Gorenjske (Kranj in Škofja Loka) oskrbovati po vojni narastle industrijske centre na Gorenjskem. Dovažanje mleka iz Ljutomera in Murske Sobote v Ljubljano moramo gledati le kot zasilen ukrep, ki se ga je dovoljeno posluževati le toliko časa, dokler ne bodo zajeti vsi presežki mleka v ožjem in širšem zbirnem področju Ljubljane. Mleko utrpi v kvalitativnem pogledu pri prevozu iz Ljutomera v Ljubljano toliko na svoji vrednosti

(dvojna pasterizacija) zlasti poleti, da je s sanitarno higienskega stališča treba tako mleko odklanjati.

Pri ugotavljanju sistema obveznih odkupov je komisija ugotovila, da so bili nosilci obveznih planov odkupa OLO, ki so odkup vršili le z administrativnimi ukrepi in so se mnogokrat za odkup mleka vse premalo zainteresirali, saj mleko ni bilo namenjeno njim, temveč drugemu potrošnemu centru. Zato je naša komisija po predhodnem soglasju z MDN predlagala poverjeništvu za trgovino in preskrbo v Ljubljani, da prevzame Ljubljana sama odkup mleka v vseh okrajih njenega zbirnega področja, ker bo Ljubljana sama najbolj zainteresirana pri zbiranju mleka in kritju svojih lastnih potreb.

Sedaj, ko je odkup mleka postavljen na novo bazo, je postal ta predlog sam po sebi ustvarljiv.

Komisija je pregledala tudi sistem odkupa, strukturo odkupnih podjetij, način zbiranja mleka, stimulacijo, višino odkupnih planov po posameznih okrajih in njih realizacijo ter s tem v zvezi tudi pripravila gotove predloge, ki so pa postali vsi brezpredmetni sedaj, ko je odkup mleka popolnoma sproščen.

Kako je z mlekom v Ljubljani danes?

Po objavljenih vesteh v časopisih, da se pripravlja uredba o sprostitvi obveznega odkupa mleka, je količina mleka, dovoženega v Ljubljano, stalno padala in se gibala okrog 9—10.000 l dnevno. Kmetje niso več hoteli oddajati mleka po stari ceni. Po sprostitvi mleka je dnevna količina pričela naraščati.

14. maja 1951	je znašala	10.169 l
15. maja 1951	je znašala	12.076 l
17. maja 1951	je znašala	16.376 l
18. maja 1951	je znašala	20.468 l
19. maja 1951	je znašala	21.037 l

Količine mleka bodo verjetno v bodoče še naraščale. Ponudba bo naraščala, obstoji pa nevarnost, da povpraševanje po mleku ne bo naraščalo; pa ne zato, ker ne bi bilo potreb, temveč zaradi prenizke kupne moči ljubljanskega prebivalstva. Rekli smo, da bodo potrebe krite, ko bo Ljubljana potrošila približno 56.000 l mleka dnevno.

Prvi signali o tem so že tu. Pojavili so se pri dojenčkih, ki so z novo uredbo o prosti prodaji mleka in cenah blaga široke potrošnje najbolj prizadeti. Pojavlja se namreč dejstvo, da matere dojenčkov oziroma otrok starih do 2 let ne kupujejo več 1 l mleka dnevno, temveč le $\frac{1}{2}$ l dnevno ali pa 2 l mleka v treh dneh. Ko sem povprašala v poslovalnici mleka »Pred škofijo« 10, kolik je približno % mater, ki ne vzame več celotne količine mleka dnevno, sem dobila odgovor: skoraj 100%. Dojenček dobi

premalo denarnih bonov. Za 60 denarnih bonov, ki mu pripadajo po uredbi, dobi 12 l mleka po 5 din = 60 din; 18 l mleka v mesecu mora pa plačati po 25 din = 450 din. Za 30 l mleka v mesecu izda torej mati skupno 510 din, kar je odločno preveč. Za dojenčka do starosti 1 leta je mleko edini vir živalskih beljakovin, ki jih potrebuje dnevno 17 g in edini vir biološko visoko vredne maščobe, ki je potrebuje 30 g dnevno. Za 1 l mleka dnevno mu je oboje garantirano. Naša komisija predlaga, da se IOMLO zadolži, da na merodajnih forumih podvzame vse potrebne korake, da se interesi otrok v tem primeru, predvsem starih od 0—2 let, zaščitijo do take mere, da njih telesni razvoj ne bo utrpel eventualne nepopravljive škode. V zvezi s preskrbo z mlekom otrok od 0—2 leta in od 2—7 let je naša komisija obiskala predsednika Sveta za blagovni promet tov. ministra Avblja in predsednika Sveta za ljudsko zdravstvo tov. ministra dr. Potrča.

Nadalje predlagamo, da je treba za vse dojenčke in otroke do 3 let v Ljubljani čim prej poiskati specialne hleve v okolici Ljubljane, katerih krave bodo pregledane po veterinarjih in manipulacijo mleka za dojenčke popolnoma oddvojiti od manipulacije vsega ostalega konzumnega mleka v mlekarni. Podjetje »Mleko« je že določilo nekatere hleve na Vrhniki in v Kamniku, veterinarji so krave pregledali, vendar je tega mleka le za približno 50% dojenčkov v Ljubljani; določiti in pregledati je treba še hleve in krave, ki naj bi oskrbovale še ostalih 50% dojenčkov v Ljubljani.

Drugi signal, da je cena mleku previsoka, je dejstvo, da poslovalnice mleka po Ljubljani že ne morejo več prodati celotne količine mleka in ga vračajo v Centralno mlekarno.

Podjetje »Mleko« kupuje mleko po različnih cenah: od 16 din (v Trebnjem) do 23,50 din (Brežice). Pri proizvajalcih v ljubljanski okolici kupuje mleko po odstotku mlečne maščobe. Predlagamo poverjeništvu, da uvede plačevanje mleka po maščobi tudi podjetjem, ki zbirajo mleko po ostalih okrajih zbirnega področja mesta Ljubljane. Tak način plačevanja je najuspešnejši za odpravo zalivanja mleka z vodo pri proizvajalcih.

Kvaliteta mleka odvisi v veliki meri od hitrega prevoza mleka od producenta do potrošnika. Podjetje »Mleko« ima le dva uporabna kamiona. Potrebovalo bi jih pa pet. Problem hitrega prevoza mleka bo postal pereč zlasti sedaj v poletni dobi. Podjetju »Mleko« je treba zagotoviti še tri kamione, bodisi da jih dobi »Mleko« v svoj sklop ali pa, da ostanejo v sklopu avtoprevoznih podjetij z garancijo, da dajejo ta podjetja podjetju »Mleko« vozila redno in pravočasno na razpolago.

Naši kmetje tudi nimajo vrčev (kanglic), v katerih bi lahko dovažali mleko v zbiralnice. Malih kanglic ni v prodaji. Tako smo izve-

deli, da prinašajo kmetje mleko v zbiralnice v škafih in skledah. Lahko si predstavljamo, kakšni infekciji je mleko izpostavljeno in kakšna bo njegova kvaliteta v bakteriološkem pogledu, če vemo, da predstavlja mleko idealno gojišče za mikroorganizme. Vsa pasterizacija mleka v mlekarni postane lahko nična, če je mleko pred prihodom v mlekarno preveč okuženo s škodljivimi mikroorganizmi. Pri tovarni emajlirane posode v Celju je treba izposlovati produkcijo malih vrčev za kmete, pa tudi večjih transportnih vrčev za podjetje »Mleko« v Ljubljani.

Večje zbiralnice ljubljanskega zbirnega področja bi bilo nujno opremiti s kompresorskimi napravami za nizko hlajenje mleka v cilju, da se prepreči kisanje predvsem v poletnih mesecih.

Po predhodnem posvetovanju s strokovnjaki stoji naša komisija na stališču, da ne sme priti nepasterizirano mleko v roke potrošnika, razen v primeru, ko prejme potrošnik mleko direktno pri proizvajalcu. Potrošniku je s tem dana možnost, da kontrolira s pomočjo veterinarja zdravstveno stanje krav, katerih mleko uživa. S pravilno pasterizacijo mleka na drugi strani pa lahko preprečimo širjenje bolezni, mislim predvsem na tuberkulozo, z uživanjem surovega mleka, ki izvira od bolnih krav.

S sanitarno higienskega stališča je treba prepovedati tudi vsako preprodajo mleka po prekupčevalcih in prodajo mleka na trgu. Kdor si bo enkrat поблиže ogledal manipulacijo mleka na trgu (pokušanje direktno iz vrča itd.), se bo s stališčem naše komisije gotovo strinjal.

Ne bi hotela končati poročila, če ne bi poudarila še enega. Komisija je pri poglobljanju v problematiko oskrbe Ljubljane s kvalitativno dobrim mlekom ugotovila, da ne obstoji tudi v okviru celotne republike Slovenije noben forum, nobena grupa, nikako organizirano telo, katerega naloga bi bila voditi kontinuirano skrb nad planskim razvojem mlekarstva v Sloveniji. Treba je osnovati nekje nekaj strokovni svet, v katerem morajo biti zastopani vsi zainteresirani resori in najboljši mlečni strokovnjaki, svet, ki bi povezoval vse napore okrog dviganja in razvoja mlekarstva, kvalitete mleka in mlečnih proizvodov. Najprirodneje bi bilo, da bi bil ta svet pri ministrstvu za kmetijstvo, lahko je tudi pri ministrstvu za državne nabave, pa tudi kje drugje, glavno je, da se problem mlekarstva, kvantitete in kvalitete mleka obravnava enotno za vso LRS, da se mu posveti pažnja in da se potrebne mere in ukrepi prično sistematsko sprovajati v življenje. To zadnje sicer že presega naše kompetence, vendar je treba enkrat nekje o tem začeti razpravljati.

Biološka vrednost mleka in mlečnih proizvodov za ljudsko prehrano je tako visoka, da smo dolžni problem mlekarstva in njegovemu razvoju posvetiti večjo pažnjo.

Predlogi:

1. Otrokom do 2. leta starosta je treba nuditi večje količine mleka po nižji ceni.

2. Za otroke do 3 let je treba določiti specialne, tudi po veterinarjih pregledane hleve in vso manipulacijo tega mleka oddvojiti od manipulacije z navadnim konzumnim mlekom.

3. Podjetje »Mleko« naj uvede plačevanje mleka po tolščobi tudi za odkupna podjetja, ki jim do sedaj še ni plačevalo na ta način.

4. Podjetju »Mleko« je treba zagotoviti še vsaj 3 vozila za hiter transport mleka v Ljubljano vsaj v poletni dobi.

5. Na merodajnem forumu je treba sprožiti vprašanje produkcije transportnih vrčev in mlečnih kanglic.

6. Večje zbiralnice v ljubljanskem zbirnem področju je treba opremiti s hladilniki.

7. Nepasterizirano mleko ne sme priti v roke ljubljanskih potrošnikov, razen v primerih, ko prejme potrošnik mleko direktno pri proizvajalcu.

8. Prepovedati je treba prekupčevanje mleka in prodajo mleka na trgu.

9. Ljubljana kot največji potrošniški center mleka in mlečnih proizvodov v Sloveniji naj pokrene vprašanje organizacije mlekarskega strokovnega sveta, ki naj zagrabi problem mleka kompleksno in z enotnim planom za vse področje LRS.

Iz poročila je razviden tudi sistem dela naše komisije. Komisija se je sestajala od začetka pogostejše, pozneje redkeje. Povezala se je s Poverjeništvom za trgovino in preskrbo, Centralnim podjetjem »Mleko« v Ljubljani, Ministrstvom za državne nabavke, obiskala vsa rajonska distribucijska podjetja v Ljubljani in intervenirala na Svetu za blagovni promet in Svetu za ljudsko zdravstvo. Povezala se je tudi z mlečnimi strokovnjaki ter organi sanitarne in veterinarske službe.

Člani komisije so bili zelo disciplinirani in mislim, da skoro ni bilo sestanka, na katerem bi kdo od članov neopravičeno manjkal.

Ljubljana, dne 22. maja 1951.

g) Komisija za proučitev obrtne dejavnosti.

Tov. Zor Jože:

Naloga, ki jo je sprejela komisija, je zelo važna in obsežna.

Predočiti si moramo stanje obrti pred vojno, v samem teku vojne in njene posledice, ter stanje obrti po osvoboditvi. Odgovor na to je, da je obrtna dejavnost močno padla in ni bila več v stanju kriti potreb prebivalstva.

Prav zato pa je bilo precej odvisno od tega, kako začeti z delom.

Komisija je zato sprejela sklep, da razpiše anketo na prebivalce in obrtnike mesta Ljubljane, da dobi od teh neposredno pomoč in oporo v delu. To je tudi storila, vendar se temu množičnemu sodelovanju tako prebivalci in obrtniki niso odzvali.

Tudi zbori volivcev, ki so se vršili v preteklih mesecih, niso glede obrtništva dovolj rapravljali.

Zato je komisija izdelala nekako svoj program, pri čemer pa mora priznati sledeče pomanjkljivosti:

1. Komisija ni delala kot celota predvsem zaradi prezaposlenosti oziroma eventuelnih odsotnosti posameznih članov komisije.

2. Zato je bilo delo odvisno od individualnega zalaganja posameznih članov. Delo ni bilo dovolj skladno in komisijsko proučevano, kot to zahteva ta problem.

Komisija se je doslej 5 krat sestala, vendar kot rečeno, nikdar v celotnem sestavu in je pregledala približno 30 obratov.

Komisija podaja svojo kritiko prav zato, da pokaže svoje slabosti na eni strani, ki jih naj v bodoče popravi, in ker še vedno vztraja pri svojem prvotnem mnenju, da bo mogla nalogo uspešno izvršiti le tedaj, če bo dobila neposredno pomoč od prebivalstva in obrtnikov.

Njeno dosedanje delo je bilo sledeče:

1. Pregledala je, kakšno stališče do razvoja obrtne delavnosti obstoja pri organih državne uprave, t. j. rajonskih poverjeništvih in mestnemu poverjeništvu.

2. Neposredno na terenu je pregledala obrtne obrate državnega, združnega in privatnega sektorja po sledečih vprašanjih:

kako se je razvijala obrt,

koliko je obrt služila neposredno koristim prebivalstva in koliko so bili obrtniki zaposleni v planskih nalogah,

kako se obrtniki oskrbujejo s potrebnim materialom (surovinami in orodjem),

kakšna je izraba kapacitete obrtnih delavnic z ozirom na obstoječe strojne naprave,

stanje vajencev v obrti.

3. Kakšni so vzroki, ki zavirajo razvoj obrti.

I.

Če se povrnemo na prvo nalogo, t. j. kakšno stališče do razvoja obrti so imeli organi državne uprave, rajonska in mestno poverjenišvo, je komisija ugotovila, da so rajonska poverjenišva le izdajala oziroma odklanjala obrtna dovoljenja, spremljala dejavnost državnih obrtnih delavnic in bila zaposlena s številnimi evidenčnimi poročili. Rajonska

poverjenišva pa ne vodijo pri tem evidenco o obstoječi obrti. Nihče pa se ni baval s problematiko obrtništva in jo izpopolnjeval.

Obrtna dejavnost je bila gospodarsko vezana predvsem na poverjenišvo na obrt pri MLO in to pretežno le obrt državnega sektorja in so se tako tudi sklicevale konference.

II.

1. Komisija ne zanika, da se obrt ni razvijala, ki je po podatkih planske komisije MLO v letu 1950 dosegla predvojno raven, ki pa še ne zadošča, če upoštevamo, da je število prebivalstva v mestu Ljubljani močno naraslo in da obstojajo nesorazmerja v obrtni dejavnosti, tako po stroki kot teritorialno. Po stroki je najbolj šibko razvita kovinska obrt, to so: ključavničarji, kleparji, kotlarji, livarji, kovači itd., ter elektroinstalaterska in vodovodno-instalaterska obrt. Kar se pa tiče teritorialne razdelitve obrti, pa je komisija ugotovila, da se vzporedno z novimi gradnjami ni postavilo pogojev za razvoj obrti, kar velja predvsem v RLO II — naselje Novi bloki ter naselje, ki se gradi v Dravljah in Stožicah. Zato ni slučaj, da je obrt najbolj razvita v RLO I in IV, ki v tem primeru predstavljata nekak stari center Ljubljane. Ta problem je vidno izpadel na zborih volivcev prizadetih volilnih enot.

Kako se je razvijala obrt, nam povedo sledeči podatki.

V letu 1939 je obstojalo 1.826 obrtnikov, ki je z ozirom na takratno stanje prebivalstva, 85.000 po številu, krilo potrebe potrošnikov.

V letu 1948 je bilo 1.587 obrtnih obratov vseh sektorjev s 4.185 delovne sile.

Leta 1949 1.414 obratov s 4.935 delovne sile.

Leta 1950 1.573 obratov s 6.448 delovne sile.

Če pogledamo razčlenbo po rajonskih ljudskih odborih pa vidimo koncentracijo obrti predvsem v prvem rajonu.

Tabelni prikaz obrti važnejših panog kovinske, lesne, gradbene in oblačilne stroke, pri čemer niso upoštevane drobne obrti, igračarji, izdelovalci suhega cvetja itd., je sledeč:

RLO	obratov	delov. sile	1 del. sila na
I.	407	2.160	13 potrošnikov
II.	341	1.430	27 potrošnikov
III.	115	619	34 potrošnikov
IV.	292	1.560	20 potrošnikov
V.	52	196	42 potrošnikov

2. Pregled, koliko so od obrti uživali prebivalci mesta Ljubljane z raznimi uslugami in koliko od obrti so zaposljevale planske naloge, dr-

žavne ustanove in podjetja kaže, da ni obrt služila z uslugami prebivalstvu niti s polovico vseh izvršenih obrtniških del, kar predstavlja povprečje vseh obrti.

Če pa navedemo kritične stroke, moramo povedati, da predstavlja usluge prebivalstvu v letu 1950 n. pr.:

- v kleparski obrti le kako četrtno,
- v slikarski in plesarski obrti le eno petino,
- v izvrševanju zidarskih popravil na zgradbah le eno petino,
- v mizarski obrti povprečno četrtno,
- v tapetništvu povprečno polovico,
- v elektro-inštalaterski in vodovodno-inštalaterski obrti le slabo petino vseh izvršenih del.

Obrtniki vseh sektorjev teh strok, ki so bili sicer polno zaposleni, so bili pretežno vključeni v planska dela in delali za državne ustanove in podjetja. In to v največji meri privatni sektor obrtništva. V poslednjem času se to stanje postopno izboljšuje.

3. Količine materiala, ki jih je prejel MLO so bile razdeljene predvsem državnemu sektorju obrtništva. Privatni kot zadružni sektor obrtništva je s tem prevzemal delo tam, kjer je dobil na razpolago material in delal tudi po naročilu naročnikov.

4. Glede izkoriščenosti kapacitete strojev je komisija ugotovila, da številni obrati po svoji kapaciteti strojev niso izkoriščeni. To velja tako za nekatere državne in privatne obrate, predvsem kovinske.

5. Vprašanje vajeništva v obrtništvu odpira številne probleme.

Obrt, predvsem privatna, ni dovolj zasedena z vajenci. Obstojajo dejstva, da nekatere kritične obrti vajencev sploh nimajo.

Precej splošen pojav v vseh sektorjih obrtništva pa je nezadostna zasedba z vajenci.

III.

Kakšni so vzroki, ki so zavirali in še zavirajo razvoj obrti, nam povedo sledeči primeri:

1. Osnovno oviro v razvoju obrtne dejavnosti je predstavljal doslej način distribucije materiala obrtnikom. Material se je obrtnikom delil na nakazila, predno so pa nakazila ti sprejeli, je bil material čestokrat že prodan oziroma niso imeli ti v banki odprte potrebne gotovine. Ne toliko finančni sistem, kot pa sistem distribucije, sta bili kočnici v rednem poteku nabave materiala.

Priznati moramo, da je bil v tej dobi tak način distribucije potreben, ker so bile količine materiala za usluge minimalne. Značilno pri tem je, kakšno ekspeditivnost je predstavljal distribucija. Kajti še te količine so se razdeljevale zelo birokratsko, kar nam očitno pove pri-

mer, ki ga je komisija ugotovila v RLO III, ko je bil del materiala, ki ga je poverjenišтво za komunalne zadeve v letu 1950 za razne usluge — popravila na zgradbah, razdelilo šele v letu 1951.

Vse dotlej so rajonska poverjenišťva po navodilih MLO, poverjenišťva za stanovanjske zadeve, odseka za vzdrževanje zgradb, postopala na sledeči naćin: kontingent materiala je poverjenišťvo MLO razdelilo na RLO, potrošnik, ki je rabil material, je moral napraviti pismeno vlogo na RLO, poverjenišťvo za komunalne zadeve. Uslužbenec poverjenišťva je nato pregledal pri prosilcu utemeljenost potrebe, kar sigurno ni predstavljalo kratko dobo. Prosilec je moral priti ponovno na RLO in če je imel srećo, je prejel nakazilo za zaprošeni material. S tem nakazilom je šele pri podjetju Remont dvignil material, kadar je podjetje z istim razpolagalo.

Ta birokratski naćin je brez dvoma imel za posledico, da se je marsikateri, ki bi rad izvršil popravilo premislil, ali naj se poda na to dolgo pot.

2. Drug važen problem, ki je moćno vplival, da se obrt ni razvijala, je vprašanje delovne sile.

Relativno je bilo precejšnje število kvalificiranih obrtnikov zaposlenih v administrativnem aparatu. To stanje pa se dnevno izboljšuje.

Upoštevati moramo tudi, da so visoko kvalificirano delovno silo zaposljevali planski objekti. Omenili smo že, da se je najmanj razvijala predvsem kovinska stroka. Prav delovna sila iz kovinske stroke je bila v zadnjih letih vključena v veliki meri v tovarno Litostroj. Isto velja tudi za mizarje, predvsem modelarje. Kar pa se tiće pomanjkanja zidarjev, je še danes stanje takšno, da morajo pri gradnjah ključnih objektov marsikje kvalificirani zidarji opravljati nekvalificirana dela, ker ni dovolj priliva nekvalificirane delovne sile.

Razvijanje obrtne dejavnosti zavira plan delovne sile, ki je vezan na plaćni fond in fond živilskih nakaznic. Komisija pa je mnenja, da je treba z ozirom na obstojeće potrebe našega mesta, ki predstavlja istočasno glavno mesto naše republike, to stanje popraviti in doseći v razmerju vsklajevanja teh faktorjev za Ljubljano višjo kvoto.

3. Da obrati niso izkorišćeni, je poleg pomanjkanja delovne sile tudi ta vzrok, da obratom primanjkuje orodja, ki se je dotlej precej izrabilo in je bil dotok iz uvoza minimalen.

Na izkorišćenost kapacitete je vplivalo tudi pomanjkanje kritićnega materiala.

Kar se tiće kritićnosti materiala, naj omenim še to, da so bili primeri, da so imela trgovska podjetja - servisi material v neodgovarjajoći dimenziji na zalogi, ki ga pa obrtniki niso mogli uporabljati. N. pr. debela ploćovina, predolgi vijaki, žebliji itd. Ta material je zato ćestokrat

dalj časa ležal v skladiščih servisov neizkoriščen. Smatramo, da je to posledica planiranja po težini.

Važno vprašanje za razvoj obrtništva je bilo tudi to, kako so ta izkoriščala lokalne vire surovin in odpadkov. Predvsem je v tem oziru še premalo razvito vprašanje izkoriščanja odpadkov. V tem primeru obrati med seboj niso povezani in eden kot drugi oddajajo odpadke podjetju Odpad oziroma jih trošijo neracionalno. Pri tem je predvsem grajati poslovodje državnih obratov, ker smatrajo, da je edini vir nabave materiala nov izdelek, ki ga nabavijo v trgovski mreži. Ne velja pa to za vse primere, ker so primeri, ko odpadni material obrati dobro izkoriščajo, n. pr. Vulkanizacija Moste.

4. Razvoj obrti je čestokrat zaviral tudi nepravilen odnos v dodeljevanju potrebnih lokalov. To težavo občutijo tako državna kot združna podjetja, državni obrtni mojstri, predvsem pa so to občutili privatni obrtniki.

5. Še precej neurejeno je v državnih obratih vprašanje vodstva obratov, kar je sigurno tudi vzrok, da se ti obrati niso dovolj razvijali.

Komisija je v teku pregleda ugotovila primere nezadostne strokovnosti vodstva, nezadostno iniciativo vodstva in tudi primere nediscipline vodečega osobja.

Za take pojave pa je več vzrokov in sicer:

za vodstvo obratov so se nameščali politični, a ne dovolj strokovni kadri;

da se vodstveni organi niso mogli bolj posvetiti dejavnosti in razvoju obratov, je vzrok tudi v tem, ker so bili upravniki zaposleni predvsem z nabavo materiala in z intervencijami glede plačilnih možnosti in administracijo;

neurejenost prejemkov vodečega osobja državnih obratov je sigurno imela tudi vpliv na razvoj, ker so bili vse dotlej plačani z odmerjeno fiksno mesečno plačo. V poslednjem času pa se že uvaja plačilo tudi za to osobje po storilnosti obratov.

6. Da je vprašanje vajencev v obrtništvu kritično, pa so krivi predvsem sledeči momenti:

Po obstoječi Uredbi obstoja možnost sprejema vajencev v uk le 3 mesece v letu in to julija, avgusta in septembra. Kritični primeri zaposlitve mladine so se pojavili v letošnjem letu, ko starši mladine, ki je bila zaradi slabih uspehov v šoli izključena, niso mogli zaposliti v obrti.

Prav tako uredba določa predpisano starost sprejema vajencev v uk — 14 do 17 let, kar v tem času še omejuje nad 17 let stari mladini izučitev obrti, ki bi to želela.

Dodeljevanje vajencev se je odrejalo obrtnikom po določenih plan-skih kvotah, dirigirano z odločbami, ne oziraje se dovolj na to, ali od-

govarja vajenec za uk iste obrti. Dirigiran način vajencev je povzročil, da so dobili vajence tudi obrtniki, ki niso več sposobni izučiti vajencev (stari). Nasprotno pa niso sprejeli vajencev obrtniki, ki so jih nujno rabili. Vse to je seveda nastalo zaradi nezadostnega sodelovanja med obrtniki in poverjeništvom za delo in tudi zaradi kratke dobe sprejema v uk.

Poizkusna doba za vajence je predpisana 8 dni. V tej dobi pa praktično še ne moreš preizkusiti, ali vajenec res odgovarja za uk te obrti. Mnenje obrtništva je, da naj se poizkusna doba podaljša na 30 dni, ki pa se vajencu, kateri ostane v obrti, šteje v učno dobo.

Poseben problem v vajeništvu predstavlja sedanji način šolanja. Vajenec prebije eno tretjino učne dobe v šoli. Način šolanja je uveden predvsem na ta način, da prebijejo učenci 3 in pol mesece v letu nepretrgoma v šoli. Delno pa velja tudi praksa, da so vajenci 3 dni v tednu v šoli, 3 dni pa v delavnici. Vajenec je v tem času, ko se nahaja v šoli, popolnoma odtrgan od obrti in ima v tem primeru šola nanj močnejši vpliv. Močno so prizadeti s takim načinom šolanja sezonski obrtniki, ker so vajenci v tem času odsotni. To velja predvsem za zidarsko, tesarsko, pleskarsko in slikarsko obrt. Posledica tega je, da vajenec v praktičnem uku ne dobi potrebnega strokovnega znanja. Ta posledica se čestokrat pokaže praktično, ko vajenec polaga izpit. Obrtništvo tudi vse dotlej ni imelo vpliva na učni načrt ter v tem pogledu med Ministrstvom za prosveto in poverjeništvom za obrt odnosno Obrtniško zbornico ni bilo potrebnega sodelovanja.

Komisija je ob priliki pregleda ugotavljala tudi, koliko je na razvoj obrtništva vplivala že Obrtniška zbornica, ki je bila ustanovljena v letu 1950 ter ugotovila, da tu vpliva v pogledu razvijanja obrtništva še ni občutiti.

Splošna, in to zelo kritična ugotovitev komisije je, da med sektorji obrtništva ne obstoja potrebno zdravo sodelovanje ter da vprašanje odnosov in linija obrtništva ni jasna. Očitno se kaže, da obstojajo danes v škodljivem medsebojnem odnosu državno in privatno obrtništvo.

Poleg že navedenih vzrokov, ki so zavirali razvoj obrtništva, je eden od vzrokov tudi nepravilen in sektaški odnos s strani poverjeništev in izvršilnih odborov do privatnih obrtnikov v tem, da se ves privatni sektor smatra za špekulantski. Na drugi strani pa se vedno pogosteje pojavljajo težnje po likvidaciji državnega obrtništva. Prvo kot drugo stališče je skrajno škodljivo in nikakor ni v skladu z razvojem obrtništva.

Dejstvo pa je, da smo vse doslej vse premalo pažnje posvetili razvoju državnega obrtništva. Dejstvo je tudi, da so se v pogledu zakonitih določil delali propusti ravno v državnem sektorju, ker se ni zahtevalo od mojstrov in pomočnikov predpisanih strokovnih izpitov. Zaradi

tega je bilo veliko negodovanja na strani privatnih obrtnikov in so se zlasti v zvezi z izbiro kandidatov v Mestno obrtniško zbornico zadnji čas razvijale velike diskusije okrog ne bistvenih formalnih vprašanj. Zaradi slabosti, ki so se pojavljale v državni obrti, so posamezni privatni obrtniki izkoriščali položaj, naperjen proti državnemu obrtništvu v težnji, da ga likvidirajo in se je tašno gledanje prenašalo tudi v Mestno obrtniško zbornico. Zbornica ni težila k temu, da bi razvijala in utrjevala obrtno dejavnost na splošno, temveč je državni sektor obrtnišтва prepustila poverjeništvom MLO in rajonskim ljudskim odborom, kot da so edino oni merodajni za njegov razvoj. Stvar je prišla tako daleč, da se je zaradi takega stališča Mestna obrtniška zbornica postavila v položaj zagovornika privatnega dela obrtnišтва. Obrtniška zbornica pa bi se morala boriti proti vsem špekulantskim tendencam in pa proti pojavom, ki so skušali Zbornico uporabljati izključno samo za privatni del obrtnišтва.

Splošno analizo o obrtni dejavnosti je obravnaval v mesecu marcu letos izvršilni odbor MLO in v zvezi s pospešitvijo njene dejavnosti sprejel konkretne sklepe. Nastaja pa pri tem vprašanje izvajanja sklepov, ki jih izvršilni odbor kot celoto sprejme. Zato naj omenimo primere, da je že izvršilni odbor sprejel med drugimi sklepi tudi sklep, da se vajenci sprejmejo v uk skozi vse leto in naj poverjeništvu za delo izposluje pri Ministrstvu za delo za vajence, ki so se prijavili v uk preko določenega limita naknaden kontingent živilskih nakaznic. Poverjenik pa je pri realizaciji sklepa, za katerega je glasoval, odstopil, sklicujoč se na uredbo.

Kateri so pogoji, ki že omogočajo in kateri so pogoji, ki so še potrebni za uspešnejši razvoj obrtnišтва:

1. Sedaj že obstojajo vse možnosti, da obrtniško dejavnost čim bolj usmerimo v uslužnostno dejavnost in da se čim bolj dvigne kakovost njenih izdelkov.

2. Velik pomen za razvoj obrtnišтва ima vedno številnejše vključevanje neposredno v obrt pretežne večine obrtnikov, ki so bili zaposleni v administrativno-upravnem aparatu, s tem ko znižujemo upravni aparat.

3. Ukinitve distribucije v pretežni večini materialov in prehod na sproščeno trgovino, je tisti vodeči faktor, ki omogoča neposredno nabavo materialov in s tem sprošča vodeče osebe obratov, da se morejo bolj posvetiti razvoju obrti in usposobitvi kadra, tako vajencev in pomočnikov.

4. Možnost lastnega uvoza, ki ga določajo pred kratkim izdani predpisi, pa bo sigurno izboljšala zalaganje s potrebnim orodjem.

5. Imamo pogoje, da izboljšamo odnos do obrtnikov pri dodeljevanju lokalov s tem, da poverjeništvu za stanovanjske zadeve pristopi k pravilni izkoriščenosti lokalov.

Potrebno pa je urediti še sledeče:

1. Ljudski odbor kot celota, posebno pa izvršilni odbor, naj skrbita, da se bo dosledno sprovajala linija, ki jo v pogledu obrtništva nakazuje linija naše Partije in Fronte, t. j. razvijati in utrjevati državno obrtništvo, ustanavljati državne obrtne mojstre v pogojih, ki odgovarjajo določilom in nuditi vso pomoč za pravilno in zdravo razvijanje združnega in privatnega obrtništva.

2. Komisija smatra, da bo moral bodoči izvršilni odbor nuditi več pomoči Mestni obrtniški zbornici, da bo ta zlasti sedaj, ko bo prevzela pretežni del regulatornih funkcij, sposobna voditi in usmerjati obrtništvo vseh sektorjev kot celoto v korist splošnim potrebam prebivalstva mesta Ljubljane.

3. Dalje smatra komisija, da o nakazani problematiki glede vaje-niškega vprašanja skupščina razpravlja tako, da bi bodoči izvršilni odbor probleme, podkrepjene z razpravo, mogel predložiti pristojnim republiškimi organom v dokončno razpravo in ukrepanje.

Komisija je pri dosedanjem delu naletela na probleme cen, davkov, kreditov, plač delavcev in vajencev in smatra, da bo v bodoče morala usmeriti svoje delo predvsem na ta vprašanja.

Po podanih poročilih se na predlog predsednika skupščine preide na nadaljnjo točko dnevnega reda.

4. Poročilo o delu Izvršilnega odbora od I. rednega zasedanja do danes

Tov. Kovačič Leo: V svojem poročilu ne bom ponavljal stvari, ki so bile zapopadene v poročilih komisij, katere so dela zelo dobro zajeta ter smatram, da je dolžnost članov IO, da v diskusiji oziroma na prihodnjem zasedanju odgovore na stavljena vprašanja. V svojem poročilu bi se dotaknil nekaterih problemov našega gospodarstva, predvsem v zvezi z novimi ukrepi, ki so bili izdani z ozirom na nov sistem našega gospodarstva. Predvsem vsakogar zanima, kako je odjeknila v Ljubljani sprostitev trgovine. S sprostitvijo trgovine je promet zelo narastel, tako da smo v poedinih podjetjih povečali promet od 110 do 160 0/0. V zvezi s sprostitvijo pa se je povečal tudi odkup podjetij. Podjetje Prehrana je v času med 18. in 20. majem povečalo odkup za 3,5 milij. din, to j. več kot je bilo prometa na odkupu od 1. do 18. maja in dvakrat več kot v aprilu, ko je bil odkup najvišji. »Gostinstvo« je od 10. do 12. maja zvišalo promet odkupa za 900.000 din, od 12. do 14. je narasel na 4,5 milij., od 14. do 16. na 7. milij., od 16. do 18. pa padel na 3,5 milij. ter znaša celotni odkup v maju do 20. maja 32 milij., kar je skoraj enako, kot v

mesecu aprilu, ko je bil odkup najvišji. Slabšo sliko pa pokaže podjetje Sadje-zelenjava in podjetje Mleko, ki odkupa kljub sprostitvi nista povečali, čeprav so sedaj v času sezone ter bi bilo potrebno poiskati vzrok temu mrtvilu. Dotok mleka se je povečal cca za 100 %, slabše pa je glede mesa. Razmerje med mestnimi in kmečkimi potrošniki se je bistveno spremenilo, priliv s podeželja je narastel za 25 %. Trgovski krediti so stalno v porastu, deloma zaradi cen, zvišanja prometa in asortimenta zaloge. 1. januarja 1951. so znašali 392 milij., 19. maja so porasli že na 661 milij. Kar se tiče mesa, je precej kritično z ozirom na fond živine, ki je nizek in ga morejo kmetje obnavljati. Z intervencijo našega podjetja Sadje-zelenjava, so se cene na trgu znižale za 20 do 50 %, kar je vsekakor uspeh, mleko pa se je znižalo od 50 na 25 din za liter. To pove, da bodo v zvezi s sprostitvijo polagoma začele cene padati.

Nov plačilni sistem v trgovini se tudi odraža povoljno, kajti v zadnjem času je potrežba kulturnejša in se vsaj nekateri obrati trudijo, da bi ugodili potrebam potrošnikov ter se je s tem v zvezi tudi pristopilo k znatnemu znižanju administrativnega kadra v trgovinah, kar pa se mora izvajati življenjsko.

Gostinska podjetja tudi zaznamujejo znaten porast prometa v primerjavi z lanskeoletnim prometom v istem času. Nekaj primerov: promet v prvem četrtletju 1951 275,9 milij. din, lani v istem času 225,7 milij. din. Od tega odpade na akumulativno gostinstvo 211,7, na družbeno prehrano pa 64,2 milij. Alkoholne pijače zavzemajo 51 %, hrana 47,4 %, ostalo pa 1,6 %. Porast od januarja do aprila od 95,5 milij. na 106,1 milijona din na alkoholnih pijačah, dočim je znašal lani v istih mesecih od 72,9 na 78,5 milij. din. Tu se kaže predvsem porast gostov s podeželja in pa porast prometa na hrani z uvedbo abonmaja. Precej problematično je vprašanje v gostinstvu glede nabave poedinih artiklov blaga in zalog. S sprostitvijo večjih zalog gotovine je bilo nabavljenih 30 vagonov vina (od januarja do 15. maja porabili 98 vagonov!), na terenu je še pogodb za 40 milij. din, t. j. nadaljnjih 30 vagonov vina. Mnogo bolj kritično pa je vprašanje moke (zalog 6.000 kg, pogodbe že izvršene za 3 vagone), mesa, ki ga bomo dobili manjše količine iz klavnice in Srbije in kruha. Nadaljnji pereč problem v gostinstvu so prenočišča. Pred vojno je bilo 780 postelj, danes 437. Vzpostavljata se hotel Bellevue in Štrukelj s 150 posteljami. V zadnjem času je bila odprta kavarna Majcen za Bežigradom. Ustanovljen je bil Turistični urad, ki že posluje ter je propagandni oddelek že odprl stolp na gradu, pripravlja pa se namestitev orientacijske table na kolodvoru. Fotooddelek je izdelal prve razglednice, kjer pa je pereče vprašanje potrebnega papirja.

V zvezi s preskrbo bi se dotaknil tudi kmetijstva, ki se je v letošnjem letu v izdatnejšem obsegu vključilo za potrebe široke potrošnje. V Ljub-

ljani obstojata dve trgovini mestnih državnih posestev in ena mesarija, dnevni promet znaša 35.000 din, dosedaj pa so imela ta podjetja skupno 3,8 milij. prometa in mesarija 1,8 milij. prometa. Cene v trgovini so iste, kot jih imajo republiška posestva. Sam sklad za mehanizacijo kmetijske proizvodnje ima svojo trgovino in mesarijo. Mleka prihaja iz posestev 630 litrov, dvignilo pa se bo na 1000 litrov dnevno. Pomladanska setev je dobro opravljena ter se je pristopilo k setvi po istih principih kot v preteklem letu, le posestvo Mengeš je zmanjšalo površine zelenjave z ozirom na pomanjkanje delovne sile.

Obrtništvo je v zadnjem času napravilo znaten preobrat, čeprav ta preobrat še ni zadovoljiv, zlasti v pogledu kapacitet, ker ne zadoste vsem potrebam mesta Ljubljane. Pozitivno pa je, da so se naši obrtniki preusmerili na široko potrošnjo in da je letos le 20 % obrtnikov vezano na planska dela, dočim jih je bilo v lanskem letu še 80 %. Kvaliteta izdelkov se je pri nekaterih strokah znatno izboljšala, asortiment se je dvignil zlasti v usnjarski in galanterijski stroki, padec pa se zaznamuje v tekstilni in kovinski stroki, zaradi visokih cen in pomanjkanja materiala. V obrtništvu prevladuje privatni sektor ter je v Ljubljani skoraj 1.500 privatnih obratov, ki zaposlujejo 1.384 pomočnikov. Značilno za privatni sektor je, da jemljejo v uk le majhno število vajencev. Deloma je tu vzrok v neživiljenjskem izvajanju uredbe, deloma pa v tem, ker se obrtniki branijo vajencev kot neproduktivnih elementov ter odpade v privatnem sektorju en vajenec na dva obrata, dočim v državnem trije vajenci, v združenem pa štirje vajenci na en obrat. Številke pokažejo, da so državni in združni obrati močnejši od privatnih, ker zaposlujejo na en obrat 7, odn. 9 pomočnikov, dočim privatni sektor le enega pomočnika. V času od 1. januarja 1951 je bilo izdanih 50 novih obrti, kar ni veliko z ozirom na potrebe in bo potrebno v tej smeri še odvarjati nove obrate.

Na območju Ljubljane je 25 industrijskih podjetij (7 tekstilnih, 5 živilskih, 5 kovinskih, 5 papirno-kemičnih in 3 lesne industrije). Povsod so ustanovljeni delavski sveti, ki so v večina podjetjih aktivni, le v manjših podjetjih prepuščajo vse vodstvo direktorju. Delavski sveti se še premalo zanimajo za stranske obrate, ter se kaže še vedno močna tendenca za povišanje plač in znižanje norm. V tej smeri bo veliko koristil nov finančni sistem, ki bo predvidel, da je plača odvisna od rentabilnosti podjetij in bo borba za znižanje norm krenila v drugo smer. Delavski sveti se še premalo poglobljajo v proizvodnjo in nepravilno gospodarjenje. V ta namen so se vršile v zadnjih mesecih razne diskusije, tečaji, analize, tako, da so se delavski sveti že precej utrdili in začeli samostojno misliti. V industrijskih podjetjih se je pristopilo tudi k znižanju administrativnega aparata. Kartonažna tovarna je znižala aparat od 38 na

24 ljudi, Bombažna tkalnica od 22 na 9, Svet za lokalno industrijo je imel pred kratkim 72 uslužbencev s petimi upravami, sedaj ima 13 uslužbencev. Pogoji za osamosvojitve podjetij je likvidacija operativnega posredovanja birokratov. Plan je bil v prvem tromesečju dosežen v industrijskih podjetjih 89 %, presegli pa so ga: keramična podjetja 136 %, gradbena 118 %, papirna 104 %, živilska 104 %. Glavni vzroki nedoseganja so pomanjkanje materiala, delovne sile, prevoznih sredstev (gozdarstvo), preusmeritev proizvodnje, uvoz itd.

Pri obrtniških kot industrijskih obratih bi s področja poverjenišтва za delo omenil, da se kaže predvsem pomanjkanje moške težaške delovne sile. Kritične obrti so: kleparji, dimnikarji, peki, graverji, urarji, livarji, kjer je močno pomanjkanje vajencev. Zaradi pomanjkanja učencev v gospodarstvu se daje možnost nekaterim priučenim z dolgo prakso polaganje izpitov, s čimer si pridobe kvalifikacijo za pomočnika. Vprašanje vajencev v gospodarstvu je odvisno tudi od domov učencev v gospodarstvu. V Ljubljani je vsega skupaj takih domov s kapaciteto 215 fantov in 65 deklet in bi bilo možno, če bi bili domovi z večjo kapaciteto, vključiti vsaj še 250 do 300 učencev v gospodarstvu v naša podjetja.

Stanovanjsko vprašanje je še vedno kritično. Po popisu leta 1949 je odpadlo 10 stanovanj na 14 gospodinjstev oz. 41 prebivalcev — na 10 sob 22 prebivalcev. Kljub gradbeni dejavnosti, zlasti kar se tiče malih hišic, je stanovanjska kriza še večja, čeprav je bilo na ta način dano v promet letos 383 hišic z 438 stanovanji. V tem letu se je dogradilo oziroma dalo v eksploatacijo v državnem sektorju 624 stanovanj in 1128 sob. Z reorganizacijo državne uprave je bilo vrnjenih 95 stanovanj in 46 sob, prisilcev pa je še vedno 4.519.

Končno bi se dotaknil nekaterih vprašanj s področja financ, zlasti vprašanja našega proračuna in njegovega izvajanja. Do 10. V. t. l. je bilo ustvarjenih 46,5 % dohodkov celotnega letnega plana, kar pomeni, da smo dosegli skoraj polovico vseh dohodkov. Zelo dobro pritekajo v proračun dohodki iz gospodarstva, ki so dosegli 55,7 % ali 62,898.633 din, najslabše pa dotekajo dohodki prebivalstva, ki znašajo le 20,6 %. Vzroki so v velikih zaostankih pri kmetih zaradi slabega odnosa aparata do kmetov. To stanje se bo izboljšalo, ker se bo angažiral ves aparat rajonov na izterjavi davkov. Celoten zaostanek znaša 5,242.207 din, če prištejemo III in IV obliko, pa 9,428.975 din. Tu so vštete tudi vse zadnje akontacije.

Odmera davkov je bila precej dobro izvršena in se je letos prvič pristopilo k praksi, da so odmerjale davek terenske komisije.

Izdatki proračuna znašajo do 10. V. 34,7 % ali 59,394.949, dočim dohodki 79,592.396 din, tako da izkazuje naš proračun 20 milij. viška. V glavnem so izdatki po vseh resorjih sorazmerno trošeni. Nekoliko višji

so osebni izdatki državne uprave, ki so kljub redukcijam zelo visoki, pripomniti pa je treba, da so bili zelo nizko planirani, tako da so osebni izdatki v celoti najvišje izvršeni 37,2 %, operativni 34,8 %, funkcionalni 33 %. Zaradi visokega presežka dohodkov je zagarantirano nadaljnje nemoteno izvrševanje proračuna. Vse investicije, redne in vzporedni plani, so bili izčrpane do 30. IV. 23 %, kar je nekoliko nizko, zlasti če pogledamo redne investicije, ki znašajo do tega časa le 10 %. Da je procent rednih investicij tako nizek, leži vzrok v tem, da se objekti iz rednih investicij še niso pričeli graditi, deloma pa tvorijo ovire pomanjkanje tehničnega materiala. Pri sestavi investicijskega plana se je predvideval dotok sredstev za investicije okrog 200 milij. in se je od tega predvidevalo za redni in vzporedni plan 150,4 milij. din tako, da bi ostalo 50 milijonov dinarjev še na razpolago.

Tov. Jelenc Aleš poda poročilo s področja komunalne dejavnosti:

Na nedavnih zborih volivcev in pa na zadnjem zasedanju naše skupščine, so bili poleg drugih problemov našega gospodarskega in kulturnega življenja v mestu, še posebno obravnavani problemi komunalne dejavnosti, kateri so spričo dosedanjega gledanja vseh povojnih let prišli do take zaostritve, da iz dneva v dan postajajo bolj očitni ne samo za ljudi, ki delajo neposredno na reševanju teh problemov, temveč so postali občutljivi že skoraj za slehernega našega meščana.

Naše ceste so najčesčejši primer diskuzije in kritike ljudi. Brez dvoma popolnoma upravičeno. V Ljubljani res nimamo danes na žalost niti ene ceste, ki bi v popolnosti odgovarjala današnjim potrebam, 300 in še več odstotno povečanemu prometu ob istočasno razširjeni površini cest od predvojnih 700.000 kv. metrov na 2 milijona kv. metrov v letu 1950, pa ob istočasnem zmanjšanju delovne sile skoraj za več kot polovico napram predvojnemu stanju in to ob enakem sistemu dela.

Že te primerjave so odgovor, zakaj imamo v Ljubljani tako slabe ceste.

Premajhno posvečanje pažnje vzdrževanju cest vsa ta leta je povzročilo, da so prišle ceste v tako stanje — zlasti močno prometne ceste — ki zahtevajo generalnega popravila. To pa je vso razpoložljivo delovno silo koncentriralo na določena mesta, dočim so ostale ceste ostale več ali manj še naprej brez najpotrebnejših popravil in so zato le še bolj propadale.

Za izvrševanje manjših popravil je organizirana manjša ekipa, ki te okvare sproti popravlja. Vendar je teh okvar toliko, da bi morali vso delovno silo razbiti na ta popravila in bi novih del sploh ne mogli delati. Od novih del tlakujemo Streliško ulico, kjer je že nad eno tretjino del

izvršenih, delo na Šmartinskem klancu je izvršeno, v letošnjem letu je predvideno še tlakovanje Zaloške cester ter ureditev Groharjeve, Šmartinske do tovarne kleja, Središke, Medvedove in začetna dela za predor pod Gradom.

Če hočemo razpoložljivo delovno silo (103) ljudi razporediti po cestah kot cestarje za redno vzdrževanje, pride na poedinca 12 km cestišča.

Okvare na cestah nam povzroča tudi tramvaj, katerega spodnji ustroj spričo ogromne obremenitve in povečanega prometa ob istem voz-nem parku ne odgovarja več. Na to kažejo vsakodnevne okvare cestišča ob tramvajskih tračnicah. Stalna popravila zahtevajo ogromno denarja in bo v najkrajšem času pristopiti k sistematični zamenjavi spodnjega ustroja (študije). Istočasno bodo s tem preprečene vsakodnevne okvare na cestiščih. Za drugi tir tramvajske proge v Šiško, katerega gradnja je bila predvidena še v letošnjem letu, je potrebno po vsestranski diskusiji popreje izdelati temeljite študije in račune ter pripravo materiala, nato pa šele pričeti z gradnjo, ki bo na ta način, če bo osvojena, lahko hitro napredovala. Vsako drugačno delo bi lahko zaviralo celoten, ne le tram-vajski promet tega dela mesta. Stvar je zaostala tudi zaradi tega, ker so se pojavile 4 variante:

1. ali naj gre nova proga ob že obstoječi,
2. da se preneseta obe progi v sredino cestišča,
3. da se nova proga zgradi na drugi strani ceste,
4. da se opusti izgradnja drugega tira ter se postavi trolejbusni pro-met ob že obstoječi tramvajski progi.

Na bazi tega je potrebno, kot sem že omenil, temeljite študije z ozirom na razvoj tega dela mesta, ki ga mora upoštevati ekonomski račun. (Moje mnenje k temu problemu je, da moramo stremeti za tem, da tam, kjer so že dane možnosti za uvajanje modernejših tehničnih sredstev, kljub vsem pomislekom, uvajamo iste.)

Kar se pa tiče trolejbusne proge na Ježico, so zaenkrat odstranjene glavne težave. Instalacijski material je že tu. Dobili pa smo tudi pis-meno zagotovilo, da nam bosta 2 trolejbusa dostavljena v juniju, 2 pa v juliju t. l.

Resnejši problem je nastal s transformatorskimi postajami za tram-vajsko in trolejbusno omrežje. Potrebno bo, da že v letošnjem letu, naj-kasneje pa v letu 52. ojačimo isto z še enim novim transformatorjem, ker se nam sicer lahko zgodi, da nam obstane celotni tramvajski in tro-lejbusni promet. Na nujnost tega nas opozarja dejstvo, da se nam je prav sedaj pokvaril eden od obstoječih dveh transformatorjev in mora ves tramvajski promet oskrbovati preostali, ki pa je tudi že star in slab.

Kritični material pri tramvajih so tudi bandaže in valjni ležaji. S tem materialom, ki ga bo treba na vsak način dobiti, bi bilo možno,

podaljšati življensko dobo obstoječega voznega parka za nadaljnjih 5 let. — Prav tako je treba zgraditi na Viču in v Št. Vidu pentlje ter uspostaviti le dve krožni progi in sicer Št. Vid—Moste in Vič—Žale.

Na zborih volivcev je bilo tudi dostikrat postavljeno vprašanje javne razsvetljave zlasti v obrobnih predelih mesta. Razsvetljava mesta je brez dvoma nezadostna, kar je posledica pomanjkanja žarnic. Na področju mesta ima javna razsvetljava 3960 svetilk, razsvetljenih pa je le 2100. Manjko 1860 je v glavnem na periferiji. Vsi poizkusi, da bi tudi te predele razsvetlili vsaj na najpotrebnejših mestih se niso obnesli, ker so montirane žarnice ali razbili ali pa pokradli. Rešitev tega problema je le v dobavi večjih količin žarnic za javno razsvetljavo kot tudi za široko potrošnjo.

Preskrba mesta z elektriko in enakomerna jakost električnega toka pa bosta zasigurani z postavitvijo novih transformatorskih postaj pri Evropi, na Mirju, za Bežigradom in Novem naselju v Dravljah.

Z ozirom na to, da dobiva sedaj Ljubljana vodo dokaj redno, se v javnosti in skratka povsod vprašanje vodovoda ne postavlja več. Stvar pa je še vedno zelo kritična, ker vprašanje zasiguranja vode mestu zavisi na še vedno neizdobavljenih črpalkah in pa litoželeznih ceveh za nove vodnjake v Novih Jaršah, ki morajo osigurati vodo predvsem vzhodnemu predelu mesta, kateri je najbolj prizadet. Dve črpalki bosta izdobavljeni predvidoma do jeseni letošnjega leta, dočim je vprašanje nadaljnjih dveh in cca 30 ton cevi, kljub vsem poizkusom in intervencijam, ostalo še nerešeno.

Da se problem vode pozablja in ne postavlja tako ostro kot lansko leto je posledica visokega vodostaja talne vode, ki pa z nastopom toplejših dni že pada, zato nas to ne sme pasivizirati.

Zunanji izgled našega mesta, njegove posebnosti, so prav tako vsepovsod predmet diskusije in kritike. Tudi tu popolnoma upravičeno. Treba pa je že uvodoma ugotoviti, da je eden od glavnih vzrokov v poslabšanju stanja predvsem naš odnos do izgleda našega mesta. Da je tako, bi dal nekaj primerov. Poglejmo naše parke. Ogromno denarja damo vsako leto za ureditev naših parkov (cca 3,500.000.—). Komaj jih vrtnarji uredi — v parih dneh pa že vidiš zopet okvare. Odnos obiskovalcev parkov je v pogostih primerih nemogoč. Vsak želi lep park, toda redki so, ki znajo lepo tudi paziti. Na žalost prenekateri odrasli ljudje dajejo mladini slab vzgled s svojim postopanjem po gredah in tratah parkov, ter s še slabšim postopanjem z inventarjem. V Tivolskem parku nad stopniščem, ki vodi na otroško igrišče, stoji bronast kip dečka. Na ta kip so ponoči nataknili betonski koš za odpadke v obliki

žabe. Drug primer — na Gradu so 7 m visoko v kostanje potegnili klop. Na otroškem igrišču v Tivoliju so bili že parkrat prevrnjeni vrtiljaki itd., itd. Vsi ti primeri kažejo na eni strani nizki kulturni nivo nekaterih naših ljubljancev, na drugi strani pa tudi nujno potrebo, da tudi ponoči zaščitimo naše bogastvo, ki je na teh zelenih površinah.

Osnovna pomanjkljivost pri urejevanju parkov je kampanjsko delo naše vrtnarije in pomanjkanje kvalificirane delovne sile ob ogromnem povečanju površin parkov po vojni za eno tretjino. Isti problem kampanjskega dela se pojavlja tudi pri urejevanju odnosno ustanavljanju otroških igrišč. Vsak teren želi imeti otroško igrišče in tudi žrtvuje, da ga naredi, ko pa enkrat obstoji ne vodi nihče več računa za vzdrževanje istega, čeprav so tereni prevzeli odgovornost za to. Mnenja smo, da je tudi otroška igrišča treba postaviti v sklop rednega in sistematičnega vzdrževanja igrišč kakor tudi parkov ob zagotovitvi dovoljene delovne sile. Da bi bilo redno vzdrževanje cenejše, nam kažejo izkušnje zadnjih dveh let, ko je n. pr. obnovitev »Navja« stala 140.000 din v letu 49, skoraj toliko v letu 50-tem in nas ne bo letošnje leto stalo nič manj. Če bi imeli nastavljenega stalnega delavca pa bi bilo isto dnevno oskrbovano in bi nas stalo to leto le 30.000 do 40.000 din,

Od del, ki so v gradnji, naj omenimo še zoološki vrt. Situacija je bila po primerni bližini argumentirana tako, da je dostopna tudi peš za matere z otroki, da je od naselij dovolj oddaljena, zaradi hrupa in eventuelnih smradov, da bo obiskovala vrt tudi akademija upodablajoče umetnosti s svojimi študenti. Proti tej lokaciji se je pojavil predlog za ureditev vrta v Podutiku. Pri tem pa je potrebno predvsem urediti program in proučiti način preskrbe z vodo. O tem, ali naj se premesti zoološki vrt v Podutik, je potrebna še temeljita diskusija.

Vprašanje kopališč in javnih stranišč je v našem mestu občuten problem, in predlogi iznešeni na zborih volivcev se bodo morali upoštevati ter bo treba postaviti nekaj novih javnih stranišč.

Zbori volivcev predlagajo naj se postavijo v Mostah ob končni tramvajski postaji, na Ambroževem trgu in v Tivoliju. Javno stranišče v Tivoliju bo odprto čim bo odprt Latermanov drevored. Glede izpraznitve Latermanovega drevoreda je že dosežen sporazum z vojsko. — Kar se pa tiče ostalih dveh in pa zaprtih javnih kopališč trenutno ni razpoložljivih sredstev, četudi so velike potrebe.

Generalni načrt regulacije za mesto Ljubljana je izvršen in je trenutno na Predsedstvu vlade LRS, da ta da svoje pripombe in napotke za nadaljnje delo, nakar bi se načrt raztolmačil pred IO MLO in naredil nov načrt, s katerim bi stopili pred javnost. K tej skici bi bila priložena

vs a argumentacija in pa utemeljitev načel sodobnega urbanizma, po katerih je načrt konceptiran in tudi podrobneje izdelan.

Težave pri izdelavi detajlnih načrtov so v tem, da je program jase n le v toliko, da odgovarja potrebam za pravilno zoniranje, vsi ostali detajli pa se zaradi reorganizacij uprave in gospodarstva menjajo v tako veliki meri, da je podrobnejše delo na načrtu skoro brez pomena. Naj navedemo le nekoliko primerov: za oblast je bil predviden večji center, ki bi v mestnem organizmu igral važno estetsko vlogo in bil v izgradnji mesta važen urbanistični element; prav tako so bili nedognani programi za rajonske stavbe, za veterinarsko šolo, za akademijo upodablajoče umetnosti, za jasli (za stavbo na Vrazovem trgu), za polikliniko in kliniko, za institute, tako, da so se na teh zgradbah med zidavo vršile razne adaptacije in tudi bistvene spremembe, kar smotrnemu urejevanju in oblikovanju mesta gotovo ni niti v prid, niti z estetskega, kaj šele z ekonomskega stališča.

Dostikrat gredo kritične in upravičene pripombe na razne zazidavne komplekse zgrajene po osvoboditvi, kot n. pr. Šiška, ki bi mogle odpasti, če bi se z dograditvijo teh uredila tudi njihova okolica z nasadi. Pri tem pa ne gre za maskiranje, temveč za element zelenja, brez katerega si sodobne gradnje in mesta ne moremo več predstavljati. Na žalost pa so vsi investitorji do sedaj v svojih investicijskih vsotah ozko gledali svoj objekt, nobeden pa ni predvideval ne zunanje ureditve z zelenjem, ne potrebne kanalizacije, vodovoda in razsvetljave. Vse te drage investicijske postavke so vedno padale na breme Ljudskega odbora, ki pa kot lokalni faktor temu ni bil finančno kos. Investitorji pa so bili večinoma zvezni in republiški organi.

O izrabi in zazidavi parcel v mestu, kjer so ceste in ostale komunalne naprave že zgrajene, se ravna urad za regulacijo po naslednjih vidikih — investicije nove gradnje morajo po svoji višini zagotoviti tako kvalitetno gradnjo, kot jo dotični okoliš ima, oziroma bi jo moral imeti, te pa so često prešibke za razne centralne položaje; tu se upošteva že novi razširjeni mestni center. Poleg tega je treba večje nezazidane komplekse čuvati za bodoče naloge in potrebe, ki bi jih imela družba — in to so razni objekti (kino dvorane, šole, predavalnice, trgovine, obrtniške delavnice) itd., ter potrebe bodočega prometa — prostori za parkiranje, za trolejbusne postaje. Mesto se ne sme zadušiti.

V zvezi z železnico se večkrat omenja, da je opuščena obvozna proga. Ni opuščena, le njena izgradnja je zaradi nujnejših del odgodena. V zvezi s tem pa naj omenimo to, da smatramo, da bi naj bil projektant železniškega vozla v Ljubljani zaradi tesnejšega stika in dajanja pojasnil.

Proti provizorijem, ki pravzaprav niso provizoriji, se je naše stališče tako zaostriло, da je njihova gradnja skoro prenehala. Argumenti, ki so njih gradnjo pospeševali (hitrost gradnje in cenenost), so se izkazali, da ne drže. Cena je celo večja, kvaliteta pa nižja. Pogled po drugih mestih (Reka, Zagreb) nam kaže, da se pristopa k reševanju raznih nalog veliko bolj velikopotezno in širokogrudno, s čimer pa so v celoti vzeto prihranjeni mestu veliki stroški in tudi delovna sila.

Pri urejevanju mesta se ni možno vedno ozirati na razporeditev slučajno zaplenjene in razmetane ljudske imovine. Orientacija predvsem v njeno izkoriščanje bi vodila v kaos in neurejanje mestnega organizma; zato smatramo za potrebno, da postane postopek razlastitve prožnejši in hitrejši, zanj pa mora biti seveda podana utemeljitev.

Povečati je potrebno poleg vsega tudi zahtevo po višji kvaliteti projektov, česar ti često ne kažejo, zlasti tisti, ki jih izvršujejo razni šušmarji. Ako vzamemo le stanovanjsko stavbo, so načrti zanj zaostali za razvojem stanovanjske kulture (brez vsakršne diferenciacije prostorov) in jim bomo morali na mestnem teritoriju kot nekvalitetne odklanjati.

Te stvari bo morala naša komisija za revizijo projektov mnogo resneje obravnavati in paziti, da se na nivo stanovanjske kulture ne pusti vplivati od trenutnih težav in pa ozkosti nekaterih strokovnjakov.

V zvezi s tem, da je na področju mesta zelo razgibana gradbena dejavnost (samo v letošnjem letu je bilo še izdanih 198 gradbenih dovoljenj) in da je spričo premale odgovornosti investitorjev kakor graditeljev možna vsestranska špekulacija in nekvalitetna izdelava, je gradbeni inspekciji potrebno posvetiti veliko več pozornosti in isto ojačati vsaj na dva strokovnjaka, da bi bili kos preprečiti vsako anarhijo v pogledu gradenj in uvesti najnujnejšo tehnično kontrolo nad graditelji.

Na področju mesta Ljubljane sta gradnje izvrševala doslej v glavnem dva koristnika: republika in mestni ljudski odbor kot lokalna oblast. V novjšem času pa se je razvila dokaj močna dejavnost zasebnega sektorja iz vrst uslužbenstva in delavstva. Na teritoriju mesta Ljubljane se izvršuje vseh gradenj za 479.490 milj. din, od tega za družbeni standard 274.076.000 din, za kapitalno izgradnjo pa 205.414.000 din. Od tega je lokalna gradbena operativa in sproščena iniciativa prevzela gradenj za 173.117.000 din, od tega za družbeni standard 137.262.000 din, za kapitalno izgradnjo pa 35.855.000 din.

Plan lokalne gradbene operative po naslovnem spisku (mestna gradbena podjetja, Mestna kanalizacija in režijski izvajalci gradbenih del čvrstejšega plana) znaša v letošnjem letu:

Vrsta plana	Skupaj	Kapitalna izgradnja	Družbeni standard
Zvezni	4.700		4.700
Republiški	38.700	3.500	35.200
Lokalni	86.150	27.150	59.000
Lokalna dela iz vzpored- nega plana	6.600	2.800	3.800
Lastna sredstva	19.300	1.000	18.300
Izvenplanska dela republiškega značaja, odobrena od MG	1.210		1,210
Skupaj	156.660	34.450	121.210

V teh številkah so vsebovane tudi investicije zvezne in republiške vlade, ki jih izvaja lokalna gradbena operativa. Ni pa v teh številkah vsebovana tudi dejavnost malogradnje, ki ima v gradnji cca 470 objektov in je zanje planiranih 144 milijonov dinarjev, kar se izvršuje pretežno v lastni režiji.

Za izvršitev samo začetnih investicij, je gradbena operativa, republiška in lokalna občutno premajhna, komaj 50 %, kar pa bo z novim finančnim sistemom in z uredbo o cenah gradbenemu materialu brez dvoma v najkrajšem času uravnovešeno, ker bodo vsi investitorji morali upoštevati samo svoje finančne in s tem tudi materialne možnosti. To tudi nalaga našemu IO, da se odloči katera najnujnejša započeta dela bomo v letošnjem letu dokončali, ker po preračunanju na nove cene smo že do sedaj za cca 36 milijonov prekoračili investicijske kvote.

Naslednji problem, ki se na področju mesta Ljubljane pojavlja, je malogradnja. V preteklem letu pojavljajoča se malogradnja je prinesla nove probleme v gradbeno službo na področju mesta. Po uredbi, ki je pravkar izšla in na temelju izkustev v lanskem letu, je še vedno dopustno delo v lastni režiji. Iz izkušenj pa vemo, da je ta malogradnja črpala 90 % strokovne delovne sile iz vrst delavstva in zidarjev državnih gradbenih podjetij. Visoko razvito preplačevanje gre trenutno tako daleč, da se plačujejo zidarske ure po 120 in več din. Pri tem pa se je ta dejavnost tako razmahnila, da gradbena inspekcija, niti drugi strokovni organi, niso kos kontrolirati kvaliteto izvršenih del. V tem pogledu bo potreba izpopolnitve v tem smislu, da se ukine malogradnja v separaten režiji ter upošteva še veljaven stari gradbeni zakon, ki določa, da se sme zasebna gradnja izvrševati le preko strokovnih obrtniških ali gradbenih podjetij. V kolikor ta podjetja ne bi bila na razpolago, pa bi se po 5—10 malih koristnikov združilo v gradbeno zadrugo, ki bi lahko po dograditvi razpadla. Taka gradbena zadruga bi bila vodena po grad-

benem strokovnjaku ter bi imela v rokah tudi varčevanje strokovne delovne sile. Na tak način bo možno vsaj delno zajezi neverjetne cene, ki ogrožajo to dejavnost. Tako organizacijo se tudi predvideva.

Na koncu bi pripomnil še to. Prehod na teritorialni princip podrejenosti v nov sistem upravljanja našega gospodarstva bo vsestransko ugodnejše vplival na razvoj komunalne dejavnosti, ker bodo vsa podjetja na področju mesta, brez ozira na njihov značaj (zvezni ali republiški) prispevala s svojimi sredstvi za to dejavnost. S tem pa bo zagotovljena tudi delovna sila in možnost izboljšanja mehanizacije. Na ta način bomo kos nalogam, ki stoje pred nami in jih bomo mogli in morali tudi konkretnje reševati kot dosedaj. (Primer — plin, vodovodna črpalka — 3 leta).

Naznačil sem bežno nekaj problemov, obrazložil vzroke in ukrepe, ki smo jih izvedli. Prosim pa tovariše odbornike, da v diskusiji po teh zadevah dajo še svoje mnenje, predloge in kritiko.

Predsednik skupščine ob 12.30 uri prekine zasedanje ter objavi, da se bo nadaljevalo popoldne ob 15.30 uri.

Nadaljevanje zasedanja.

Predsednik skupščine poda besedo *tov. Peternel Francu*, ki izvaja:

Ko daje danes IO MLO poročilo o svojem delu od prvega zasedanja do danes, bi kot dopolnilo k poročilu *tov. podpredsednika* rad dal za področje Sveta za prosveto nekaj podatkov, pokazal na nekaj vprašanj, ki so po mnenju Sveta danes na tem področju najbolj pereča.

Najprej nekaj številčnih podatkov:

Na področju MLO imamo danes naslednje število ustanov, ki spadajo v pristojnost našega Sveta za prosveto.

16 osnovnih šol s 6171 učenci in 188 učnimi močmi, 15 srednjih šol (gimnazije, učiteljske, srednja vzgoj. šola) z 8987 dijaki in 364 učnimi močmi, 17 nižjih strokovnih šol s približno 2350 učenci in 35 rednimi ter 65 honorarnimi učnimi močmi, 15 otroških vrtcev s 1067 gojenci in 69 vzgojitelji — 9 domov (mladinskih, srednješolskih, domov učenec v gospodarstvu) s 1381 gojencev z 51 vzgojitelji.

Za enega od glavnih problemov, ki ga bo treba nujno v bližnji bodočnosti energično reševati in rešiti, smatra Svet problem šolskega prostora v Ljubljani. Že sedaj postaja zlasti vprašanje prostorov za osnovne šole z vsakim letom vse bolj resno. V ilustracijo navajam naslednje: Pred zadnjo vojno je bilo v Ljubljani 28 osnovnih šol z okroglo 200 učilnicami, medtem ko imamo danes 16 osnovnih šol s približno 100 učilnicami. Število učencev osnovnih šol pa je bilo pred vojno le za eno tretjino višje od današnjega.

Poslopja 12 osnovnih šol, ki jih je šolstvo v Ljubljani zgubilo, pa služijo danes drugim namenom, deloma vzgojnim, deloma pa po vsem

drugačnim (Mladika, Rakovnik). Zaradi tega je že danes stanje zlasti v osnovnih šolah težko, učilnice so prenapolnjene, pouk se vrši v njih večinoma dopoldne in popoldne, tako da so prostori slabo čiščeni, zlasti pa slabo zračeni. Tako je stanje danes. S prihodnjim šolskim letom bo stanje še težje, ker bo priliv otrok v osnovno šolo za cca 500 večji kot je število tistih, ki bodo letos ob koncu leta osnovno šolo zapustili. Prav kritično pa bi utegnilo postati stanje v jeseni 1953, ko se bo vpisala v prvi razred osnovne šole prva generacija otrok, rojenih po osvoboditvi, ki je brez otrok v Ljubljano doseljenih staršev za okroglo 1000 številnejša od prejšnjih letnikov. Zaradi tega je nujno, da se šolstvu vrnejo vsa poslopja, ki so bila zanj grajena, pa se danes drugače uporabljajo, nujno pa je tudi, da že v prihodnjem letu investicijski načrti mestnega in rajonskih odborov obsežejo tudi gradnjo šolskih poslopij.

Da bi v okviru obstoječih možnosti odpomogel posebno težkemu stanju na obeh osnovnih šolah v središču Ljubljane, na Vrtači in na Ledini, je Svet za prosveto za prihodnje šolsko leto deloma spremenil sedanje razmestitev šolskih okolišev, tako da je mladino nekaterih ulic oziroma predelov usmeril v periferne šole, v Moste, na Prule in v Zg. Šiško. V zvezi s tem smatram za potrebno omeniti skrb prebivalcev v Polju in njihovega RLO, ki so na lastno pobudo pripravili vse potrebno, da se je v Zadrudnem domu v Zadobrovi letos odprla 4 razredna podružnica osnovne šole v Polju, ki se bo s prihodnjim šolskim letom tudi organizacijsko osamosvojila.

Malo boljše je v pogledu prostorov stanje naših srednjih šol. V Ljubljani je danes 9 popolnih gimnazij splošnega tipa, 1, ki postopoma odpira nove višje razrede (Št. Vid), 2 nižji gimnaziji in klasična gimnazija. Na vseh teh zavodih študira 38,47% vseh slovenskih gimnazijcev. Svet za prosveto se zaveda prednosti, ki jih ima študiranje v Ljubljani, zlasti za splošno izobraževanje in kulturno razgledanost dijakov pred študijem na gimnazijskih zavodih v manjših mestih, vendar bo po sili razmer skušal kolikor mogoče znižati število srednješolcev v Ljubljani s tem, da bo dijake, ki so doma izven Ljubljane in za njihovo bivanje in študij tu ni tehtnih razlogov, napotil na šole, ki so bližje kraju njihovega bivališča. S tem upamo pridobiti vsaj nekaj šolstvu prepotrebnega prostora.

Spričo občutnega pomanjkanja strokovno sposobnega prosvetnega kadra v republiškem in še bolj v zveznem merilu je treba priznati, da je Ljubljana po številu s prosvetnimi delavci še kar zadovoljivo zasedena. Karakteristično za ljubljanski pedagoški kader pa je nesorazmerno visoko število starejših oseb, ki imajo po upokojitvi podaljšano službeno razmerje (takih je 43 ali 6,1%), dalje takih, ki so blizu tega ali pa tik pred tem, da dosežejo pravico do upokojitve in zlasti visoko število bol-

nih. V ilustracijo naj navedem, da je v Ljubljani stalno na dopustu — bolniškem, porodniškem ali študijskem — blizu četrтина vsega našega pedagoškega kadra, kar seveda občutno vpliva na šolsko delo, na znanje in uspehe šolske mladine, kjer nadomeščanje nikakor ne more biti isto in enako uspešno kot redni pouk. Zaradi stalnega nadomeščanja, tu je zlasti značilen primer osnovne šole za Bežigradom, se seveda prekomerno utrujajo in izčrpavajo učne moči, ki so redno na zavodih, kar se zopet nujno mora odražati na njihovem delu in zdravstvenem stanju.

Glede splošnega stanja med našimi prosvetnimi delavci se mi zdi potrebno ugotoviti, da se tudi na tem področju, čeprav počasneje kot drugod, začenja poglobljati naša socialistična demokracija, da prosvetni delavci bolj sproščeno, bolj svobodno razpravljajo o raznih vprašanjih svojega področja, kot so to delali poprej, da se stanje v tem pogledu zlasti od tretjega plenarnega zasedanja CK KPJ popravlja. Naše šolske zbornice postajajo v večji meri mesta, kjer šolski kolektivi skupno pretrésajo problematiko s svojega področja in iščejo načinov za njeno reševanje. Mislim, da je treba v tej smeri razvoj pospeševati in doseči še vse večjo sproščenost, svobodno iniciativo in odgovornost šolskih kolektivov za dvig novega vzgojnega dela posameznih vzgojnih ustanov.

Kot posebno obliko poglobljanja naše demokracije na področju šolstva in vzgoje naj omenim v kratkem še formiranje in delo šolskih svetov in svetov pri drugih vzgojnih ustanovah, ki na nekaterih zavodih, kot posvetovalni organi že uspešno posegajo v reševanje materialnih pa tudi vzgojnih vprašanj na svojih področjih. Njih delo je zlasti uspešno tam, kjer seznanjajo na množičnih roditeljskih sestankih širše plasti naših državljanov s problematiko našega šolstva in vzgoje in s tem opravljajo važno funkcijo v širjenju zanimanja, ki ga zahteva pedagoško delo na sploh, za njegove naloge in smotre.

Glede učnih uspehov na naših šolah bi v kratkem veljalo naslednje:

Učni uspehi, zlasti na naših srednjih šolah, niso zadovoljivi. Vendar tudi tega pojava kot nobenega drugega ne gre obravnavati ločeno od drugih, ampak so učni uspehi — dobri ali slabi — vedno le odraz splošnega stanja naše mladine. Ob zaključku I. polletja letošnjega šolskega leta je v osnovnih šolah izdelalo (t. j. bilo brez slabe ocene) 85 % učencev, kar gotovo ni slab rezultat, zlasti če upoštevamo težko stanje glede prostorov in zdravstvenega stanja učiteljstva, kakor sem ga omenil in je prav gotovo treba v tem pogledu poudariti velike napore našega vzgojnega kadra v osnovnih šolah in uspeh, ki je bil dosežen. Na srednjih šolah je bilo ob istem času 52 % dijakov brez slabe ocene. Ob prvi konferenci v II. polletju se je odstotek pozitivno ocenjenih dijakov znižal na 47 %, rezultat, ki z njim nikakor ne moremo biti zadovoljni, čeprav ta razlika med uspehi ob koncu I. polletja in ob zadnji konfe-

renci ni več tako velika, kot je bila prejšnja leta. Vzrokov za razmeroma slabe učne uspehe na naših srednjih šolah je več — le-ti so i objektivni i subjektivni — in jih bo mogoče odpraviti le z vztrajnimi skupnimi naporii vseh prizadetih — doma, šole, in naših družbenih organizacij ter naših oblastnih organov.

Drži vsekakor dejstvo, da je velik del oddelkov v naših šolah prenapolnjen in da se naši prosvetni delavci ne morejo v toliki meri posvetiti posameznemu dijaku kot bi bilo potrebno, drži dalje, da je velik del naših prosvetnih delavcev z delom preobremenjen in da poleg svoje redne učne obveznosti poučuje veliko ur v raznih strokovnih šolah in tečajih in da zaradi tega ne more posvetiti pripravam za pouk potrebne in zadostne pozornosti. Občutno je še danes pomanjkanje dobrih ali pa sploh vsakršnih učbenikov za posamezne predmete (zgodovina, literarna zgodovina, nekateri tuji jeziki), dalje pomanjkanje učil, zemljevidov, risalnega pribora itd. Pri vseh teh pomanjkljivostih, ki zanje niti starši, niti dijaki ne morejo biti odgovorni, pa prav tako drži, da smo vprašanju šolstva in vzgoje mladine na splošno v prvih letih po osvoboditvi posvečali premalo pozornosti, da smo ta važna vprašanja spričo težkih gospodarskih problemov v obnovi in graditvi deloma le zanemarili. Vendar se tudi tu stanje polagoma popravlja. Ravnateljii naših srednjih šol, inspektorji našega in republiškega Sveta za prosveto ugotavljajo, da se v splošnem nivo znanja naših srednješolcev dviga, da pa se to ne odraža v procentih uspeha zaradi tega, ker hkrati raste tudi zahtevnost našega učnega srednješolskega kadra. Mi vsi se strinjamo s tem, in zahtevamo, da naj naša šola daje izobražene, dobro vzgojene mlade ljudi, s takimi lastnostmi, da bo od njih naša socialistična domovina res mogla pričakovati še večji in hitrejši napredek, zato je prav, da se kriterij ocenjevanja zaostri od prvega razreda osnovne šole navzgor, ker so socializmu potrebni človeško, strokovno in kulturno visoko razviti ljudje, toda hkrati s to večjo zahtevnostjo moramo sproti ustvarjati vse tiste objektivne pogoje, ki so za uspešno učno in izobraževalno delo potrebni, od primernih šolskih prostorov, preko po obsegu in vsebini dognanih učnih načrtov, dobrih učbenikov, učil in drugih šolskih sredstev do tega, da se bo delo naših prosvetnih delavcev didaktično in metodsko neprestano izpopolnjevalo. Samo z vzporednim zaostevanjem zahtevnosti, z istočasno skrbjo za izboljšanje objektivnih pogojev, kar že danes v marsičem ni nedosegljivo, bo naše šolstvo šlo svojo normalno pot navzgor. Naš cilj je: solidno skozi vse šolsko leto enakomerno intenzivno delo učnega kadra in dijakov, brez večjih nihanj v uspehih od konference do konference, objektivno ocenjevanje brez pretirane ostrine kakor tudi brez sentimentalnega popuščanja, ki so mu nagnjeni nekateri med našimi prosvetnimi delavci, v škodo dijakom samim in naši celotni družbi.

Srednje šole v Sloveniji so v zadnjih letih uvedle prakso, da ob koncu I. polletja izločijo iz višjih razredov tiste dijake, ki niso pokazali zadostne marljivosti in zato ne zadostnega uspeha. Tako je bilo ob koncu I. polletja tekočega šolskega leta iz ljubljanskih srednjih šol izključeno okrog 140 dijakov. Mnenja o umestnosti in smotrnosti tega ukrepa so deljena; tako med starši, kakor med pedagogi ima ta ukrep svoje nasprotnike in svoje zagovornike. Mislim pa, da prav osnovnega namena, ki smo ga pri tem ukrepu imeli, da bi namreč pripravili slabše dijake k intenzivnejšemu delu, nismo dosegli.

Poleg te nakratko orisane problematike učnih uspehov, pa bi se želel na tem mestu v nekaj besedah dotakniti še širše, vzgojne problematike naše mladine. Kot značilen simpton navajam dejstvo, da je v kratkem razdobju 2 mesecev, od polletja do I. redovalne konference v II. polletju, 630 ljubljanskih srednješolcev prejelo skupaj 685 disciplinskih kazni, opominov, ukorov raznih stopenj in izključitev. Relativno slabi učni uspehi in veliko število kazni so posledica istih vzrokov. Vse bolj pogosto in vse ostreje se slišijo mnenja, da je naša mladina nedisciplinirana, da je surova, nekulturna, da se prezgodaj začenja izživljati itd. Vsi ti očitki na račun mladine so na žalost le prečesto resnični, toda kritiki preradi pozabljajo to, da je vseh teh napak mladina najmanj sama kriva, oziroma, da je krivda za tako stanje v glavnem druge. Mladina je taka, kakršna postane pod vplivom najbolj različnih faktorjev, ki nanjo vplivajo. Prav to dejstvo smo ta zadnja leta radi pozabljali, spričo ogromnih važnih nalog naše socialistične graditve. Priznati je treba, da je šola, zlasti srednja, kot eden od važnih, pa nikakor edini vzgojni faktor, često le bolj učila in premalo vzgajala, da so starši, da je družina vse premalo časa in truda posvečala vzgoji svojih otrok v napačni veri, da bo to delo opravila šola sama, da so množične organizacije vse premalo pozornosti posvečale vzgojnemu delu z mladino in s starši. Mislim, da so to vzroki sedanjega stanja in da so zaradi tega začeli naraščati pri mladini vplivi, ki jih navadno s skupnim izrazom označujemo kot vplive ulice. Sem je treba prišteti tudi močne, toda često malo vzgojne vplive filmov, ki jih mladina obiskuje tudi po večkrat v enem dnevu, vplive obiska javnih lokalov, ki se včasih v svojih vabilih na pogosto malo kulturne plesne prireditve obračajo naravnost na mladino, sem treba prišteti vpliv slabe knjige itd., itd.

Mladinska organizacija vsemu temu sama ni mogla biti kos. Lahko pa bomo kos temu problemu, ki ni lahak, če bodo vsi činitelji, ki so za stanje med našo mladino odgovorni, šola, dom, družina in množične organizacije tudi v to smer zastavile svoje sile. Tretji plenum CK KPJ in 4. plenum CK KPS, sta nam tu pokazala pot; z vztrajnim koordiniranim delom vseh prizadetih — in to so vsi pozitivni elementi, s posamezniki

in organizacijami v naši družbi — nam bo gotovo uspelo tudi na tem važnem področju doseči vse uspehe. Pri nas so vse možnosti, da vzgojimo mladino ob sodelovanju doma, družine, šole, raznih telesnovzgojnih, mladinskostrokovnih, kulturnih in drugih društev v telesno in duševno polno razvite, zdrave mlade ljudi. Gotovo je, da so tudi na tem važnem področju že močna prizadevanja pedagoških delavcev in drugih faktorjev, da se stanje popravi.

Na koncu bi tovariše ljudske odbornike informiral še o dveh, treh vprašanjih, ki se z njimi trenutno ukvarja Svet za prosveto.

Prvo se tiče reorganizacije pouka v šolah za učence v gospodarstvu, ki se je sedaj vršil tako, da so bili učenci 3 dni v tednu le v delavnicah, v praksi, ostale 3 dni pa so imeli teoretični pouk v šoli. Ta način se iz raznih vzrokov ni obnesel. Zato nameravamo z novim šolskim letom v sporazumu z Obrtno zbornico organizirati pouk tako, da bodo učenci dopoldan ves teden pri praktičnem pouku v delavnici, popoldan pa po nekaj dni v skladu z učnim načrtom pri pouku v šoli. V zvezi s tem se seveda postavlja vprašanje šolskih prostorov in opreme zanje. Kot nujno se za tiste učence v gospodarstvu, ki prihajajo v uk vsak dan iz bližnje in daljnje okolice Ljubljane, postavlja vprašanje organiziranja posebnih šolskih kuhinj, zlasti ker se v bližnji bodočnosti baje pričakuje ukinitve pomoči MDF.

Drugo vprašanje, je vprašanje počitniških kolonij in letovanj. Skupaj z rajonskimi sveti za prosveto bomo za ljubljansko mladino v letošnjih počitnicah organizirali ob morju in v raznih krajih Slovenije 16 počitniških kolonij in 7 dnevnih letovanj, ki bodo delala večinoma v dveh izmenah. V kolonijah bo našlo potrebnega oddiha in okrepiteve cca 2600 zdravstveno šibkih ljubljanskih otrok, z dnevnimi letovanji pa bomo zajeli cca 1800 otrok. V tem obsegu bo mogoče seveda zagotoviti potreben oddih in okrepitev le tedaj, če se bodo finančna sredstva, ki so bila v ta namen določena, povečala v sorazmerju s cenami na prostem trgu, na katerega bodo po zadnjih spremembah v naši gospodarski politiki kolonije in letovanja v mnogo večji meri navezana kot doslej. Stroški za vzdrževanje otrok v kolonijah so se po novem dvignili za okroglo 100 %.

Mimogrede bi poudaril še potrebo po ustanavljanju novih otroških vrtcev, ker je kapaciteta obstoječih 15 s 1067 gojenci za Ljubljano odločno premajhno in so zahteve staršev, zlasti zaposlenih, pa tudi nezaposlenih mater, naj bi bili njihovi otroci sprejeti v vrtec, vsak dan številnejši. Svet namerava odpomoči težkemu stanju z ustanovitvijo nekaterih vrtcev brez prehrane, vendar tudi tu zadeva na težko vprašanje prostorov zanje.

To bi bili v glavnih obrisih problemi s področja prosvete v Ljubljani.

Tov. Zlatnar Peter: Na zadnjem plenarnem zasedanju sem podal obširno poročilo o problemih zdravstva v Ljubljani, zato bi se danes omejil le na nekatere točke, ki so večkrat tudi predmet razprave na zborih volivcev.

Volivci iznašajo, da je diabetično kuhinjo v Ljubljani nujno potrebno razširiti, ker sedanja ne zadostuje. Cene v tej kuhinji so previsoke. Dnevni sanatorij ne odgovarja svojemu namenu spričo slabe namestitve in slabih prostorov, ki ne dovoljujejo, da bi ta ustanova izvrševala svojo nalogo. Tu je glavni problem stanovanjsko vprašanje. Tega vprašanja doslej še ni bilo mogoče definitivno rešiti, čeprav smo bili že tik pred zaključkom. Prebivalstvo se upravičeno pritožuje proti ambulantni službi, češ, da je nezadostna že za sedanje potrebe ne glede na to, da se število prebivalstva Ljubljane dnevno veča. Premajhno število ordinacijskih ur povzroča neljube posledice, čakanje bolnikov pred zdravniškimi ordinacijami. Predpogoj za odstranitev tega nedostatka je zvišanje ordinacijskih ur, kar pa zahteva zvišanje zdravstvenega kadra, posebno pa še preskrbo potrebnih prostorov, ki so največja ovira rednemu delu ambulantne službe. V najkrajšem času bomo reorganizirali celotno ambulantno službo v Ljubljani na ta način, da se bo celotna služba razdelila v 14 ambulant, da se princip zdravljenja prenese na mesta prebivanja in tako omogoči, da si prebivalstvo poišče svojega najboljšega zdravnika. Posledica dosedanjega načina ambulantne službe po principu kraja zaposlitve je, da se je močno povečalo izdajanje zdravil na podlagi receptov privatnih zdravnikov. Pri iskanju vzrokov, zakaj to, smo ugotovili da mnogo bolnikov niti ne ve za svojega zdravnika in da mora predhodno obiskati najmanj dve ustanovi, da mu nakažeta uradnega zdravnika.

Pri razpravi o zdravstvu se je pokazala potreba o povezavi med našo zdravstveno službo in prebivalstvom samim. Na zborih volivcev se o zdravstveni problematiki ne razpravlja mnogo, verjetno zato, ker prebivalstvo ne občuti zdravstva kot problem, ki bi se lahko reševal na borih volivcev, po drugi strani pa zaradi tega trpi zdravstvena služba sama, ker zaradi nepoznanja volivcev ta problematika ne najde pri njih tudi pravilnega razumevanja. V nameri povezave zdravstvene službe s prebivalstvom se je pristopilo k formiranju socialno zdravstvenih aktivov po terenih. Prav iz tega vzroka bi bilo nujno potrebno, da se pri obravnavanju gospodarskih vprašanj na zborih volivcev obravnava tudi vprašanje zdravstvene zaščite našega prebivalstva, ki je tesno povezano z najrazličnejšimi sektorji gospodarskega in družbenega življenja.

Za zmanjšanje čakanja pred ordinacijami so se v zadnjem času odprle ambulate še na Tyrševi cesti v RLO II., na Rimski cesti v RLO IV, in v Polju. Gradnja dečjega doma in okrevališča v Šiljevici je v zadnji fazi. Potrebni pa bodo še krediti za investicije, ker so dosedanje investicije izčrpane. Zato bo moral IO pri odrejanju in odločanju o nadaljnji dokončni izgradnji začetih del nujno smatrati ta dela za prioriteta.

Sanitarna inšpekcija, ki posluje pri Savezu za ljudsko zdravstvo, dostavlja poročila o zaplembah pokvarjenih živil, ki jih odkriva v skladiščih, v podjetjih za proizvodnjo živil ali v trgovinah samih. Količine živil, ki se uničujejo in tako izločajo iz prometa so precejšnje in je potrebno, da se za to vprašanje zanima ljudska oblast, vzroki pokvar raziščejo ter krivce pokliče na odgovornost. Ker do danes po tem vprašanju ni bilo ukrenjenega dovolj, smatram za potrebno, da se to iznese tudi na današnji skupščini. Sanitarna inšpekcija je ugotovila kot neuporabno 239 komadov goveje živine, 9 konj, 4 teleta, 173 prašičev, 925 komadov perutnine, 1630 kg mesnih izdelkov, 3700 kg golaž konzerv, 7407 zmrznjenega konjskega mesa in 139 kg svežega mesa. Med mlevskimi izdelki je sanitarna inšpekcija zasegla 15.732 kg koruzne moke, 6314 kg koruznega zdroba, 837 kg ajdove moke, 3310 kg enotne moke, dalje se je pokvarilo 640 kg masti, 161 kg svežega zelja, 780 kg kislega zelja, 247 kg špinacije in 774 kg solate. Dnevno se razbije cca 60 steklenic mleka po 1 liter in še druge manjše okvare. Iz vsega tega se vidi, da je odgovornost in pazljivost uslužbencev v preskrbi premajhna in bo treba v bodoče temu vprašanju posvetiti več pozornosti.

Tov. Mojškerc Janez: Na razne kritične pripombe, ki se nanašajo na višjo stanovanjsko komisijo tako na zborih volivcev, kakor tudi v časopisu in radiu, bi pripomnil, da so v stanovanjski politiki deložacije oziroma prisilne preselitve omejene na minimum. Ta ukrep je bil storjen zlasti zato, ker se doslej stanovalci niso čutili varne v svojem stanovanju, zaradi česar tudi niso vršili nikakih manjših popravil in varovali stanovanjski fond. Zato se bodo v bodoče vršile v večji meri le utesnitve.

Za izboljšanje poslovanja stanovanjskih svetov v merilu terena oziroma rajona, je bila sklicana konferenca vseh poverjenikov svetov, kjer so prejeli navodila in direktive. Pozitivna stran stanovanjskih svetov je, da se je delo razgibalo, napaka pa je v tem, da se je premalo pazilo na ljudi, ki so se volili v te stanovanjske svete. Mnogo jih sodeluje v svetih predvsem zato, da si izboljšajo stanovanja, odnosno, da ga preskrbe za svoje znance in prijatelje, kar je popolnoma napačno. Na nekaterih terenih se opaža preozko gledanje samo z vidika svojega terena. Rajonski in terenski stanovanjski sveti ne obravnavajo problemov v

zvezi s šolstvom, prostori za zdravstvene ustanove, preskrbe potrebnih lokalov za obrate ter se vse to prepušča v skrb poverjeništvu za stanovanjske zadeve na MLO. Na zborih volivcev bo treba pojasniti, da je tudi to njihovo delo, da pri tem sodelujejo, toda ne samo v merilu svojega terena, temveč celotnega mesta.

Ni stvar stanovanjskih svetov samo distribucija stanovanj in sob, temveč tudi vzdrževanje zgradb, za kar se ne zanimajo dovolj.

V zadnjem času se na področju Ljubljane mnogo razpravlja o znižanju administrativnega aparata in o reorganizaciji raznih ustanov. S tem v zvezi je bil storjen sklep vlade, da se morajo ustanove združiti in utesniti, prostori pa staviti na razpolago za stanovanja. Pri izpeljavi tega vprašanja pa so stalno pritožbe tako s strani ministrov, direktorjev in ostalih funkcionarjev, ki so proti preselitvam in utesnitvam in smatram, da je to znak premalega razumevanja s strani vodilnih ljudi, zlasti kadar se gre tu za prostore, ki so že preje služili stanovanjskim namenom. Kreditna banka ima dva nadstropja preurejena v poslovne prostore, enako Nebotičnik. Iz slednjega se ne izvede preselitev na sodišče radi pomanjkanja nekaj metrov cevi, kar kaže nezadostno razumevanje odgovornih, ki bi iste lahko preskrbeli. Urgence, ki so bile svoječasno na višji stanovanjski komisiji ogromne, so se v zadnjem času z energičnimi ukrepi prekinile, vendar pa se počasi zopet pojavljajo v obliki priporočil za pozitivno reševanje pritožbenih spisov na višji stanovanjski komisiji.

Stanovanjska kriza še ni rešena, temveč se še stonjuje, ker je prirastka letno za 60 novih prošenj, nadalje so razne preselitve iz drugih mest, novogradenj je pa malo. K navedbi, da se bo z gradnjo malih hiš pridobilo 500 novih stanovanj bi omenil, da so stanovanja, v katerih sedaj stanujejo graditelji teh malogradenj v zelo slabem stanju in v pretežni meri ne bodo več uporabna za bivališča. Zato bo praktično dodeljevanje stanovanj za leto in pol ukinjeno, če se ne bo pristopilo k gradnji novih stanovanj že v tekočem letu.

Tov. Trtnik je omenil reorganizacijo uprave zgradb. Slabo vzdrževanje zgradb ni v glavnem vzrok zaradi pomanjkanja materiala, temveč je tu predvsem vzrok slaba organizacija uprav zgradb na RLO in Remontnih podjetjih, ker se premalo bavijo z vzdrževanjem zgradb ter se material dodeljen za popravila porablja za izvenplanska dela. Z izvajanjem Uredbe o oddaji manjših zgradb privatnikom bi bilo osvojiti predlog tovariša Trtnika o združitvi RLO Uprav zgradb v mestno upravo zgradb ter bi bila tako večja kontrola nad zgradbami. Z novim stanovanjskim zakonom, ki se pripravlja, bo sprejet tudi hišni red. Kar se tiče izpraznive bivšega šolskega poslopja na Rakovniku, bo isto verjetno izpraznjeno ter bo to poslopje prevzelo poverjeništvu za prosveto za dom

učencev v gospodarstvu, gimnazijski prostori pa bodo vrnjeni gimnaziji. Kar se tiče Mladike bi pripomnil, da bi bilo nesmiselno to zgradbo preurejati ponovno v šolske prostore, ker so bile v njej izvršene velike investicije z ozirom na ureditev na zdravstveno ustanovo, ter bi novo preurejanje povzročilo dejansko veliko gospodarsko škodo. Gimnazija v Št. Vidu (Škofovi zavodi) je slabo zasedena in se bo verjetno to poslopje izpraznilo ter vrnilo za šolske namene.

Kritika v časopisu in radiu ni objektivna ter zato tudi neumestna, ter naj bi se uredništvo predhodno informiralo pri poverjeništvu za stanovanjske zadeve v koliko odgovarjajo članki, ki se nameravajo objaviti, resnici. Kritika je vsekakor dobra, vendar mora biti objektivna in konstruktivna.

Tov. Kosmatin Jože: Poročila današnjega zasedanja so tako obširna, da jih je težko obravnavati na enem samem zasedanju. Najbolj nas je zadovoljilo poročilo komisije za preskrbo Ljubljane z mlekom, ker obravnava ugotovljena dejstva, iskanje krivde predvideva odpravo nepravilnosti, istočasno pa daje ljudskemu odboru točno sliko o problemu, ki obstoji v mestu ter napotilo za njega odpravo. Manj zadovoljivo je poročilo komisije za preskrbo, ker je obdelano preveč enostransko le po liniji garantirane preskrbe. Manjka ugotovitev, v koliko je garantirana preskrba zadovoljila dejanske potrebe našega prebivalstva, kje so pomanjkljivosti in kaj bi bilo treba ukreniti, da se to odpravi. Zlasti pa manjka v poročilu navedb o preskrbi naše mladine od 14. do 18. leta t. j. mladini, ki najhitreje raste in ima sorazmerno velik napor, bodisi če študira, bodisi če je v obrti. Manjkalo je tudi poročilo o menzah. Mnogo ljudi je navezanih na prebrano v menzah, vendar je kakovost hrane zelo slaba, po drugi strani pa se čita po časopisju, da se bo cena hrani v menzah podražila. Upravičeno se sprašujemo, za koga bodo potem izpremembe. Slaba je tudi preskrba z milom in padajo pripombe, da se sedanja delitev mila na aprilske odrezke izvaja zato, ker so mnogi aprilske nakaznice izgubili in bo zato nakup manjši. Iz področja komunalnega gospodarjenja bi omenil, da so nujno potrebni popravila pločniki in obstoja mnenje, da se popravila ne izvedejo zaradi tega, ker Ljubljana ne premore enega stroja za asfalt. Bežigrajčani se zanimajo o izpeljavi trolejbusa.

Zanimivo bi bilo slišati, kako bo z ljudmi, ki se jih bo odstranilo v administraciji, ali se bodo ti ljudje vključili v produkcijo, ali se bodo skozi druga vrata vrnili nazaj v administracijo. Na vsak način je treba stavbe, ki jih zasedajo ustanove, izprazniti in vrniti stanovanjskim namenom, vendar iz navedb tov. poverjenika vidimo, da se bo s tem pridobilo le majhno število stanovanj, zato bi bilo vsekakor pravilno, da se letos pristopi k gradnji novih večjih stanovanjskih objektov.

Ne bilo bi prezreti ugotovitve tov. ing. Letonje, da se v Ljubljani z ozirom na nov sistem plačevanja konzumira le ena tretjina mleka. Ne smemo stremeti samo za dober finančni efekt podjetij, temveč je treba gledati tudi na življenjske možnosti prebivalstva. Trenutno je najslabše stanje uslužbencev in bo tu treba nekaj spremeniti. Že samo zvišanje cen časopisju, ki ga mora imeti vsak kulturni človek, da misliti, kje bo uslužbenec kos novim cenam.

Proračuni ustanov so bili sestavljeni po planu I. in se bo z ozirom na spremembo in povišanje cen morale odobriti dodatni proračun.

Predsednik skupščine odredi 15 minutni odmor.

Po odmoru se kot prvi prijavi *tov. Zor Jože*:

Iz današnjih poročil izhaja, da je bilo v Ljubljani svoječasno 28 osnovnih šol, danes pa jih je le 15. Dalje je bilo povedano, da bo v letu 1952 prirastek šoloobvezne mladine znašal cca 1000 učencev. Pri vsem tem pa bo treba gledati, da se bodo prostori ohranili v stanju, ki odgovarjajo higieni. Osnovna šola v Spodnji Šiški je v prvi kot drugi svetovni vojni mnogo pretrpela, ker so bili v njej nastanjeni Nemci in Italijani. Šolski svet je pokrenil vse potrebno za popravilo stavbe. Dosegel je kredit v višini 2,5 milijonov dinarjev za nujna popravila. Z ozirom na porast cen materialu pa bo kredit prenizek. Upoštevati je treba, da je v tej šoli vpisanih 500 osnovnošolskih otrok in 500 učencev v gospodarstvu, ki tudi koriščejo navedeno šolsko zgradbo. Zato se od teh investicij ne sme odstopiti in je dodeliti potreben dodaten kredit. Šolski svet apelira na Mestni ljudski odbor, da mu pri tem delu pomaga, ker ne gre tu predvsem za zgradbo samo, temveč za zdravje šolske mladine, ki je nastanjena v šolskih prostorih. Opozoril bi tudi na to, da je ena učilnica uporabljena kot zasilno stanovanje ter je šolski svet pokrenil že vse potrebne korake, da se da posvetnemu delavcu, ki je nastanjen v tej učilnici primerno stanovanje, vendar vse dotlej v tem še ni uspel.

Tov. Avšič Jaka: Iz poročil se vidi, da je poslovanje ljudskega odbora s pomočjo komisij uspešno. Pokazala se je prava slika na gotovih področjih Ljubljane. To vprašanje pa je treba gledati kompleksno. Spomnil bi vas na stanje naših cest ob osvoboditvi, kakšno uničenje, kolikšno zmanjšanje živinskega in stanovanjskega fonda, koliko požganega in razbitega. Borba jugoslovanskih narodov pa je šla v cilju, da se iz zaostale države napravi moderna, napredna industrijska država, ker je bilo v prvih letih po vojni potrebno veliko naporov za izvršitev osnovnih pogojev, za dvig dežele iz zaostalosti. Ti napor na eni strani so imeli kot nujno posledico majhen zastoje na drugem sektorju dela, ker so bile vse sile koncentrirane na zgradbo industrijskih objektov. Zato so morali začasno stopiti na stran tako v Ljubljani, kakor v drugih mestih Jugosla-

više objekti komunalnega značaja. Primerjava izvršenih del napram ostalim delom, ki niso bila prioriteta pokaže, da je bil izvršen ogromen napredek in smo lahko zadovoljni in ponosni, da smo šli po tej poti, ker nam bo tako omogočeno hitreje doseči boljše stanje, kot bi bilo to možno ob normalnem razvijanju gospodarstva. Nastopilo pa je tedaj obdobje, ko bo možno v izdatnejši meri posvetiti pozornost in skrb drugim sektorjem dela zlasti na področju komunalne dejavnosti. Tudi to delo je naporno. Ne smemo pa pozabiti tudi na izboljšanje življenjskega standarda naših ljudskih množic. Naše delovno ljudstvo ima pogoje in možnosti za boljše ustvarjanje življenja. Iz poročil je bilo razvidno, da gre težišče dela za izboljšanjem in ima ljudski odbor dovolj energije, da stopi na to pot, ki ne bo lahka. Ne smemo pa se vdajati iluzijam, temveč se moramo zavedati, da se lahko samo z naporom pride do velikih uspehov. Boli me to, da n. pr. ni skoraj ničesar storjenega po vprašanju znižanja polne lastne cene. Izboljšanje življenjskega standarda je možno samo s povečanjem proizvodnje to se pravi, da mora vsakdo, ki sodeluje v proizvodnji prispevati vse svoje sile, da se proizvodnja poveča in istočasno znižajo njeni stroški ter, da bi tako prišli do artiklov, ki nam jih primanjkuje.

V poročilu Poverjeništvu za zdravstvo je bilo navedeno, da se ne varčuje dovolj z važnimi prehrabnimi artikli. Odgovorne za take okvare je vsekakor treba poklicati na odgovor, na drugi strani pa je vzporedno s tem treba reševati tudi vprašanje kadrov. Tu niso na mestu sentimentalnosti. Pri takem gledanju oškodujemo veliko večino potrošnikov, ki trpe zaradi neodgovornosti prizadetih ljudi. Vsak od državljanov mora izvršiti svojo dolžnost, mora dati iz sebe vse sile pa četudi zahtevajo skrajni napor. Samo od nas samih je odvisno, da je v upravi aparat, ki bo sposoben vršiti svoje funkcije. S sproščanjem trgovine in preskrbe, s sproščanjem podjetij, z uvajanjem socialistične demokracije imamo vse možnosti, da v kratkem času pridemo do boljših rezultatov. Ljubljana je tista, ki je dala skupnosti veliko, če se ozremo s kakšno voljo in prepričanjem se je udeleževala prostovoljnega dela in kako je z višjo kvalifikacijo prispevala k celotni zgradnji socializma. V tem pa je ekonomska moč, ki lahko sedaj v novem finančnem sistemu pokaže veliko večje rezultate, kakor pa je to bilo možno doslej.

Tov. Pogačar Niko: Na zadnjih zborih volivcev je bilo mnogo razpravljanja o stanju naše preskrbe. Na današnjem zasedanju smo slišali različne probleme s tega področja. Zakaj je prav tak način sproščene trgovine na osnovi rezultatov, ki smo jih že dosegli, edino pravilna pot za postopno izboljšanje življenjskega standarda našega delovnega človeka. V današnjih pogojih moremo pristopiti k sproščeni

trgovini v pogledu prehrane, ker edino dvig kmetijske proizvodnje lahko prinese izboljšanje preskrbe prebivalstva. S sprostitvijo trgovine na splošno se bo zainteresiralo kmečkega proizvajalca, da bo čim več kmečkih proizvodov prinesel na trg in si po drugi strani nabavil potrebne industrijske artikle in bo to privedlo do znižanja cen in s tem izboljšanje v pogledu preskrbe. Padec cene pri mleku je pokazal enega izmed rezultatov v tej smeri, čeprav se še ne sme trditi, da je že vse doseženo. Že podatki, v koliko se je povečal dotok mleka v Ljubljano od začetka maja do danes, kažejo, da bodo kmečki proizvajalci prav gotovo zainteresirani prodajati svoje produkte v večje centre. Cena mleku v prosti prodaji kaže tendenco poedincev, vendar je odvisna od količine, ki pride na trg. Poudarja se, da bo trgovska mreža sposobna pripeljati čim večje količine kmečkih pridelkov na trg. V tem primeru bo zopet za ceno merodajna količina. Važen pa je tudi stimulus, ki se ga podjetja lahko v novem sistemu poslužujejo. Ne smemo pa prezreti ukrepov, ki jih je treba upoštevati in na njih graditi boljše poslovanje naše trgovske mreže. To velja zlasti za zelenjavo in sadje, ki v sedanjem razdobju ne bi smela biti kritična predmeta, vendar vidimo, da so cene zelo visoke v primerjavi s cenami drugih artiklov. Pri analizi cen bi v večina primerih ugotovili, da vplivajo šestokrat na višjo prodajno ceno stroški, katere je podjetje imelo za nabavo blaga. Vemo, da je transport teh živil na dolge relacije drag, zlasti če gre za pokvarljiva živila, ki zaradi daljšega prevažanja trpe škodo ne glede na to, da nastane pri tem tudi večji kalo. Če bodo naša trgovska podjetja v zvezi z novimi predpisi, ki stopajo v veljavo, stremela za tem, da se nabavlja blago po čim ugodnejših cenah in s čim manjšimi stroški prevažanja, bo gotovo v njih interesu začela konkurenca med podjetji, ki bo še zniževala ceno poedinim predmetom. Prepričan sem, da bodo naši delovni kolektivi znali poiskati pot za znižanje stroškov svojih podjetij in da bodo tako neposredno prispevali k izboljšanju preskrbe, ne samo zato, da bi spravili na trg večje količine, temveč bodo v zvezi s tem tudi stimulirali, kar bo neposredno vplivalo na znižanje prodajne cene.

Važna pa je tudi kontrola, potom katere imajo potrošniki skupno s sveti vpliv na izboljšanje poslovanja naših podjetij. Vemo, da v novem sistemu upravni aparat popolnoma spremeni svojo vlogo napram operativi, katero vrši podjetje samo in da bo opozarjanje na razne pomanjkljivosti v mnogočem pripomoglo in vplivalo na stanje preskrbe. Podpora mora biti sistematična in stalna in smo lahko prepričani, da bodo te subjektivne slabosti odpravljene. Pri preskrbi z mesom se moramo vprašati, zakaj je bil ukinjen obvezni odkup mesa. Odgovor je ta, da je živinski fond tolikšen, da ne smemo trošiti velikanske količine, kolikor bi bilo potrebno za garantirano preskrbo. Ob sprostitvi obvez-

nega odkupa je bilo s strani vodilnih ljudi povedano, da je bil ta sistem nujen, ker bi z nadaljevanjem starega sistema imel za posledico zmanjšanje živinskega fonda, po drugi strani pa so kmetje izgubili interes povečati stalež živine. Kmetje so redili živino le za potrebe lastnega doma, tako da se izognejo obvezni oddaji. Zato bo potrebno konzumirati manj mesa, kot so bile potrebne količine za kritje polnih obrokov. Vendar je sposobnosti podjetjem prepuščeno, da zberejo tolikšne količine mesa, da ne bo potrebno prekoračiti povprečne cene, ki so bile ob prehodu na ta sistem. Mnogo pa lahko škodi poslovanje tam, kjer podjetja drug drugemu škodijo in se sprašujemo, od kod krijejo povečane stroške. Glavni razlog je v tem, da še obstoja možnost skritih fondov, da tako iz njih krijejo večje nabavne stroške, ali kar je primer zlasti v naših gostinskih podjetjih, ki prevalujejo te stroške na potrošnika. Tu se moramo vprašati, koliko časa bi bila možna takšna prodaja in koliko časa bi lahko plasirali robo na trg po visokih cenah, če vemo, da je kupna moč prebivalstva omejena s tem, da država čvrsto drži v rokah plačilni fond nekmečkega prebivalstva. V zvezi s tem problemom cen, ki ga ne smemo gledati oddvojeno in iztrgano od ostale problematike, zlasti od problemov proizvodnje na splošno, moramo imeti pred očmi še črpanje kupne moči s strani kmečkega prebivalstva, kjer je še gotova količina gotovine, kar kmeta odvaja in ga ne sili k povečanju njegove proizvodnje in dovažanju pridelkov na trg. V tem pogledu bi morala naša trgovina izboljšati svoje poslovanje. Mislim, da številke, ki jih je navedel tov. Kovačič, ne bi smele dajati osnovo za neko optimistično oceno sedanje situacije, zlasti, če je v mesecu aprilu naša trgovina in to ne samo v Ljubljani, ampak v celotni republiki, zelo slabo izpolnila svojo nalogo. Res je, da se je deloma zaradi objektivnih ugodnejših pogojev, deloma ker je vplivalo slabo delo na mesečne prejemke, situacija v mesecu maju izboljšala, vendar je izpad, ki se je pokazal v aprilu, v mesecu maju nadoknaden. Na drugi strani moramo preko gotovinskega plana in preko gotovine, ki se daje na razpolago, čvrsteje držati v rokah vprašanje obtoka denarja, ki ga dobi kmet direktno v roke, ker je treba veliko večjega napora, da od kmeta odtegnemo ta denar. Številke za mesec maj kažejo, da je bil plan gotovine za ves mesec do 20. maja dosežen s 330% ter je bilo več kot trikrat toliko denarja izdane za prosti nakup. Ne trdim, da je planirana vsota pravilna, vendar se vidi tu neka skrajnost ter je vprašanje, v koliko so cene, ki so jih naša podjetja dobila na trgu, upravičene. Novi predpisi, ki veljajo za poslovanje, bodo v mnogočem pripomogli k bolj treznemu in bolj smotrnemu izvajanju vseh nakupov ter bo vsako naše trg. podjetje preračunalo, kakšne pogoje lahko nudi pri nakupovanju robe, ker bo moralo skrbeti, kako bo to blago z dobičkom plasiralo na trg. Z uveljav-

ljanjem novih predpisov se bodo morale odpraviti subjektivne slabosti, ki so v podjetjih povročile povišanje stroškov, katera so podjetja prevalila na rame potrošnika. Tu je treba stvar temeljito obrazložiti in seznaniti množice, da bodo vedele, po kakšni poti lahko dosežemo izboljšanje in zakaj to izboljšanje ne more priti čez noč, temveč je to stvar procesa in naše neprenehne borbe, ko se od vsakega človeka pričakuje, da vse svoje napore vложи v gospodarske naloge, ki so pred nami.

Tov. Onič Franc: Strinjam se z navedbami predsednika sveta za šolstvo, ki je poudaril važnost vprašanja našega šolstva. Navedel je, da se bo z ozirom na porast šolske mladine dijake usmerjalo na šole izven Ljubljane. Pri tej stvari bi svetoval precejšnjo previdnost. V nižje šole, ki so po manjših krajih, bo možno pritegniti dijaštvo, ne bo pa to možno za dijake višjih šol. Osnovno v vprašanju šolstva je, da se poslopja, kot je Rakovnik, Št. Viška gimnazija, vrnejo za šolske potrebe. Premestitev učiteljišča v Št. Vid, kot je bilo v načrtu, bi bila umestna, v mestu samem pa bi se pridobila lepa stavba, ki bi se uporabila za druge šolske namene. Če pa bi bilo možno premestiti v Št. Vid tudi višjo pedagoško šolo, bi bili skupaj vsi faktorji, ki bi vplivali na pravilni razvoj pedagoškega šolstva. Če bi to uspelo, potem bi pristopili k pravilnemu urejanju šolskega vprašanja.

Po odobritvi novega finančnega sistema se bo morala izpremeniti tudi struktura v skladu z novimi zahtevami. Razume se, da je treba na šole gledati in odobriti potrebna sredstva za nabavo učil. To velja zlasti za nabavo potrebnih učil v nižjih gimnazijah.

Poudaril bi tudi, da se je število mladine na višjih gimnazijah pomnožilo z ozirom na ustanovitev gimnazij v Trbovljah, Postojni in so na teh gimnazijah večinoma dijaki, ki bodo kasneje posečali univerzo in bodo potrebovali stanovanje v Ljubljani odnosno se bodo vozili z vlakom. Pri tem je treba posvetiti primerno skrb tudi dijaški mladini, ki se vozi. Tudi na to bi moral paziti in skrbeti svet za prosveto.

Za boljšo pripravo ljudskih odbornikov na zborih volivcev je nujno potrebno, da se ljudskim odbornikom čim prej dostavi zapisnik zasedanja, v katerem je zajeta glavna problematika, kar bo omogočilo, da se bodo ljudski odborniki temeljito pripravili na zборе volivcev in jim tam dajali tudi potrebna pojasnila.

Tov. dr. Ravnihar Tone: Kot zdravnik, ki že nekaj časa vršim hišne obiske po Ljubljani, imam morda bolj kot drugi vpogled v to, kar imenujemo propadanje naših zgradb, sanitarij in slično. Zdi se mi, da se je to vprašanje na današnjem zasedanju osvetljiло le enostransko. So ljudje, ki so skrajno neodgovorni v ravnanju z lastnimi stanovanji, vem pa tudi, da niti hišnik, niti hišni upravitelj ne vršijo svoje funkcije.

Tu so subjektivni momenti, ki so nebistveni. Kaj je dejansko potreba napraviti, če hočemo zajezi proces nadaljnega zniževanja našega stanovanjskega standarda. To bo možno le z boljšim odnosom do skupne imovine in do stanovanj. Zdi se mi, da začeni pri ostrešju, nehavši pri fasadah, oknih, lesenih in kovinskih delih pa do razbitih šolskih šip in uničenih elektroinštalacijskih naprav ne bomo uspeli vsega tega sanirati s samim prepričevanjem ter bi bila zato potrebna uredba, ki bi urejala vzdrževanje stanovanjskega fonda in sanitarnih naprav. Vsi napor, ki se vlagajo v gradnjo novih stanovanjskih stavb, tvorijo jedva kompenzacijo za škodo, ki se izvaja na stanovanjskih zgradbah.

Druga stvar je vprašanje načrtne zdravstvene politike, ki je potrebna v mestu s 130.000 prebivalci. Znana je pomanjkljivost zdravstvene službe v Ljubljani, ki je v pogledu sanitarij zadnja izmed velikih mest. V Ljubljani ni urejeno vprašanje ambulant. V dveh do treh letih ne bo več problem vprašanje dovoljnega zdravstvenega kadra, ker bo ob zaključku leta dokončalo 100 kandidatov svoje medicinske študije in bo dovolj novih zdravnikov. Vprašanje pa bo nastopilo glede prostorov in sicer ambulant, kamor naj bi se namestilo nov zdravniški kader. Centralna poliklinična ustanova je še vedno v neprimernih prostorih, ki niso ponos mestu Ljubljani in je Ljubljana edina izmed prestolničnih mest, ki nima lastne poliklinike, temveč gostuje v stavbi, katere gospodar je administrativni birokrat. V dani situaciji dograditev poliklinike bi ne bila umestna, ker ni potrebnih deviz za notranjo opremo in bo treba to vprašanje preložiti za par let naprej. Drugo pa je vprašanje sanitarnih naprav, ki jih je treba razširiti in restavrirati, kajti Ljubljano ne moremo več danes imenovati belo Ljubljano, ker to dejansko ni več. Vse sanitarne naprave so bile izvršene še takrat, ko je Ljubljana štela 50 do 60.000 prebivalcev, danes pa iste naprave korišča 130.000 prebivalcev, kar je gotovo prevelika obremenitev. Tu je mišljena zlasti preskrba Ljubljančanov s pitno vodo, kanalizacijo in vse to, kar spada pod komunalno higijeno. Ne moremo imenovati načrtno zdravstveno službo in zadostitev sanitarnim predpisom, če ima tovarna v ljubljanskem predmestju 36 stranišč na vodno izplakovanje, pa se jih ne more posluževati, ker vode ni. To so osnovni problemi, ki jih je treba rešiti, ako govorimo o sanitarni politiki. Vse to pa zahteva tolikšne investicije, da jih danes ne zmoremo naenkrat, treba pa je sistematično pristopiti k postopni izvedbi in ne odlašati na naslednja leta. Pri tem pa se ne smemo izgubljati v drobnjakarstvo.

Vprašanje naše prehrane in preskrbe. Mislim, da bi bilo popolnoma nekritično in neresnično, če bi trdili, da ljudje stradajo. Nihče ali skoro nihče danes ne strada. Prav tako nekritično bi bilo, če ne bi priznali, da

se ljudje od druge svetovne vojne dalje ne hranijo tako, kot bi bilo potrebno. Od leta 1942. dalje prehrana kalorično ne odgovarja in je vsa ta leta pod povprečjem. Sprostitev prometa je v prvih fazah dosegla lep uspeh, vendar ta uspeh istočasno kaže tragično sliko. Danes smo slišali, da bi Ljubljana potrebovala ob normalni porabi okrog 50.000 litrov mleka, da pa doteka v Ljubljano dnevno 18 do 20.000 litrov in je bilo od tega mleka konzumiranega le eno tretjino, ker prebivalstvo nima sredstev za nabavo mleka po visokih cenah. Isti primer je tudi pri mesu, dasi ga je mnogo manj, kot bi ga Ljubljana potrebovala. To nas opozarja na dejstvo, ki ga ne smemo prezreti in kaže, da je kupna moč dobršnega dela prebivalstva nizka in ne morejo koristiti niti razpoložljivih blagovnih fondov. Ni nobena skrivnost, da je družina z večjim številom članov prisiljena del denarnih kuponov odprodati zato, da lahko koristi drugi del denarnih bonov za svoje potrebe. To stvar ljudski odbor ne sme zgubiti izpred oči, če hočemo, da bodo vsaj dodeljeni kontingenti izkoriščeni tako, kot je potrebno.

Tov. Štefan Edi: Glede preskrbe in povečanja plač pripominjam, da bi povečanje plač ne bil dober ekonomski ukrep. To bi imelo za posledico preliv denarja na kmete in bi se zopet odvišna kupna moč odtekala tja, od koder jo bo težko potegniti in bi to vplivalo na preskrbno samo, kot tudi povečanje proizvodnje, ker kmetje ne bi imeli interesa za dvig proizvodnje. Da se pomaga delavcu in nameščencu pri nabavi nujnih življenjskih artiklov, se je izdalo denarne bone. S tem se je dejansko zvišala delavcu in nameščencu plača, vendar to zvišanje ne bo imelo vpliva na kmeta. Ne trdim s tem, da je delavec že trenutno na boljšem položaju, vendar je končni cilj tega ekonomskega ukrepa izboljšanje preskrbe in standarda delavca in nameščenca, nikakor pa ni ta ukrep naperjen proti delavcu in nameščencu. Kmet bo moral cene kmetijskim produktom znižati, ker se bo vedno močneje pojavljala udeležba državnih posestev na naših tržiščih. Danes je cena napram letu 1938. pri industrijskem blagu kot 1 : 40, t. j. razmeroma visoka številka. Z znižanjem cene produktov kmetijske proizvodnje pa se bo tudi ta faktor sorazmerno nižal. Plače nameščenstva so napram letu 1938. v razmerju 1 : 10 in bo treba tudi ceno kmetijskim pridelkom zniževati. Garancija za to je dana. Država bo v garantirani preskrbi nudila državljanom le mast in sladkor ter moko.

K vprašanju mleka, katerega je komisija temeljito obdelala, bi pripomnil naslednje: Po podatkih potrebuje Ljubljana 56.000 litrov mleka dnevno za kritje svojih potreb, na drugi strani pa je potrošnja mleka manjša, kot navaja komisija. Če računamo dnevno 22.000 litrov mleka, ne smemo pozabiti na dodelitev mleka v prahu, ki se ga je razdelilo

dnevno v količini, ki odgovarja 28.000 litrom mleka. Prav zato se je tudi konzum mleka znižal. Na drugi strani je treba računati sprostitev odkupa kmetijskih pridelkov. Z direktno povezavo kmeta s potrošniki je tudi upadel promet mleku v mlekarnah. Nikakor se ne bi strinjal z ukinitvijo izdaje mleka na trgu. Mogoče bi kazalo določiti le lokal, ki bi odgovarjal higienskim pogojem. Odkup mleka pri kmetu je 16 do 17 din, prodajna cena pa 25, kar je nekoliko previsoko. Na terenih se opaža desorganizacija, ker nakupovalci navijajo cene, namesto da bi nastopali organizirano. Dotok mesa za prodajo ni zadosten, vendar se je zadnje čase ustavil konzum mesa zaradi previsokih cen. Cene mesu pa so različne in se nanašajo na odkup živine, ki se giblje od 70 do 80 dinarjev, dočim se kože prodajajo po nižjih cenah. Paziti bo potrebno, da ne bodo podjetja stremela za večjim dobičkom in naj bi predlagala v pregled kalkulacije.

Boni, ki jih dobi potrošnik, krijejo nabavo mesa do višine dosedanjih obrokov. Res pa je, da se je nabava mesa z boni krila le 47^{0/0}, to se pravi, da si je za gotov del bonov prebivalstvo nabavilo kake druge predmete.

Pri nakupu živine na terenu se opaža, da klavnica zvišuje ceno in kvari trg. To ni pravilno in bi se morali vsi nakupovalci strniti v enotno borbo proti špekulantskim kmetom. Prodaja mesa od 180 do 200 dinarjev bo nekako avtomatično znižala plače delavcu ter nameščencu ter je treba podjetja, ki skrbijo za nabavo mesa in drugih kmetijskih pridelkov, pripraviti do tega, da bodo ekonomsko ukrepala in s pravilnim delom zniževala cene kmetijskim pridelkom.

Tov. Zupet Avgust: Vprašanje stanovanjskega fonda je bilo v današnji diskusiji močno obdelano, vendar ni bila nakazana smer nadaljnjega odvijanja tega vprašanja, oziroma je obtičala na mrtvi točki z ozirom na navedbe tov. Mojškerca, ki je navedel, da če se zidalo ne bo —, ne bo možnosti za dodelitev in ugodno rešitev vloženih prošenj. Ljudje se obračajo na vse mogoče forume in iščejo vse mogoče oblike, da bi prišli do prepotrebnih stanovanj, kar je povsem razumljivo. Pri tem pa bi bilo zelo neživiljenjsko in nečloveško, če bi se tem ljudem kratko odgovarjalo — stanovanj ni. Pri razdeljevanju stanovanjskega fonda bi morali voditi vsi rajoni enotno demokratično politiko. Pregled enega terena rajona II. je ob natančni in precej ostri presoji pokazal, da bi bilo mogoče na tem terenu namestiti še štiri družine ter se je našlo 12 sob za samce. Enak pristop po drugih terenih bi pokazal verjetno enako sliko. S tem bi bila močno ublažena stanovanjska stiska v Ljubljani, seveda tudi, če bi to izvedli vsi rajoni. Mnenja sem, da bi bilo potrebno družine brez otrok utesniti v eno sobo, družine z dvema

otrokoma v enosobno stanovanje, in nekako ni v skladu s pravkar navedenim, ko po drugi strani nakazujemo samskih ljudem proste sobe, kar je nekako krivično napram družinam. Celotno stanovanjsko vprašanje bi bilo potreba kritično premotriti in staviti predloge za izboljšanje. Preko stanovanjskih svetov na terenih in rajonih se je prešlo na boljše reševanje tega vprašanja, vendar nastop članov stanovanjske komisije (terenske) izpada mnogokrat skrajno nedemokratično in neukturno in so nekateri stanovanjski sveti na terenih osovraženi. Smatram, da bi poverjenišтво za stanovanjske zadeve s pomočjo terenskih in rajonskih svetov pregledalo kompleksno vsa stanovanja v Ljubljani in si tako ustvarilo celotno sliko dejanskega stanja. Družine, ki nimajo otrok, naj bi praviloma ne zasedale večja stanovanja ter zasedbo izpopolnjevala s podnajemniki, kompletna stanovanja pa bi dodeljevalo predvsem družinam z otroki.

Tov. Kovačič je navedel, da se je število prošenj za stanovanja znižalo od 10 na 4000. Od teh pa je ena tretjina prošenj brezpredmetnih, ena tretjina takih, ki lahko čakajo, dočim je ena tretjina prošenj nujnega značaja. Tu so taki primeri, ko stanuje 7 ljudi v eni sobi in bi vsaj za take res pereče probleme bilo nujno poiskati rešitve. V RLO II. je 5 šolskih prostorov zasedenih s stanovanji. Primanjkuje tudi lokalov za obrtništva.

Kar se tiče upravljanja stavbnega fonda, bi omenil, da so po vseh večjih stavbah nameščeni hišniki, vendar ti ne opravljajo svojega dela tako, kot bi bilo potrebno. Hišnik bi moral biti gospodar stavbe s polno odgovornostjo. Odpraviti bi bilo izkoriščanje po ljudeh, ki sprejmejo mesto hišnika samo zato, da pridejo do stanovanja.

V skrajno škodljivih primerih do stanovanjskega fonda s strani strank bi bile deložacije nujno potrebne, ker bi bilo vsako drugačno postopanje neuspešno.

Tov. predsednik skupščine Krivic Vlado: Dosedanja diskusija je stanovanjski problem ocenjevala precej enostransko. Brez dvoma je vprašanje stanovanj izredno pereče. Gradnja privatnih hiš je prav gotovo stanovanjsko krizo omilila in se lahko govori o omiljenju stanovanjske krize. Ni točno, da se je stanovanjsko vprašanje s preselitvijo 30 družin v Ljubljano zaostriilo, kot tudi ni točno, da večina stanovanj, ki se bodo izpraznila z odselitvijo v lastne hiše, za stanovanje prebivalstva niso primerna. V večini so ta stanovanja uporabna. Glede novogradenj bi omenil, da je treba prvestveno dograditi zgradbe, ki so v delu. Poverjenik za gradnje naj navede, koliko je dejansko nedograjenih stavb v Ljubljani in koliko zgradb upravnega značaja bo izpraznjenih za stanovanjske prostore.

Tov. Slapničar Jože: Navedenih podatkov nimam pri roki in bi zato ne mogel dati potrebnega pojasnila. Dotaknil bi se gradbenih investicij. Tov. Kovačič je omenil, da je določenih 200 milijonov za investicije, od tega odpade večji del na gradbene investicije. Od gradbenih investicij je predvideno 80% za družbeni standard. Investicije čvrstega plana so določene na 85%, od tega bo do konca meseca porabljenih 20 milijonov. Pri teh delih je zapopadena dograditev blokov v Šiški, dograditev Dečjega doma, ki se gradi že od leta 1947. in pa postavitev centralne mlekarne. Slednje bi bilo nujno zato, ker imamo zagotovljeno notranjo opremo in stroje za okrog 30 milijonov deviznih dinarjev. V vzporednem planu so zapopadena tudi stanovanjska poslopja, večji ali manjši industrijski in gostinski obrati. Tov. Kosmatin je omenil, kam bodo šli uslužbenci, ki bodo odpuščeni iz naših ustanov. Kadrovsko vprašanje se ne rešuje pravilno in ga tudi uslužbenstvo samo ne jemlje pravilno, ker hoče ostati v mestu ter se zlasti mladi ljudje upirajo namestitvah na okrajih ali v drugih republikah.

Viško cesto in cesto na Ježico bi bilo nujno dokončno urediti. S sprostitevjo gradbenega materiala in sprostitevjo gradbenih podjetij od planskih nalog se bodo gradbena podjetja lahko v večji meri angažirala na delih lokalnega pomena. S sprostitevjo gradbene dejavnosti bodo lahko podjetja v večji meri pristopila h gradnji, za kar imajo zagotovljena finančna sredstva v skladu vodstva, kjer leži nad 100 milijonov neizrabljenih sredstev.

Tov. inž. Letonja Emilija: Ne strinjam se z navedbami tov. Štefana, da CARE mleko nadomestuje primanjkljaj, ki je na mleku v Ljubljani, ker mleko v prahu ni polnovredno mleko, je brez maščob ter prihaja le v poštev kot dopolnila prehrana. Glede prodaje mleka na trgu bi pripomnila, da se nikjer v velikih industrijskih centrih ali mestih mleko na trgu ne prodaja ter gre vse mleko skozi glavno mlekarno. Vsak strokovnjak, ki ve, kako pokvarljivo živilo je prav mleko, stoji na stališču, da se vsaka prodaja na trgu ustavi in prepove. Zato sanitarna inšpekcija vztraja pri prepovedi mleka na trgu, ne nasprotuje pa donajanju mleka direktno na dom potrošniku.

Tov. Jelovšek Jože: Sklépi, iznešeni na zborih volivcev, naj se izvrše v merilu rajona ali mesta. Predlogi so bili zelo konstruktivni in bi se z dobro voljo dalo marsikaj izvesti. Glede obrti bi pripomnil k navedbi tov. Maležiča, ali naj še ostane poverjenišтво za obrt in industrijo, da je tako poverjenišтво še nujno potrebno. Potrebno bo reševati še celo vrsto zadev, ki bodo spadale v delokrog oblastnega organa. V koliko je umestna ukinitve Komunalnega servisa, bi imel pomisleke. Poudariti moram, da se upravniki, državni mojstri in obrtniki ne bodo mogli angažirati na

iskanju materiala, temveč je za to potrebna strokovna trgovina, ki bi jo bilo z ukinitvijo Komunalnega servisa ustanoviti v okviru Obrtne zbornice. Ta trgovina naj bi bila oskrbovana s potrebnim drobnim orodjem.

Z ozirom na nov finančni sistem bodo podjetja lahko razpolagala z devizami, ki jih bodo dobila za iztržek od svojih produktov. To je vsekakor pozdraviti, nastane pa vprašanje, kje si bodo preskrbela potrebne devize podjetja, ki nimajo možnosti trgovanja z inozemstvom, potrebujejo za uvozen material za svoj obrat. Za dvig kvalitete izdelkov obrtne storitve je nujno potrebno, da se obratovodje in mojstri pošiljajo na razstave v inozemstvo. Razstavniki prostori v Ljubljani bi bili nujno potrebni, ter bi bilo velesejske prostore v Tivoliju ob izpraznitvi po vojski ponovno preurediti v razstavišče.

Z novo Uredbo o finančnem poslovanju bodo prišle obrtne delavnice v težkoče glede nabave surovin in bo potrebno zagotoviti primerne kredite. Prejemke državnih mojstrov je treba vskladiti z njihovimi napori in zmožnostmi. Na Glavni direkciji se razpravlja o novih nagraditvah.

Glede industrijskih kart, da se dajejo obrtnikom industrijske karte le v primeru, če znašajo letni dohodki izpod 15.000 din, bi pripomnil, da je to tolmačenje na posameznih RLO zelo različno z ozirom na člane družine. Glede del v obrti bi pripomnil, da gotova planska dela ne bi ovirala uslužnostne obrti, ker so podjetja urejena na masovno izdelovanje (Pletenina).

Glede vajencev je v nekaterih strokah zelo pereče. Sprejem vajencev pa je vezan na limit živilskih kart, vendar se je našlo zaposlitev tudi vajencem preko določenega limita. Opozoril bi na netočno poročanje v časopisju, da je možno sprejemati vajence skozi vse leto ter naj bi se dopisniki predhodno tozadevno prepričali na poverjeništvu za delo odnosno ministrstvu. Za obrtno zbornico je bilo rečeno, da ne vrši svojih poslov. Ustanovljena je bila v preteklem letu. Zbornici se niso dale potrebne kompetence, je pa kljub temu izvršila vse delo, ki je koristilo za obrtniško proizvodnjo. Z novo reorganizacijo pa bodo zbornici dane večje kompetence. V današnjem poročilu se očita obrtni zbornici privilegij, ki ga ima privatni sektor na škodo socialističnega sektorja. Dejansko stanje pa je ravno nasprotno. Sodelovanje socialističnega sektorja v zbornici pa je precej šibko ter se čujejo večkrat pripombe, da združni in državni sektor nima kaj pričakovati od zbornice. Na obrtno zbornico bo prešlo sklepanje učnih pogodb, registriranje pogodb, izpiti in slično. Treba bo sodelovanja vsega obrtniškega sektorja, ker le tako bo lahko zbornica razvijala obrtniško proizvodnjo.

Pripomnil bi tudi, da ne zadene zbornico nobena krivda, ker se še vse doslej ni vršila skupščina, čeprav je bilo za to že vse pripravljeno.

Nujno bi bilo potrebno zaščititi javne zgradbe v nočnem času, kjer se vršijo v nočnih časih kraje in bi bilo nujno zaščititi ljudsko imovino ter postaviti v nočnem času kontrolo, zlasti na močno frekvenčnih ulicah.

Tov. Bukovec Lojze: Glede poročila predsednika sveta za ljudsko zdravstvo bi podal nekatera pojasnila, ker je poročilo izzvenelo tako, da je krivda na okvari živil v Ljubljani. Stvarno stanje pa je drugačno. Goveja živina je pripeljana v Ljubljano od okrajnih odkupnih podjetij ter je bila ob pripeljavi pregledana po veterinarjih in izločena iz prometa. Konjsko meso je prišlo po nalogu Glavne direkcije iz Maribora v Ljubljano za predelavo, pred tem pa se je ugotovila njegova neuporabnost. Mast je bila prav tako nakupljena po odkupnih podjetjih, pri prodaji pa se je ugotovilo, da je zadnja tretjina masti v sodu pokvarjena. Isto tako ne zadene krivda odgovornih organov v Ljubljani za okvaro enotne moke ter drugih pokvarjenih predmetov, kot jih je navedel tov. Zlatnar. Glede mila je še vedno kritično stanje in je bilo nakazano samo za dojenčke. Kar se tiče treh kamionov, ki bi jih potrebovalo podjetje Mleko, ni stanje tako kritično, ker bo podjetje prejelo lastne kamione, sedaj se pa distribucija mleka vrši povezano z okrajnimi podjetji, v mestu pa z rajonskimi podjetji.

Prevoz mesa iz Mestne klavnice se ne vrši po predpisih sanitarne inšpekcije, ker klavnica ne razpolaga s primernim prevoznim sredstvom, so po izboljšave v teku.

Tov. Sitar Franc: V vprašanju ukinitve Komunalnega servisa bi pripomnil, da se je s sprostitvijo trgovine ukinilo kontingentiranje materiala, in je Komunalni servis dokončal svojo nalogo. Posli so se presneli na kovinsko podjetje Kovina ter na tekstilno podjetje Tekstil. V kolikor pa bodo posamezne obrtno nabavne zadruge želele ustanoviti trgovinsko podjetje, bodo to lahko izvršile. Glede nabave potrebnega materiala za obrtništvo, ki je uvoznega značaja, si bodo morala obrtna podjetja preskrbeti devize na ta način, da bodo izdelovala predmete zaizvoz in si tako pridobila lastne devize, s katerimi bodo svobodno razpolagala in nabavljala potrebne predmete za svoje obrate.

Predsednik skupščine po končani diskusiji da poročilo Izvršnega odbora in predlog za razrešnico dosedanjemu Izvršnemu odboru na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

5. Izvolitev novega Izvršilnega odbora

Na predlog tov. Ocepka skupščina soglasno izvoli za predsednika novega Izvršilnega odbora tov. Jaka *Avšiča*, do sedaj ministra za gozdarstvo.

Na predlog novoizvoljenega predsednika IO se soglasno izvolijo v IO naslednji tovariši:

1. Podpredsednik in predsednik gospodarskega sveta tov. *Krese Leopold*, dosedanji minister za državne nabave.

2. Podpredsednik in poverjenik za delo *Gorjanc* Jože, doslej podpredsednik in predsednik za socialno skrbstvo MLO.

3. Tajnik *Pogačar* Niko, do sedaj pomočnik ministra za trgovino in preskrbo.

4. Poverjenik za finance *Kovačič* Leo.

5. Poverjenik za notranje zadeve *Kutin* Franc.

6. Poverjenik za trgovino in gostinstvo *Štefan* Edi, pomočnik ministra za trgovino in preskrbo.

7. Poverjenik za stanovanjske zadeve *Mojškerc* Janez.

8. Predsednik Sveta za komunalne zadeve in gradnje *Jelenc* Aleš.

9. Predsednik Sveta za zdravstvo in socialno skrbstvo *Ravnikar* dr. Tone, do sedaj načelnik oddelka Sveta za zdravstvo in socialno skrbstvo vlade LRS.

10. Poverjenik za obrt in industrijo *Brecelj* Tone, načelnik gospodarskega oddelka na Vojni upravi v Kopru.

11. Predsednik Sveta za prosveto in kulturo prof. *Peternel* Rado.

Za direktorja Sklada za mehanizacijo in investicijsko graditev združnega kmetijstva se soglasno izvoli tov. *Sitar* Franc, dosedanji podpredsednik IO.

Tov. Avšič aka: Zahvaljujem se za izkazano zaupanje in se zave dam, da je to naloga, ki zahteva veliko odgovornost ter mi jo bo mogoče dobro vršiti le ob sodelovanju vseh članov Izvršilnega odbora, kakor tudi vseh članov komisij in celotnega ljudskega odbora. Smatram za dolžnost, da se zahvalim dosedanjemu Izvršilnemu odboru in vsakemu članu posebej, ker so ti tovariši v dosedanjih pogojih dali vse svoje moči pri gradnji socializma, ter z željo, da bodo svoje izkušnje in znanje z enako požrtvovalnostjo prenesli na nova, važna službena mesta, ki jih bodo zavzeli v operativi.

Celotnemu novoizvoljenemu Izvršilnemu odboru so znane metode dela in bo potrebno z vso silo iti v borbo proti birokratizmu v vseh naših podjetjih. Prav tako mislim, da bo potrebno skrbeti, da se ne bodo vršili več tako globoko administrativni posegi v našo operativo,

ki je ločena od upravnega sektorja ter se da na ta način možnost svobodnega in večjega proizvodjanja podjetij kot doslej. Posebno skrb pa bomo posvetili varčevanju ter bomo vse nedostatke, ki še obstojajo, z močno voljo odpravili. Želim, da se v polni meri uveljavi samoiniciativa v vseh neposrednih proizvajalcih in na vseh sektorjih našega operativnega in upravnega delovanja. Nadaljnja naša naloga bo zmanjšanje režije v naših podjetjih, kar vpliva na rentabilnost in ekonomičnost posrednih proizvodnih centrov. Mislim, da je treba pomagati presnavljanju podjetij v popolne samouprave in je zato dolžnost vseh ljudskih odborov, da v tem pogledu nudijo vso pomoč. V skladu s poglobljanjem ljudske demokracije je potrebno razvijati neposredne ljudske organe v svetih, v izvrševanju nalog nižjih organov in samoiniciativnosti. Kar se tiče upravnih dejavnosti se bo polagala še večja pažnja na strokovni aparat, ki ga bomo še krepili in razvijali, kar je potrebno za ustvarjanje boljših pogojev, posebno pa bo potrebno razvijati znanje v vseh panogah, tako da bomo lahko z njim zadovoljni, po drugi strani pa bo ta aparat podvržen kontroli s strani voljenih organov oblasti.

Upam, da bom imel priliko na zasedanjih skupščine poročati o delu IO in da bomo na skupnih sestankih odpravljali vse težave.

6. Spremembe in dopolnitev komisij — določitev namestnikov

Tov. tajnik *Resnik* Julijana poroča, da se je pokazala v teku dela komisij Ljudskega odbora potreba po izvolitvi podpredsednikov kot namestnikov, predsednikov komisij, v nekaterih primerih tudi potreba po razširitvi članov ter preimenovanje komisij. Nekateri člani so bili zaradi bolezni in drugih opravičljivih vzrokov zadržani, je pa tudi primer, da član ni pokazal volje do sodelovanja v komisiji in je zato nastala potreba po predlaganih spremembah.

I. Predlog za razrešitev članov komisij.

Predlagam, da se razreši:

1. *Košir* Jože kot član komisije za proučitev problema preskrbe z gorivom. Predlog utemeljujem s tem, da se tovariš doslej ni udeleževal sej komisij in tudi ni po tem vprašanju delal. Bil je osebno pozvan na predsedstvo skupščine in se ni odzval.

2. *Dečman* Vinko, član komisije za vzdrževanje in pravilno izkoriščanje stanovanjskih in ostalih zgradb. Tov. je službeno zaposlen v

Grosuplju in se dnevno vozi v Ljubljano. Ker je stalno preko dneva odsoten, smatram, da je razlog za razrešitev dolžnosti opravičljiv.

II. Predlog za spremembe in dopolnitve komisij ter preimenovanje komisije:

1. Razreši se tov. *Ocepek* Lojze, podpredsednik disciplinske komisije. Za novega predsednika predlagam tov. *Sitar* Franca.

2. Na mesto dosedanjega predsednika komisije za preskrbo tov. *Žagar* Fani predlagam tov. *Šubic* Mirana. Tov. *Žagar* Fani ostane kot podpredsednik te komisije. Razrešita naj se v komisiji za preskrbo tov. *Mavrič* Edi in *Borštnik* Franc. Na novo predlagam za člana komisije za preskrbo tov. *Lamberger* Slavka, tajnika Krajevnega odbora zveze komunalcev.

3. Razreši naj se predsednik komisije za pospeševanje turizma in gostinstva tov. *Vršnik* Lojzeta ter predlagam za predsednika tov. *Rakar* Ivo. Za podpredsednika te komisije predlagam tov. *Jelovšek* Jožeta.

4. Na mesto dosedanjega predsednika komisije za promet in ceste tov. *Zupet* Avgusta predlagam tov. *Slapničar* Jožeta. Tov. *Zupet* Avgust ostane podpredsednik te komisije.

5. Razreši naj se tov. *Resnik* Julijana kot predsednik komisije za prošnje in pritožbe. Za predsednika predlagam tov. *Ocepek* Lojzeta. Za podpredsednika te komisije predlagam tov. *Pečaver* Albino, za člana tov. *Ingolič* Nado. Razreši naj se tov. *Rudolf* Anica.

6. Dosedanjega predsednika komisije za proučitev problema preskrbe s kurvimo tov. *Dernovšek* Viktorja predlagam za podpredsednika. Za predsednika komisije pa predlagam tov. *Nebec* Franca.

7. Razreši naj se predsednik komisije za proučitev obrtne dejavnosti tov. *Ocepek* Lojze ter predlagam za predsednika tov. *Šter* Milana, za podpredsednika tov. *Zor* Jožeta. Na novo predlagam v komisijo *Majcen* Franca, predsednika krajevnega odbora zveze obrti.

8. Za podpredsednika komisije za proučitev zdravstvenega stanja otrok predlagam tov. *Zlatnar* Petra. Za člane pa tov. *Rakar* Ivo in tov. dr. *Lunaček* Slavo.

9. Razrešita naj se tov. *Borštnik* Franc in tov. *Gostiša* Mihaela članstva v komisiji za probleme oblasti. Za podpredsednika komisije predlagam tov. *Kovač* Albina.

10. Za podpredsednika komisije za proučitev stanja in sistema preskrbe z mlekom predlagam tov. *Plevnik* Jožeta, za člane te komisije pa predlagam tov. *Bukovec* Lojzeta in *Mavrič* Mimi, gospodinja.

11. Za podpredsednika komisije za formulacijo odlokov in sklepov predlagam tov. *Kutin* Franca.

12. Za podpredsednika komisije za gospodarski plan in finance predlagam tov. *Božič Ladota*.

13. Za podpredsednika komisije za vzdrževanje in pravilno izkoriščanje stanovanjskih in ostalih zgradb predlagam tov. *Miklavič Zvonimira*.

14. Na mesto dosedanjega predsednika komisije za mestna državna posestva in ekonomije predlagam tov. *Škerlavaj Milana*, tov. *Mačka Toneta* pa za podpredsednika te komisije.

15. Za podpredsednika komisije za javni izgled in red predlagam dr. *Pretnar Jožeta*.

16. Razreši naj se predsednik komisije za proučitev stanja izkoriščanja delovne sile tov. *Kovač Albin*. Istočasno predlagam preimenovanje komisije v »Komisijo za proučevanje problemov zaposljevanja, razmeščanja in usposabljanja delovne sile«. Za predsednika te komisije predlagam tov. *Borštnik Franca*, za podpredsednika pa tov. *Kristan Ivana*. Ostali tovariši ostanejo člani preimenovane komisije.

17. Razreši naj se predsednik disciplinskega sodišča za upravni aparat MLO tov. *Podbregar Erna* ter predlagam za predsednika tov. *Pogačar Nikota*.

Na mesto dosedanjega namestnika predsednika tega sodišča tov. *Matoh Ivana* predlagam *Brecelj Toneta*. Razreši naj se član tega sodišča *Medveš Draga*, za člana predlagam tov. *Podbregar Erno*.

Predsednik skupščine da celotni predlog na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

Predsednik skupščine predlaga v imenu predsedstva, da se odložita 7. točka — Sprejem odloka in odločb — ter 8 točka — Sprejem poslovnika Ljudskega odbora z dnevnega reda ter naj bi se ti dve točki vnesli v dnevni red prihodnjega zasedanja, ki bo v kratkem.

Soglasno sprejeto!

Predsednik skupščine zaključi tretje redno zasedanje ob 20.30 uri.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Tajnik in zapisnikar:

Pečaver Albina

Predsednik skupščine:

Krivic Vlado

Overovatelj:

Mostar Ignac

Overovatelj:

Bole Dušan